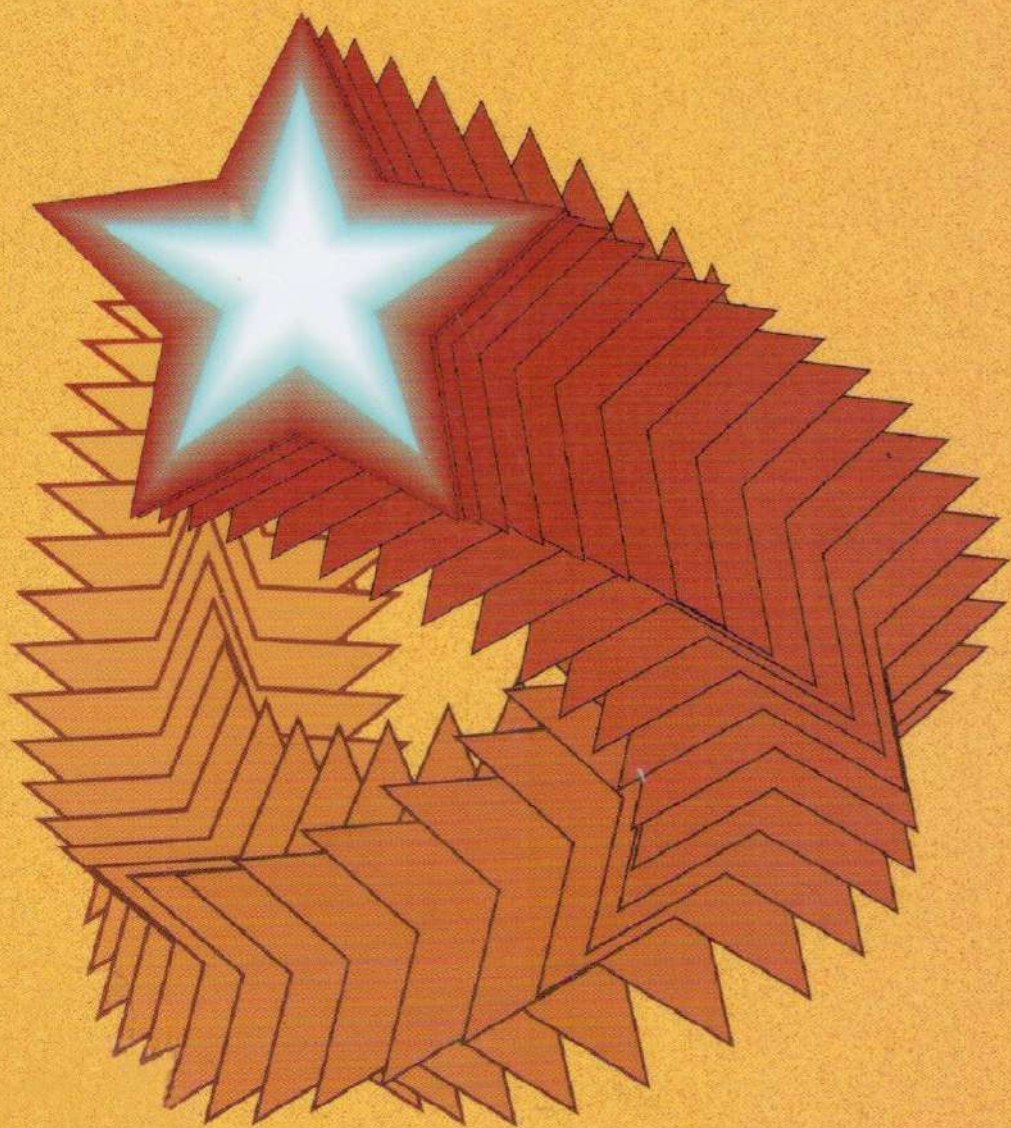

Ket Yıldızı

ALEKSANDR BELYAEV

ALEXANDR BELYAEV

ket Yildizi

Ket Yıldızı

Aleksandr Romanoviç Belyaev

**Rusça'dan çeviren :
Hazal Yalın**

DORUK / Edebiyat
Ket Yıldızı

Yazar:
Aleksandr Romanoviç Belyaev

Çeviren:
Hazal Yalın

© Doruk 2013
Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

ISBN: 978-975-553-601-9

Baskı: Ekim 2013

Baskı-Cilt:
Sonsuz Matbaa Kağ. Müc. Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Hobuyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 24/208
Fatih / İSTANBUL
e-posta: bilgi@dorukyayinlari.com
www.dorukyayinlari.com

Çevirenin Önsözü

Aslında, bu önsözün başlığını okuma notları diye de koyabilirdik. İlkın “bu Ket de neyin nesi” sorusunu yanıtlayarak başlayalım. Ket, Konstantin Eduardoviç Tsiolkovski’ın baş harfleri.

Peki kim bu Konstantin Eduardoviç Tsiolkovski?

Onu tanımıyor olmamızın tek nedeni, anti-komünist resmî ideolojimizin Rus olan herşeyde komünizm öcüsünün bir suretini görmesidir. Bu tıpkı, Aziz Nesin’in harika hikayesindeki gibi, Encyclopédie Larousse’ta, yarım yamalak Fransızcasıyla La Rousse (yani Rus’un sözümona Fransızcası) gören polis memuru gibi, Rus (ve Sovyet) olan herşeyde komünizm heyulasını gören “bilimsel” kurumlarımızın eseridir. Bilimsel-teknik gelişmemizin, bir bakanın övünerek söylediği gibi, “bizden bilimadamı değil teknisyen olur” düzeyinde kalması biraz da bundandır.

1857’de doğdu. Babası Polonyalı, annesi eğitimli bir Rus. Dokuz yaşındayken çiçek geçirdi ve işitme duyusunu büyük ölçüde kaybetti. Herhalde mutsuz bir çocukluk geçirdi; okulda dersleri işitemiyordu ve eğitimini kendi kendine evde sürdürmek zorunda kalmıştı. Arkadaşları yoktu, zamanını kitapların arasında geçiriyordu. Henüz erken yaşlarda uzay yolculuklarının mümkün ve insanın mükemmelleşerek sonsuz bir hayatı yakalamasının tek yolu olduğunu düşünüyordu. Jules Verne’den çok etkilenmişti, ama onun düşüncelerini çağının bu fantastik yazarlarından ayıran şey, bir bilimadamı

olmasıdır : yani sadece hayal etmekle kalmayan ve gerçek kılmaya çalışan biri. Yetersiz eğitimine rağmen sıradışı zekasıyla ilgili şu örnek verilebilir : 1881’de Rusya Fizik-Kimya Derneğine gazların kinetik enerjisiyle ilgili bir araştırma sundu; ama aldığı cevap, bu keşfin zaten yirmi beş yıl önce yapılmış olduğu şeklindeydi.

Mütevazı bir eğitimi, mütevazı bir evliliği, mütevazı bir hayatı vardı. Eni sonu bir öğretmendi; büyük şehirlerin cazibesine kapılmamıştı ve çalışmalarının çoğunu da Kaluga eteklerindeki bir dağ kulübesinde yaptı. Rusya’nın ilk aerodinamik laboratuvarını burada inşa etti. Farklı malzemelerden farklı geometrik cisimlerin sürtünme katsayıları üzerine çalıştı; ve bunların hepsini de, mütevazı bir köy öğretmenini maaşıyla, kendi cebinden karşıladı. Dünyanın ilk model uçağını onun ürettiği söylenebilir : ama bunu St Petersburg’da bilimsel bir toplantıda sunduğunda, herkes bu sağır köy öğretmenine dudak bük müştü.

Son derece zekiydi; Beethoven’ı anımsatarak, fiziksel yetersizliğine rağmen müzik üzerine bir inceleme bile yazmıştı : “Müziğin Kökeni ve Ruhı.”

Bilimsel niteliklerine rağmen politikaya ilgisiz değildi. Sovyet devriminin destekçileri arasında yer aldı.

Elinizdeki kitap, onun 1935’te ölümünden sonra, anısına yazılmıştır.

Bir bilim kurgu kitabını farklı gözlerle okumak mümkündür. Bazen sadece zaman geçirmek için okunur bunlar. Bazen, güçlü bir felsefi altyapısı olduğunu hissedersiniz. Bazen inanılmaz bir hayal gücüyle, tam teşekküllü bir gelecek tasarımı sunarlar. Bazen yazarın korkularını, bazen de özlemlerini yansıtır.

Bu kitap, yazarın özlemlerini yansıtan türden bir bilim-kurgu romanıdır. Üstelik bu özlemler, 1920’lerin, 1930’ların dünyasında, yani şunun şurasında 80-90 yıl önce dünya üzerindeki milyonlarca, yüz milyonlarca insanın paylaştığı

türden özelemlerdir.

Bunun temelinde insanın doğaya karşı bitmek bilmez bir savaşı içinde olduğu düşüncesi yatar. Bu, gölgesi hemen bütün çağdaş (ve de “çağdışı”) ideolojiler üzerine düşen, ama bir o kadar da eski bir düşüncedir : aşağı yukarı kırk bin yıllık. En çıplak, en haklı ve en masumane haliyle kırk bin yıl önce ortaya çıkmış olan insanın bütün ilkel çağlar boyunca kendisini yok etmeye çalışan ve etrafını çepeçevre kuşatmış doğaya karşı korkak yakarışlarında görülür.

Doğa yakın zamanlara kadar bu savaşta galip gelecekmiş gibi görünüyordu, ama artık teslim bayrağını çekmiş, bütün ipleri insanlığın elinde, ve roller değişmiştir.

Rusya büyük bir ülkedir; ve burada da, bütün büyük ülkelerde olduğu gibi, doğayla olan savaş, iki tarafın da acımasız saldırılarıyla sürdü. Taraflardan biri, insan, hayatında ilk kez bu savaşta inisiyatifi ele geçirdiğinde, düşmanını kölesi yapmak için elinden gelen her fırsatı, her olanağı, hayal gücünün bütün araçlarını kullandı.

Bu inisiyatif Ekim Devrimiyle ele geçirilmişti ve devrim, sayısız insana, hayatı kendi iradeleriyle ve kendi diledikleri gibi yeniden şekillendirme olanağını sunuyordu; bu, tarihin kendisi kadar eski bir ütopyanın gerçekleşme fırsatıydı. İnsanlar, yaşamın, ölümün ve ölümsüzlüğün bütün kapılarının önlerinde açılmış olduğunu hissediyorlardı; açlıktan, susuzluktan, yokluktan ve yoksunluktan, cehaletten, açgözlükten ve kibirden uzak, sonsuza değin mutluluğu yakalayabileceklerini hissediyorlardı. Umut tohumu ilk kez çiçekleniyordu, ilk kez acıklı tarihlerin sona erdiğine ve bundan böyle çocuklarının mutluluk içinde yaşayabileceği bir geleceğin artık çok yakın olduğuna inanıyorlardı.

Ve bu umut, yani insanın artık etten ve kemikten bir düşmanı olmayacağı beklenen günlerin yakın olduğu umudu, onların yüzünü bu kırk bin yıllık eski ve köklü düşmanlarına çevirmesine neden oldu. Doğaya.

Aşağıda bu düşmanı yok etmek için yapılan dehşet verici planları da okuyacaksınız. Bunlar arasında bugün ancak felaket filmlerinde karşılaşılabileceğimiz türden öyle korkunç senaryolar, öyle bir mutlulukla anlatılıyor ki, şaşıracaksınız: buzulların yok edilmesi, bütün çöllerin vahaya çevrilmesi, yağmur ormanlarının yakılıp tarlaya çevrilmesi, denizlerin kurutulması... Ve bütün bunlar, insanlığın mutluluk pınarı olacak geleceği adına planlanıyor. Çünkü henüz insanın düşmanının insan olmadığı, ama doğa da olmadığı bir gelecek tahayyülü, mümkün değildir.

Bir başka deyişle, elinizdeki kitabı sadece eski kafalı bir bilimkurgu kitabı olarak değil de, 80 yıl önce insanların nasıl bir gelecek arzuladığını anlatan ibretlik bir kitap olarak da okumak mümkündür.

Öte yandan bilimle ilgisi ortalamanın altındaki bir okur bile kitabı okurken yer yer eni sonu seksen yıl önce insanlığın uzay hakkında nasıl bir cehalet içinde olduğunu düşünüp şaşırabilir: şaka mı gerçek mi olduğu biraz belirsiz ise de, Satürn'ün halkasındaki taşların üzerinde zıplayarak ilerlemeler, ayın karanlık yüzünde neredeyse yarısının kopmuş olması, hatta dünyanın uzaydan bakıldığında mavi bir bilya gibi değil de (artık anaokulu çocuklarının bile bildiği apaçık bir gerçek!) rengarenk görünüyor olması, hatta bir cep telefonunun bile bulunmaması!

Kuşkusuz, geleceği ancak kendi bilgilerimiz sınırında hayal edebiliriz; otuz yıl sonra çocuklarımız, bizim bugün gelecekle ilgili söylediklerimize bakarak cehaletimize şaşırabilir ve gülebilirler.

Ama 80-90 yıl içinde, insanlığın bir yandan vahşi bir kasap çılgınlığıyla birbirini böylesine kanlı bir şekilde doğrarken, öte yandan bilimde böyle devasa bir sıçrayış yapmış olması, gene de ona güven duymak için bir neden sayılmaz mı?

Hazal Yalın.

*Konstantin Eduardoviç
Tsiolkovskiy'in anısına.*

Kara Sakallıyla Karşılaşma

Küçük bir olayın kaderimi tayin edeceğini kim düşünebilirdi ki !

O sırada bekardım ve bilim işçilerinin yurdunda kalıyordum. Neşeli Leningrad gecelerinden birinde açık pencerinin yanına oturmuş, meydandaki açık yeşil tomurcuklarla örtülü ağaçları izliyordum. Binanın üst katlarında günbatımının açık sarı ışınları yüzüyordu, alt katlar ise mavi bir alacanın içine batıyordu. Uzakta, Nevâ nehrinin suyunda Amiral Kulesi yansıyor. Herşey şaşırtıcı derecede güzeldi, tek eksik ise müzikti. Lambalı radyom bozulmuştu. Yan daireden duvarların boğduğu yumuşak bir melodi geliyordu. Komşumu kıskanıyordum ve sonunda komşum Antonina İvanovna'nın zorluk çıkarmaksızın radyomu onarmaya yardımcı olabileceğini düşündüm. Bu kızla tanışmamıştım, ama fizikoteknik enstitüsünde asistan olduğunu biliyordum. Merdivenlerde her karşılaştığımızda başımızı eğerek selamlaşıyorduk. Bu da bana, ondan yardım istemem için tamamen yeterli görünmüştü.

Bir dakika sonra komşumun zilini çalıyordum.

Antonina İvanovna kapıyı açtı. Bu, yirmi beş yaşında, sempatik bir kızdı. Neşeli ve eğlenceli büyük gri gözleri bir parça alaycı ve kendine güvenle bakıyordu ve yukarı doğru kıvrık burnu yüzüne meydan okur bir ifade veriyordu. Üzerinde çok sade siyah pamuklu bir elbise vardı ve tam oturmuştu.

Nedense beklenmedik şekilde kafam karışmıştı ve aceleyle, karmakarışık şekilde neden geldiğimi açıklamaya koyuldum.

— Bu zamanlarda radyo teknolojisini bilmemek biraz utanç verici, — diye sözümü kesti, şakayla.

— Ben biyologum, — diye açıklamayı denedim.

— Ama şimdilerde ilkokul çocukları bile radyo teknolojisini biliyor.

Bu serzeniş düzgün dişlerini gösterdiği bir gülümsemeyle yumuşamıştı ve utanmam da böylece geçip gitti.

— Oturma odasına gidelim, çayımı bitireyim sonra da alıcınızı onarmaya geleyim.

Hoşnutlukla onu izledim.

Geniş oturma odasında, yuvarlak masanın yanında Antonina İvanovna'nın annesi oturuyordu : dolgun, kır saçlı, kırmızı yüzlü yaşlı bir kadın. Kuru bir nezaketle beni selamladı ve çay içmeye davet etti.

Reddettim. Antonina İvanovna çayını bitirdi ve bana geçtik.

Alışılmamış bir hızla radyomu söktü. Onun hareketli uzun parmaklarına, usta ellerine bakıyordum. Birazcık konuştuk. Az sonra aleti onardı ve evine döndü.

Birkaç gün sadece onu düşündüm, tekrar uğramak istiyordum, ama nedensiz olmazdı. İtiraf etmekten utanıyorum ama, radyoyu bilerek bozdum... Ve ona gittim.

Hasarı inceledi, alaycı bir yüzle bana baktı ve şöyle dedi :

— Alıcınızı onarmayacağım.

Bir ıstakoz kadar kızardım.

Ama diğer gün tekrar gittim — alıcımın harika çalıştığını bildirmek için. Ve Tonya'yı görmek (düşüncelerimde ona böyle sesleniyordum) benim için yaşamsal bir ihtiyaç haline gelip çıktı.

Bana dostça davranıyordu, onun gözünde ben sadece bir masabaşı bilimadamı, dar bir uzmandım, radyo teknolojisini bilmiyordum, kararsız bir karakterim, yaşlı adamlarinkine benzer alışkanlıklarım vardı, laboratuvarımda ya da odamda gün boyu oturup duruyordum. Her karşılaşmamızda bana bir sürü nahoş şey söylüyor ve karakterimi değiştirmemi öğütüyordu.

Kendime saygım incinmişti. Ona bir daha gitmemeye de karar vermiştim, ama elbette bunu tutamadım. Dahası, farkında olmaksızın kendimi yeniden şekillendirmeye de başlamıştım: daha çok geziyordum, sporla ilgilenmeye çalışıyordum, kayak, bisiklet ve hatta radyo teknolojisi üzerine elkitabı almıştım.

Bir keresinde, birazcık gönüllü birazcık da gönülsüz bir Leningrad gezisini bitirdikten sonra Yirmibeş Eylül Caddesi ile Üç Haziran Sokağının köşesinde kuzgun karası sakalları olan genç birisi dikkatimi çekti.

Gözlerini ayırmadan bana bakıyordu ve kararlı bir şekilde benden tarafa doğru hareketlenmişti.

— Afedersiniz, siz Artemyev misiniz?

— Evet, — diye yanıtladım.

— Nina ile... Antonina Gerasimova ile tanışıyor musunuz? Sizi bir kez onunla gördüm. Ona Yevgeniy Paley hakkında birşey vermek istiyordum.

Bu anda genç adama bir otomobil yaklaştı. Şoför bağırdı:

—Çabuk olun, çabuk! Geç kalıyoruz!

Kara sakallı otomobile atladı ve hareket ederken bana seslendi:

— Deyin ki... Pamir, Ket...

Otomobil hızla köşeyi döndü.

Eve allak bullak döndüm. Bu adam da kim? Benim soyadımı biliyor? Beni Tonya ya da Nina ile, ona her nasıl sesleniyorsa, nerede gördü? Belleğimdeki bütün karşılaşmaları,

bütün tanıdıklarımı gözden geçirdim... Bu karakter sahibi kartal gagası burun ve keskin kara sakallar unutulmazdı. Ama hayır, onu daha önce hiç görmemiştim... Ya onun adını andığı bu Paley? Bu da kim?

Tonya'ya gittim ve ona bu tuhaf karşılaşmayı anlattım. Ve bu dengeli kız, aniden tuhaf bir şekilde heyecanlandı. Hatta Paley adını duyduğunda bir çığlık attı. Beni bütün karşılaşma anını tekrar anlatmam için zorladı ve sonra, bu adamla birlikte otomobile binmekten kaçındığım ve ona herşeyi ayrıntılarıyla sormadığım için bana saldırdı.

— İşte, sizin karakteriniz böyle, — diye bitirdi.

— Evet, — diye öfkeyle yanıtladım. — Amerikan macera filmlerinin kahramanlarına hiç benzemiyorum ve bununla gurur duyuyorum. Tanımadığım birinin arabasına atlamak... İtaatkâr bir uşak değilim ben.

Düşüncelere dalmıştı ve beni duymadan, hezeyan içinde gibi, tekrar ediyordu :

— Pamir... Ket... Pamir... Ket...

Sonra kitap rafına seyirtti, Pamir haritasını aldı ve Ket'i aramaya başladı.

Ama elbette haritada Ket diye birşey yoktu.

— Ket... Ket... Eğer bir şehir değilse... küçük bir köy ya da bir kurum mu?... Bu Ket'in ne olduğunu öğrenmek gerek ! — diye bağırdı. — Ne pahasına olursa olsun bugün ya da en geç yarın sabah...

Tonya'yı tanıyamıyordum. Böyle sakın, yöntemli çalışabilen bu kızda ne vahşi bir enerji gizliydi ! Ve bütün bunlara tek bir sihirli sözcük neden olmuştu : Paley. Ona bunun kim olduğunu sormaya cesaret edemedim ve gecikmeden daireme geçmeye çalıştım.

Gizlemeyeceğim; o gece uyumadım, çok üzgündüm ve ertesi gün Tonya'nın yanına gitmedim.

Ama akşam geç saatte o bana geldi, her zamanki gibi teklifsiz ve sakindi. Sandalyeye oturup şöyle dedi :

— Bu Ket'in ne olduğunu öğrendim : Pamir'de yeni bir şehir, henüz haritaya konulmamış. Yarın oraya gidiyorum, siz de benimle gelmelisiniz. Bu kara sakallıyı tanımıyorum, siz onu bulmama yardım edeceksiniz. Üstelik, Leonid Vasilyeviç, Paley hakkında bilgisi olan bu adamın soyadını öğrenmemiş olmanız sizin hatanız.

Şaşkınlıkla gözlerimi diktim. Bir bu eksikti. Laboratuvarını, bilimsel çalışmanı bırak ve Paley diye birini aramaya Pamir'e git !

— Antonina İvanovna, — diye başladım kuru bir sesle, — kuşkusuz biliyorsunuz : bilimsel deneylerimin sonuçlarını bekleyen kurumlar bir tane değil. Örneğin şimdi meyvaların bozulmasını geciktirme çalışmamı sonuçlandırıyorum. Bu deneyler Amerika'da çoktan yürütüldü ve bizde de yapılıyor. Ama şimdilik çok büyük bilimsel sonuçlar yok. Eminim ki Güney'deki yerel meyveleri; kayısı, mandalina, şeftali, portakal, ayvayı işleyen konserve fabrikalarının bir buçuk ay aşırı çalıştığını ve geri kalan on-onbir ay boyunca yattığını duydunuz. Bu böyle, çünkü meyveler neredeyse aynı anda olgunlaşıyor ve anında bunları işlemek de mümkün değil. Bu yüzden her yıl ürünün neredeyse onda dokuzu ölüyor... Yılda on ay öylesine yatacak fabrikaların sayısını artırmak da kârlı değil. Meyvaların bozulmasını yapay olarak geciktirme deneylerini, bu son derece önemli deneyleri orada yürütmem için bu yaz Ermenistan'a gitmem söylendi. Anlıyor musunuz? Meyveler birazcık az olgunlaşmış olarak toplanıyor ve sonra da ağır ağır olgunlaşıyor, parti parti, fabrikaların onları işlemesine yetecek kadar. Bu şekilde fabrikalar yıl boyunca çalışacaklar ve...

Tonya'ya baktım ve sustum. Sözümü kesmemişti, dinlemeyi biliyordu, ama yüzü tamamen kararmıştı. Alnı, kaşlarının arası kat kat olmuştu, uzun kirpikleri donmuştu. Gözlerini bana kaldırdığında onlardaki küçümsemeyi gör-

düm.

— Nasıl da bir bilimadamı-aktivistsiniz siz! — dedi buz gibi bir tonla. — Ben de Pamir’e iş için gidiyorum, macera aramaya değil. Ne olursa olsun Paley’i bulmam gerekiyor. Bu gezi uzun sürmeyecek. Siz de hasatı toplamaya Ermenistan’a gidebileceksiniz...

Gökgürültüsü ve şimşek! Beni nasıl da saçma sapan bir duruma soktuğunu ona söyleyemedim! Kız arkadaşınla birlikte, hem de rakibin olabilecek Paley diye birisini aramaya git! Doğru, macera aramadığını ve iş için gittiğini de söyledi. Peki bu işin Paley’le ne ilişkisi var? Sormaya kendime saygım izin vermedi. Hayır, benim için yeterli. Aşk iş başında. Evet, evet! Bir zamanlar akşam geç vakitlere kadar laboratuarda otururken, şimdi saat dördü vurur vurmaz çıkıyorum. Bir kez daha reddetmek istedim, ama Tonya beni uyardı:

— Görüyorum ki yalnız gitmem gerekecek, — dedi kalkarken. — Bu işimi güçleştirecek, ama belki de bu kara sakallıyı sizin yardımınız olmadan da bulabilirim. Hoşçakalın, Artemyev. Size iyi bir hasat dilerim.

— Dinleyin, Antonina İvanovna!... Tonya!...

Ama odadan çıkıp gitmişti bile.

Arkasından gitmek? Geri çevirmek? Kabul ettiğimi söylemek?... Hayır, hayır! Kişiliğimi korumam gerek. Şimdi ya da asla.

Ve kişiliğimi bütün akşam, bütün uykusuz gece, ertesi günün bütün kasvetli sabahı korudum. Laboratuarda eriklere bakamadım — deneyimin konusu onlardı.

Tonya kuşkusuz yalnız gidecek. Böyle bir güçlük onu durduramayacak. Kara sakallıyı ve onun sayesinde Paley’i bulduğunda ona Pamir’de ne olacak? Eğer bu karşılaşmada ben kendim de bulunursam birçok şey benim için açığa çıkmış olacaktı. Tonya ile gitmeyeceğim — bu ise bir kopma demek. Boşuna değil, çıkarken “hoşçakalın” demesi. Ama

kişiliğimi korumam gerek. Şimdi ya da asla.

Elbette gitmeyeceğim. Ama kaba da olmamak gerek. Nezaket gereği Tonya'ya yola çıkmadan hazırlanması için yardım etmeli.

Ve saat daha dördü vurmadan beş adımda sıçradım, dördüncü kattan indim. Yaşlı bir Amerikalı film kahramanından hiç de daha kötü değildim, bir trolleybüsün girişine sıçradım ve eve gittim. Kapısını bile vurmadan Tonya'nın odasına daldım ve bağırdım :

— Sizinle geliyorum, Antonina İvanovna !

Bu çığlığın kimin için daha büyük bir sürpriz olduğunu bilmiyorum — onun için mi, benim için mi? Sanırım benim için.

Böylece bu inanılmaz maceranın zincirine tutundum.

Boyuneğmezlik İblisi

Leningrad'dan bu gizem dolu Ket'e yolculuğumuzu belli belirsiz anımsıyorum. Bu beklenmedik geziden dolayı çok heyecanlı, kendi tavrımdan utanç içindeydim ve Tonya'nın enerjisinin altında ezilmiştim.

Tonya bir gün bile kaybetmek istemiyordu ve bütün çağdaş iletişim araçlarını kullanarak gezi güzergahını çizmişti.

Leningrad'dan Moskova'ya kadar uçakla gittik. Valday tepelerinin üzerindeyken sarsıldık, ne deniz ne de uçak tutmasına dayanamadığımdan kendimi kötü hissettim. Tonya benimle özenle ilgilendi. Yol boyunca bana karşı sıcak ve yumuşaktı — yani iyiye doğru değişmişti. Herşeyden çok bu kızın kadınsı okşamalarının, ilgisinin nasıl da güçlü olduğuna şaşıırıyordum ! Bu geziden önce benden daha çok çalışıyordu, ama bu ona etki etmiyordu, hep neşeliydi ve çoğunlukla da şarkılar söylüyordu.

Moskova'da, Moskova-Taşkent arasında aktarmasız uçan Konstantin Tsiolkovskiy'in stratosfer jeti stratoplana bindik.

Bu alet dehşet bir hızla uçuyordu. Yanlarına, birer kuyrukları olan ve tek bir kanatla örtülen üç metal puro iliştilmişti — stratoplan böyle görünüyordu. Tonya hızla onun yapısını inceledi ve bana, yolcularla pilotların sol taraftaki gövdede bulunduğunu, sağda daha sıcak, ortada ise havayı sıkıştıran, püskürten ve soğutan burgusunun olduğunu,

uçağın, itkiyi sağlayan hava burgusunun gücüyle hareket ettiğini açıkladı. Daha başka ilginç ayrıntıları da anlattı, ama ben dalgınlıkla dinliyordum, izlenimlerin yeniliği altında ezilmiştim. Hava yalıtımlı kabine girdiğimizi ve çok yumuşak bir koltuğa oturduğumuzu hatırlıyorum. Uçak raylarda ilerledi, hızlandı — saniyede yüz metre — ve havaya kalktı. Saatte bin kilometreyle, belki troposferin bile dışında, korkunç bir yükseklikte uçuyorduk. Ve bunun da hızın limiti olmadığını söylüyorlar.

Daha yerimden kalkmadan Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin topraklarını geride bırakmıştık. Yeryüzü bulutlardan görülmüyordu. Bulutlar incelmeye başladığında altımızda derin, gri bir yüzey gördüm. Ortasında derindi ve ufka doğru yükseliyordu, tersine dönmüş gri bir kubbe gibiydi.

— Kırgız stepleri, — dedi Tonya.

— Bu kadar çabuk mu? Nasıl da hızlıyız !

Bu uçuş bile Tonya'nın sabırsızlığını geçiremiyordu.

Önümüzde Aral denizi ışıldıyordu. Ve kabinde henüz yeni terk ettiğimiz Moskova değil, Taşkent, Andijan, Kokand hakkında konuşuluyordu.

Taşkent'i gezecek zamanımız yoktu. Havaalanına şimşek gibi indik; bir dakika sonra yüksek hızlı jet treni istasyonuna doğru gidiyorduk — o da Tsiolkovski'nin icadıydı. Bu, stratoplanın hızına erişemese de, Taşkent-Andijan arasındaki ilk jet treniydi.

Tekerleksiz, uzun, dümdüz bir vagon gördüm. Vagonun altı beton zemin üzerindeydi, havada asılıydı. Vagonun iki tarafında da onu ağ gibi örten dudaklar vardı. Bu, yuvarlak yol üzerinde sürtünmeyi azaltıyordu.

Bu trende vagonun altında hava üflendiğini ve özel yuvalarından geri zorladığını öğrendim. Böylece vagon çok ince bir hava tabakasının üzerinde uçuyordu. Sürtünme en aza indirilmişti. Hareket havanın arkadan üflenmesiyle

gerçekleşiyor ve vagon öyle bir hıza erişiyordu ki, küçük nehirlere köprü olmaksızın diğer tarafa sıçrayabiliyordu.

Sinirli bir şekilde, kıvrınarak vagona oturdum ve yola koyulduk.

Bu “kara-uçağı”nın hızı gerçekten de büyüleyiciydi. Pencereden görülen manzara yeşil-gri şeritlerden ibaretti. Sadece lacivert gökyüzü her zamanki gibiydi, ama beyaz bulutlar sıradışı bir maskaralıkla geriye koşuyorlardı. İtiraf edeyim ki bu yeni ulaşım aracının bütün yararlarına karşın kısa yolculuğumuzun sonuna kadar zorlukla sabrettim. İşte altımızdan geçen bir nehrin parıltısı; köprü olmaksızın, bir anda üzerinden atlayıvermiştik. Bir çığlık attım ve farkında olmadan kalktım. Böyle bir geri kalmışlık ve hüdüklik gören bütün yolcular yüksek sesle güldüler. Tonya ise heyecanla ellerini çırpı.

— İşte bu çok hoş! Gerçek hareket bu işte! — diyordu.

Özlemle pencereden dışarı baktım: bu belirsiz sarsıntı ne zaman bitecekti?

Andijan’a vardığımızda artık yenilmiştim ve merhamet istiyordum. Bütün bu süper hızlı uçuşlardan sonra birazcık dinlenmem gerekiyordu. Ama Tonya dinlemek istemiyordu. Boyuneğmezlik iblisi ona hakim olmuştu.

— Benim bütün programımı karmakarışık ettiniz. Bir dakikalığına kabul ediyorum.

Ve tekrar, deliler gibi havaalanına koşturduk.

Andijan’dan Oş’a sıradan bir uçakla uçtuk. Hızı pek azdı — saatte dört yüz elli kilometre. Tonya için kaplumbağa hızı. Kötü talihimize, motor kapris yaptı ve zorunlu iniş yapmamız gerekti. Uçuş mühendisi motorla uğraşırken ben de kabinden çıktım ve kuma uzandım. Ama kum dayanılmayacak kadar sıcaktı. Güneş merhametsizce yakıyordu ve beni havadar kabine dönmek zorunda bıraktı.

Üzerimden ter boşalıyordu, ruhumda bu geziye lanet ediyordum ve Leningrad’ın çisesini hayal ediyordum.

Tonya sinirliydi, uçağın zamanında kalkmayıp Oş'a gecikmesinden korkuyordu. Ama gecikmedik ve uçağın havalandırılmasından yarım saat sonra havaalanına indik — bu da benim mutsuzluğumdu. Bu metal alaşımlarından ve çelikten dökülmüş dev, bizi Ket şehrine yetiştirmeliydi. Palamar direğine koştuk, hızla asansöre bindik ve teleferiğe geçtik.

En hoş anılar bırakan zeplin ile yolculuk oldu. Kabinler klimalıydı ve iyi havalandırılıyordu. Hız — hepsi hepsi saatte iki yüz elli kilometre. Ses yok, sarsıntı yok, en ufak bir toz yok. Rahat bir yemek salonunda yemeğimizi yedik. Masadan yeni sözcükler işitiliyordu : Alay, Karakul, Horog.

Pamir bu yükseklikten epeyce kasvetli bir izlenim bıraktı üzerimde. Bu “dünyanın çatısı”na “ölümün temeli” demelerinde şaşılacak birşey yoktu. Donmuş nehirler, dağlar, kanyonlar, buzullar, tepesinde kara taştan siperler olan buzdan duvarlar — cenaze elbiselerini giymiş dağlar. Ve ancak çok derinlerdeki yeşil otlaklar.

Yeşilimsi buzlarla örtülü dağları gösteren dağcı bir yolcu, Tonya'ya açıklıyordu :

— İşte şu zarif buzul, şu iğnemsî, engibeli, adımlanmış gibi dalga dal. . .

. Aniden gölün üzeri parladı. . .

— Karakul. . . Deniz yüzeyinden üç bin dokuz yüz doksan metre rakımlı, — dedi dağcı.

— Bakın, bakın ! — diye seslendi bana Tonya.

Bakıyorum. Göl, göl işte. Parlıyor. Tonya ise hayran.

— Nasıl da güzel !

— Evet, parlayan bir göl, — diyorum, Tonya'yı gücendirmemek için.

Dedektif Oluyorum

İşte burada karaya ineceğiz. Zeplinden şehrin genel manzarasını görüyorum. Çok uzun, karla kaplı tepelerin arasındaki dar, yüksek vadide kurulu. Vadi batıdan doğuya doğru neredeyse dümdüz uzanıyor. Şehrin tam yanında genişliyor. Güney kıyısında büyük volkanik bir göl var.

İki yüz evin düz, metal çatıları ışıltıyor. Çatıların çoğu alüminyum gibi beyaz, ama koyu renk olanlar da var. Dağın kuzey yamacında kubbeli, büyük bir bina var — belli ki gözlemevi. Evlerin arkasında ise fabrika yapıları.

Zeplinimiz şehrin batı yakasına indi. Doğuda tuhaf, şaşırtıcı bir demiryolu var — raylar çok geniş. Demiryolu vadinin kıyısına kadar gidiyor ve orada belli ki sona eriyor.

Sonunda karadayız.

Otele gidiyoruz. Şehri gezmeyi reddediyorum; yol yorgunuyum; Tonya beni dinlenmem için bırakıyor. Ayakkabılarımı çıkarıyorum, dinlenmek için geniş divana uzanıyorum. Ne keyif; kafamda hâlâ yüksek hızlı motorun sesi uğulduyor, gözlerim kapanıyor. Sonunda bir parça dinlenebileceğim !

Sanki biri kapıyı çalıyormuş gibi. Belki de hâlâ kafamda motor gürlüyor... Gerçekten de kapı çalınıyor. Ne fena.

— Girin ! — diye bağıriyorum öfkeyle ve yataktan atlıyorum.

Tonya görülüyor. Sanki bütün yorgunluğumu alıyor.

— Amma da yattınız ! Gidelim, — diyor.

— Nereye gidiyoruz? Neden gidiyoruz? — diye yüksek sesle soruyorum.

— Ne demek nereye? Buraya neden geldik?

Ah, evet. Kara sakallı adamı aramaya. Elbette... Ama henüz akşam, ve sabah olunca aramaya koyulmak daha iyi. İtirazlar işe yaramıyor. Sessizce hafif Leningrad paltosunu omzuma atıyorum, ama Tonya tasayla uyarıyor beni :

— Kürkünüzü giyin. Unutmayın, birkaç bin metre rakımdayız, ve güneş de battı.

Kürkümü giyiyorum ve sokağa çıkıyoruz.

Buz gibi havayı soluyorum ve nefes almanın güç olduğunu hissediyorum. Tonya nasıl “esnediğimi” görüyor ve diyor ki :

— Seyrek dağ havasına alışkın değilsiniz. Aldırmayın, az sonra geçer.

— Tuhaf, otelde bunu hissetmemiştim, — diye şaşıyorum.

— Çünkü otelde hava kompresörle yapay olarak yoğunlaştırılıyor, — diyor Tonya, — herkes dağ havasına dayanamıyor. Bazıları da sokağa hiç çıkamıyor, bunlarla görüşmeler evlerinde yapılıyor.

— Yazık ki bu uygulama aranan kara sakallı uzmanlara kadar uzanmıyor, — diye iğneledim, neşesizce.

Temiz, iyi aydınlatılmış şehrin sokaklarında yürüdük. Bu, dünyadaki en düz ve en sert kaldırımdı — doğal yollardan düzlenmiş ve renklenmiş granitten. Bir granit kütleden yol.

Sık sık kara sakallılarla karşılaşıyorduk : belli ki burada bir çok güneyli vardı.

Tonya her dakika kolumu çekiştiriyor ve soruyordu :

— Bu mu?

Umutsuzca başımı sallıyordum. Sesler dağlarda yankılanıyordu ve uyanan dağlar kasvetli homurtularla karşılık veriyordu.

Göl kıyısı parlak lambalarla aydınlatılmıştı ve göl, elmas çerçevedeki bir ayna gibi yakamozlanıyordu. Sokak lambalarını, mavi ışınlarını bulutsuz lacivert akşam göğüne sabitlemiş onlarca güçlü projektörün ışığı izliyordu. Siren susmuştu. Yankı da dağlarda ölüp gitmişti. Ama şehir hareketlenmişti.

Nehirde kıyı boyunca hızlı tekneler ve botlar hareketlenmişti. İnsan kalabalığı göle doğru akıyordu.

— Nereye bakıyorsunuz? — diyen sesini duydum Tonya'nın.

Bu ses bana acıklı durumumu anımsattı. Kararlılıkla sırtımı göle, ışıklara döndüm ve kalabalıkta sakallı adamları aramaya başladım.

Bir anlığına kara sakallı yabancıyı görmüşüm gibi geldi. Tam ben bunu Tonya'ya söyleyeceken o aniden bağırdı:

— Bakın, bakın ! — dedi ve bana gökyüzünü gösterdi.

Yeryüzüne yaklaşan altın rengi bir yıldız gördük. Kalabalık dağıldı. Ortaliğa hakim olan sessizlikte uzaklardan bir gökgürültüsü duyuldu. Bulutsuz gökyüzünden bir gökgürültüsü ! Dağlar bu kükremeyi aldı ve sanki sağır eden top atışlarıyla karşılık verdi. Gökgürültüsü her saniye artıyordu ve yıldız da hızla büyüyordu. Onun arkasında kara bir duman uzanıyordu, az sonra yıldız, yüzgeçleri olan, pu-roya benzer bir gövdeye dönüştü. Bu ancak bir uzay gemisi olabilirdi. Kalabalıktan çığlıklar duyuluyordu:

— Ket-7 !

— Hayır, Ket-5 !

Roket aniden küçük bir daire çizdi ve kışını aşağıya çevirdi. Püskürtücülerinden alev fışkırıyordu ve ağır ağır göle inmeye başlamıştı. En uzun buharlı lokomotiften bile daha uzundu, ve ondan daha hafif de değildi.

Ve bu ağır kütle, gölün yüzeyine birkaç düzine metre-den daha fazla yanaşmadan sanki gökyüzüne asıldı: püskürttüğü gazların kuvveti onu bu asılı durumda tutuyordu.

Gazın şiddeti suyu dalgalandırıyordu. Bir duman tabakası gölün üzerine yayılmıştı.

Bu çelikten puro, daha sonra ancak zorlukla farkedilecek şekilde inmeye koyuldu ve az sonra kıcı suya değdi. Su kabarmaya başladı, baloncuklar çıkıyordu ve ıslık çalıyordu. Roketi buhar sarmıştı. Patlamalar durdu. Buharın ve dumanın arasında roketin üst, keskin ucu görölüyordu ve aşağıya doğru batıyordu. Ağır su dalgaları. Teknelerin ve botların tepesine kadar yükselen büyük bir dalga nehir boyunca devam etti. Roket görünmez olmuştu. Ama projektörlerin ışınlarıyla parladı ve suyun yüzeyinde kayboldu.

Kalabalık dostça haykırışlarla bu başarılı inişi kutluyordu. Tekne filosu şimdi bir katil balinaya benzeyen bu yüzen roketin yanında toplandılar. Küçük siyah bir tekne, roketi yedeğine aldı ve limana çekti. İki güçlü traktör de onu kıyıdaki özel bir köprüye taşıdı. Sonunda kapak açıldı ve roketten gezegenler arası yolcular çıktı.

Bunlardan ilki, iner inmez gürültüyle hapşırmaya başladı. Kalabalıktan bir kahkaha ve “çok yaşa” sesleri yükseldi.

— Her defasında aynı hikaye, — dedi gökyüzünden inen adam. — Yeryüzüne iner inmez burun akıntısı, hapşırık.

Merakla ve saygıyla gökyüzünün sonsuz mesafelerinde bulunmuş bu adama baktım. Böyle cesur insanlar da vardı! Ben ise asla roketle uçmayı kabul etmezdim.

Gelenleri mutlulukla karşıladılar, hiç bitmeyecekmiş gibi sorular sordular, ellerini sıktılar. Sonra da otomobile binip gittiler. Kalabalık hızla azaldı. Işıklar söndü. Aniden bacaklarımın nasıl uyuştüğünü hissettim. Titriyordum ve midem bulanıyordu.

— Mosmor kesildiniz, — diye sonunda merhamet etti Tonya, — Eve gidelim.

Otelin lobisinde beni şişmanca, kel bir adam karşıladı.

Başını sallayarak dedi ki :

— Dağlara dayanıklı değilsiniz, genç adam.

— Dondurucu, — diye yanıtladım.

Rahat yemekhanede, doktor olan şişman adamla sohbet ettik. Sıcak çayı höpürdetirken şehirlerinin ve gökyüzünden gelen roketlerinin adının neden Ket olduğunu sordum.

— Yıldız da öyle, — diye yanıtladı doktor. — Ket yıldızı. Duymuş muydunuz? Aslında bütün mesele de o. Bu şehri o yarattı. Neden mi Ket? Gerçekten tahmin edemiyor musunuz? Buraya geldiğiniz stratoplan kimin sistemiydi?

— Sanırım Tsiolkovskiy'in, — diye yanıtladım.

— Sanırım... — dedi hoşnutsuzca doktor. — Sanırım değil, kuşkusuz onun. Gördüğünüz roket de onun planına göre yapıldı, ve yıldız da. İşte neden Ket olduğunuz yanıtı: Konstantin Eduardoviç Tsiolkovskiy. Anladınız mı?

— Anladım, — diye yanıtladım. — Peki bu Ket yıldızı da neyin nesi?

— Yapay bir uydu. Bir uzay istasyonu ve laboratuvarı ve, gezegenler arası uzak yolculuklar için bir roket üssü.

Başarısız Bir Takip

Çoktandır bu geceki kadar derin uyumamıştım. Ve eğer Tonya sabahın altısında uyandırmamış olsaydı, gündüz onikiye kadar uyuyabilirdim.

— Çabuk dışarıya, — dedi. — İşçiler ve memurlar işe gidiyorlar.

Ve o sabahtan itibaren tekrar dedektif rolüne büründüm.

— Danışma bürosundan burada Paley'in yaşıyıp yaşamadığını öğrenmek bizim için daha kolay olmaz mıydı?

— Saf bir soru, — diye yanıtladı Tonya. — Daha Leningrad'dayken bunu sorgulamıştım...

Monolitik granit kaldırımında yürüdük. Güneş dağların üzerinde yükselmişti, ama ben titriyordum ve nefes almak da hâlâ güçtü. Her yerde buzullar ışıldıyordu.

Küçük bir bahçe gördük — yerel bahçıvanların bitkileri uyumlu kılma başarılarının bir meyvesi. Burada birkaç bin metre yükseklikteki Ket şehrinin inşasına kadar, hiçbir yeşil, hiçbir bitki, hiçbir hububat türü yetişmiş değildi.

Yürümekten yorulmuştum. Oturmayı önerdim. Tonya kabul etti.

Önümüzde bir insan seli akıyordu. İnsanlar gürültüyle konuşuyor, gülüyorlardı — kısaca, kendilerini gayet normal hissediyorlardı.

— İşte o! — diye bağırdım.

Tonya sıçradı, elime sarıldı ve bütün gücümüzle, ara-

baya yetişmek için koşturduk. Araba ise roket üssüne giden caddede bir ok gibi ilerliyordu.

Koşmak güçtü. Nefes nefese kalmıştım. Mide bulan-tısıyla kıvranıyordum. Başım dönüyordu, bacaklarım ve kollarım titriyordu. Bu kez Tonya da kendini kötü hissediyordu ama inatla koşmaya devam ediyordu.

Böyle on dakika koştuk. Kara sakallının içinde olduğu otomobil hâlâ görünüyordu. Tonya aniden caddede karşıya koştu ve kollarını açarak gelen bir otomobilin önüne geçti. Araba zorlukla durdu. Tonya hızla içeri girdi ve beni de çekti.

Şoför şaşkınlıkla bize baktı.

— Ok gibi gidin şu arabanın arkasından ! — diye öyle otoriter bir tonla emretti ki Tonya, şoför tek kelime etmeden önüne döndü ve tam gaz bastı.

Harika bir yoldu. Son evi de hızla arkamızda bıraktık. Roket sahası önümüzde apaçık seriliverdi. Roket o geniş “demiryolunda” yatıyordu, dev bir kedi balığına benziyordu. Roketin yanında insanlar koşturuyorlardı. Aniden bir siren çaldı. İnsanlar aceleyle yanlara çekildiler. Roket raylar üzerinde hareketlendi, hızlandı ve sonunda inanılmaz bir hızla kaymaya başladı. Fünnyeye gelene kadar bir tramvay gibi elektrik akımıyla hareket ediyordu. Yol, dağa doğru otuz derecelik bir açıyla yükseliyordu. Yolun sonuna bir kilometreden daha az bir mesafe kaldığında roketin kuyruğundan bir ateş demeti fışkırdı. Bir duman bulutu çevresini sardı. Bunu kulakları sağır eden bir patlama sesi izledi. Bikaç saniye sonra da güçlü bir hava akımı yüzümüze çarptı — sarsıldık. Arkasında dumandan bir zincir bırakan roket gökyüzüne yükseldi, hızla kara bir noktaya döndü ve sonra kayboldu.

Fırlatma alanına yaklaştık. Ama kara sakallı adam kalanların arasında yoktu.

Gökyüzüne Yerleşmeye Aday

Tonya kalabalığa yaklaştı ve herkese sormaya başladı :
kara sakallı birini görmüşler miydi?

İnsanlar birbirlerine baktılar, anımsadılar ve sonunda beyaz kasklı ve beyaz deri elbiseli bir kişi şöyle dedi :

— Bu belli ki Yevgenyev. Ondan başka kara sakallı kimse yoktu bugün aramızda. — Diğerleri de onu onayladı.

— Peki şimdi nerede? — diye heyecanla sordu Tonya.

— Orada. Stratosferi geçiyor. Ket yıldızı yolunda.

Tonya'nın yüzü beyazlamıştı. Koluna girdim ve taksiye götürdüm.

— Otele gidelim, — dedim.

Tonya yol boyunca sustu. İtaatla koluma yaslanarak merdivenlerden çıktı. Onu odasına götürdüm ve koltuğa oturttum. Tonya başını geriye attı, gözlerini kapatarak oturdu. Zavallı Tonya ! Nasıl da kötü bir talihsizlikti yaşadığı ! Ama en azından şimdi herşey bitmişti. Burada, Ket şehrinde, kara sakallı gezegenler arası geziden dönene kadar oturmayacaktık.

Tonya'nın yüzü ağır ağır canlandı. Gözleri henüz kapalıydı, ama aniden gülümsedi.

— Kara sakallı Ket yıldızına uçtu. Öyle biz de onun arkasından uçalım !

Bu sözleri duyunca koltuğa adeta düştüm.

— Roketle uçmak ! Gökyüzünün kara derinliklerine !...

Bunu öyle trajik bir tonla ve öyle bir korkuyla söyledim ki, Tonya güldü.

— Daha cesur ve kararlı olduğunuzu düşünürdüm. — dedi ciddiyet ve bir parça da üzüntüyle. — Ayrıca, eğer bana eşlik etmek istemezseniz Leningrad ya da Ermenistan'a da gidebilirsiniz — yani nereye lütfederseniz. Artık kara sakallının soyadını biliyorum ve sizensiz devam edebilirim. Şimdi odanıza gidin ve yatağınıza yatın. Çok kötü görünüyorsunuz. Yüksek dağlar, yıldızlı dünyalar size göre değil.

Evet, gerçekten de kendimi berbat hissediyordum ve Tonya'nın talimatına zevkle uyardım, ama kendime saygım kırılmıştı. Bu anda herşeyden çok yeryüzünde kalmayı istiyordum ve herşeyden çok Tonya'yı kaybetmekten korkuyordum. Bundan daha güçlü ne olabilir? Ben tereddüt etsem de, dilim benim adıma karar verdi :

— Antonina İvanovna ! Tonya ! — dedim. — Beni şimdi, artık kara sakallıyı aramanıza gerek kalmamışken size eşlik etmeye davet ettiğiniz için çok mutluyum. Yatmaya gidiyorum !

Belli belirsiz sıırttı ve kolunu bana uzattı.

— Teşekkür ederim, Leonid Vasilyeviç. Şimdi size herşeyi anlatmalıyım. Böyle bir ısrarla aradığım Paley'in size nasıl bir acı verdiğini gördüm. İtiraf edin, aklınızdan birçok kez, Paley'in benden kaçtığı ve benim de, inatçı aşık bir kız olarak aşkını kazanmak için bütün dünyada onu aradığım düşüncesi geçti.

Elimde olmaksızın kızarmıştım.

— Ama öyle düşünceliydiniz ki bana hiç böyle bir soru sormadınız. Pekala, şunu bilin : Paley benim dostum ve üniversiteden arkadaşım. Çok yetenekli bir bilimadamı, araştırmacı. İptilaya varan, kararsız bir karakteri vardır. Onunla daha üniversite son sınıftayken elektrik mühendisliğinde bir devrim vaat eden bilimsel bir araştırmaya

başladık. İşi ikiye bölmüştük ve ikimiz de, belli bir noktada buluşmak üzere iki taraftan tünel kazan işçiler gibi, aynı amaca ilerliyorduk. Sonuna gelmiştik. Bütün kayıtlarımız Paley'in not defterindeydi. Aniden onu Sverdlovsk'a iş gezisine gönderdiler. Öyle aceleyle gitti ki, bana not defterini bırakmadı. Kafası her zaman dağınıktı. Ona, Sverdlovsk'a mektup gönderdim, ama yanıt alamadım. O zamandan beri sanki denize batmıştı. Sverdlovsk'ta, Paley'in Vladivostok'a geçtiğini öğrendim. Ama orada izini kaybettim. Çalışmaya kendi başıma devam etmeye çalışıyordum. Ama Paley'in çıkardığı bir dizi formül ve hesap yoktu. Bir ara size bu çalışmayı ayrıntılarıyla anlatırım. Benim için bir takıntı, obsesyon haline gelmişti; kabusum olmuştu. Şimdi bile Paley'in düşüncesizliğini anlayamıyorum. İşte şimdi neden onunla ilgili bir haberin beni heyecanlandırıldığını anlıyorsunuz. Hepsi bu... Gerçekten de iğrenç görünüyorsunuz. Gidin ve yatın.

— Ya siz?

— Ben de bir süre dinleneceğim.

Ama Tonya dinlenmedi. Ket'in ana yönetim personel bölümüne gitti ve Ket yıldızına gidilebileceğini, sadece iş sözleşmesi yapmak gerektiğini öğrendi. Fizikçiler ve biyologlar gerekiyordu. Tonya da fazla düşünmeden kendisi ve benim adıma bir yıllık sözleşme imzaladı.

Mutlulukla odaya, yanıma geldi ve maceralarını canlı bir şekilde anlatmaya başladı. Sonra leylak rengi deri cüzdanından formu ve dolmakalemini çıkardı ve bana uzattı.

— İşte başvuru dilekçeniz. İmzalayın.

— Evet, ama... bir yıllık bir süre...

— Tasalanmayın. Yönetimin bu sözleşmeye çok sıkıca bağlı kalmadığını da öğrendim. Sıradışı koşullar, yaşam şartları, iklim de hesaba katılıyor. Ve kendini kötü hissedenden...

— İklim mi? Nasıl bir iklim oradaki?

— Ket'teki iskandan söz ediyorum. Orada istediğin iklimi, istediğin sıcaklığı ve rutubeti ayarlayabilirsin.

— Yani orada da bu Pamir tepelerindeki gibi seyrek bir hava mı var?

— Evet, hemen hemen, — diye çekinerek yanıtladı Tonya ve aceleyle ekledi: — Ya da bir parça daha seyrek. Bu sizin için muhtemelen baş engel olacak. Yıldız adayları titiz bir fiziksel taramadan geçiyorlar. Daha kolay hastalanmaya meyilli olanlar eleniyor.

Doğrusu hâlâ onurlu bir çıkış yolum olabileceğini öğrendiğim için çok memnun olmuştum. Ancak Tonya beni teselli etti:

— Ama bunu da bir şekilde ayarlayacağız ! Orada normal hava basıncı olan bir oda olduğunu öğrendim. Basınç yavaş yavaş azaltılıyor; yeni gelenler hızla alışıyorlar. Doktorla sizin için konuşacağım.

Artık kendimde değilmiş gibi son umudumun üzerine atladım :

— Dünyadaki çalışma gibi mi?

Tonya'nın yanıtı hazırды :

— Kesinlikle daha kolay değil ! Ket çok saygın bir kurum ve imzaladığınız iş ile ilgili yeterince bilgi verip sizi hemen bırakacaklar. Tabii eğer sağlığınız elverirse. Kendinizi nasıl hissediyorsunuz? — Ve nabzımı ölçmek için elimi tuttu.

— Eğer bir doktor koluna dokunursa ayırdına varmadan "harika !" dersin.

— Böylesi daha iyi. Kağıtları hemen imzalayın, ben doktora gidiyorum.

Böylece, arkama bakmaya bile fırsatım olmadan gökyüzünün bir meskunu olmak üzere işe alındım.

— Zayıflık? Deride morarma? Baş dönmesi? Mide bulantısı? — diye sorguladı beni doktor. — Kusma olmadı mı?

— Hayır, sadece otomobile bindiğimizde ağır bir mide bulantısı.

Doktor bir dakika durdu ve düşünceli bir şekilde dedi ki:

— Hastalanmaya yatkınsınız.

— Yani uçabilir miyim, doktor?

— Evet. Sanırım, evet. Rokette normal atmosfer basıncının ancak onda biri var gerçi, ama beşde dördü azotla seyreltilmemiş, temiz oksijen soluyabileceksiniz. Bu da nefes almak için tamamen yeterlidir. Ve Ket yıldızında normal basınçlı bir iç odaları da var. Yani sadece uçuş boyunca birazcık sabretmeniz gerekecek. Yıldız bin kilometre yüksekte bulunuyor.

— Uçuş kaç gün sürecek? — diye sordum.

Doktor şakayla göz kırptı.

— Gezegenler arası yolculukla ilgili pek az şey biliyorsunuz belli ki. Sevgili dostum, roket yıldıza sekiz-on dakikada ulaşacak. Ama alışkın olmayan insanların da taşınması gerektiğinden uçuş biraz uzayacak. Merkezkaç kuvveti kullanmak için roket dünyanın dönme yönünde ufuk çizgisinden yirmi beş derece açıyla uçacak. İlk on saniyede hız saniyede beş yüz metreye çıkacak ve uçuş süresince atmosferde biraz yavaşlayacak. Ama sonra, atmosfer incelendiğinde tekrar yükselecek.

— Atmosferde uçuş sırasında hız neden azalıyor? Frenleme mi?

— Frenlemeden kaçınılabılır, ama atmosferde aşırı hızlı bir uçuş yüzünden roketin kabuğu ısınır ve ağırlık da hızla birlikte artar. Bedenini on kez daha ağır hissetmek hiç de hoş bir duygu değildir.

— Roketin atmosferdeki sürtünmesi yüzünden yanmayız, değil mi? — diye, temkinli bir şekilde sordum.

— Hayır. Belki biraz terlersiniz, ama o kadar. Roketin kabuğu üç tabaka halinde yapılmıştır. İçteki en sert ola-

nıdır, metaliktir, sıradan cam tabakalarıyla örtülü kuarts pencereleri ve termik olarak kilitlenmiş kapıları vardır. İkinci tabaka ısıyı neredeyse hiç geçirmeyen yalıtkan bir malzemedendir yapılmıştır. Üçüncüsü ise (en dıştaki) görece ince olsa bile ısıya son derece dirençli bir metaldendir. Eğer üst tabaka beyazlayana kadar ısınır, ısıyı ortadaki tutar ve bu, onu roketin içine sokmaz, yani harika bir buzdolabı malzemesidir. Soğutucu gaz da kabuklar arasında, gevşek bir ısı transferi ortamı aracılığıyla durmaksızın dolaşır.

— Gerçek bir mühendissiniz, doktor, — dedim takdir ederek.

— Başka birşey yapamazsın. İnsan organizmasına roketi uyarlamak, organizmayı sıradışı şartlara uyarlamaktan daha kolaydır. Bu nedenle teknisyenlerin benimle ilişki içinde çalışması gerekiyor. İlk deneyleri görmeliydiniz. Bir sürü başarısızlık, kurbanlar !

— İnsanlar da mı?

— Evet, insanlar da.

Sırtımdan soğuk bir ter boşandı. Ama vazgeçmek için çok geçti.

Otele döndüğümde Tonya bana memnuniyetle duyurdu :

— Herşeyin harika olduğunu biliyorum ! Yarın öğlen uçuyoruz. Yanınıza hiçbir şey almayın. Sabah, uçuştan önce banyo yapacağız ve dezenfeksiyon odasına gireceğiz. Sterilize edilmiş iç çamaşırlar ve giysi alacaksınız. Doktor tamamen sağlıklı olduğunuzu söyledi.

Tonya'yı bir düşteymiş gibi duyuyordum. Dehşetle bir uyuşukluk içine girmiştım. Sanırım, dünyadaki son gecemi nasıl geçirdiğimi ve ne düşündüğümü anlatmama gerek yok...

“Araf”^{*}

Sabah oldu. Yeryüzündeki son sabah. Pencereden hü-
zünle baktım — güneş pırıl pırıl ışıyordu. Canım istemi-
yordu, ama kahvaltı etmem ve dünyadaki mikroplardan
“temizlenmem” gerekiyordu. Bakteriyolog doktor bana baş
döndürücü bazı rakamlardan söz etti — yeryüzündeki el-
biselerimde yuvalanmış milyarlarca mikroptan. Öyle görü-
nüyordu ki tifo, paratifo, dizanteri, grip, boğmaca ve hatta
kolera bile taşıyordum. Ellerimde kronikleşmiş pseodo-
monas ve tüberküloz bulundu. Ayakkabılarımda Sibirya
haşeresi. Ceplerimde oksijensiz ortamda yaşayabilen teta-
nos. Paltomun katlarında ateşlenmeye neden olan caldida
albicans. Şapkamda kuduz, çiçek, yılcık... Bu kadar şey-
den bir tek ateşi anlıyordum. Ne çok görünmez düşman
beni sarsıp yıkmak için harekete geçmeyi bekliyormuş ! Ne
derlerse desinler, yeryüzünün de kendi tehlikeleri var. Bu
beni bir yıldız yolculuğuna çıkmak için biraz rahatlatmıştı.

Midemin ve bağırsaklarımın yıkanması ve bilmediğim
bir sürü aletle bazı yeni prosedürlerden geçmem gereki-
yordu. Bu aletler, organizmamın içinde yuvalanmış olan
zararlı mikropları öldüreceklerdi. Son derece bitkin düş-
müştüm.

— Doktor, — dedim. — Bu önlemler amaçlarına ula-

^{*} чистилище, Rusça’da hem “Araf,” hem de “temizlenme odası” an-
lamına gelir.

şamazlar. Ben odanızdan çıkar çıkmaz mikroplar tekrar üzerime akın edecekler.

— Bu doğru, ama en azından büyük şehirden getirdiğiniz mikroplardan arınmış olacaksınız. Leningrad merkezindeki havanın her metreküpünde binlerce bakteri bulunur, parklarda da yüzlercesi, Isak kulesinin tepesinde bile onlarcası. Burada, Pamir’de ise ancak birkaçı. Soğuk ve yakıcı güneş, toz olmayışı, havanın kuruluğu — bunlar harika dezenfeksiyon araçlarıdır. Ket’te kendinizi bir kez daha arınma odasında bulacaksınız. Burada biz sadece genel bir temizlik yapıyoruz. Orada ise tam bir temizlikten geçecesiniz. Hoş değil mi? Yapacak birşey yok. Ama hiçbir bulaşıcı hastalığa yakalanmayacağınızdan içiniz tamamen rahat olabilir. En azından bu risk en aza indirilir. Burada ise her dakika risk altındasınız.

— Bu çok rahatlatıcı, — dedim, dezenfeksiyon elbisesini giyerken, — eğer yanmazsam, boğulmazsam, eğer...

— Yeryüzünde de yanabilir ya da boğulabilirsiniz, — diye sözümü kesti doktor.

Sokağa çıktığımda otomobilimiz kaldırımda bekliyordu. Az sonra Tonya da dezenfeksiyon odasının kadınlar bölümünden çıktı. Bana gülümsedi ve yanıma oturdu. Otomobil yola koyuldu.

— İyice temizlendiniz mi?

— Evet, hamam harikaydı. Üç yüz katrilyon iki yüz trilyon yüz milyon mikrobu temizlediler.

Tonya’ya baktım. Tazeleşmiş, yanmış, yanakları kızarmıştı. Sanki bir kültür parkına gidiyormuşuz gibi sakindi. Hayır, onunla uçmayı kabul etmekle iyi yapmıştım.

Öğlen. Güneş neredeyse tam tepemizde. Gökyüzü masmavi, kristal kadar açık. Dağlarda kar ışıldıyor, donmuş nehrin üzerindeki buzlar maviye çalıyor, aşağılarda dağ nehirleri ve şelaleler neşeyle çağılıyor. Daha da aşağıda yeşil tarlalar ve onların üzerinde, kartopu gibi görünen otlar.

yan koyun sürüleri. Yakıcı güneşe rağmen rüzgar dağların serin nefesini taşıyor. Dünyamız nasıl da güzel! Ve ben, birkaç dakika sonra onu bırakacak ve gökyüzünün kara derinliğine doğru uçacağım. Bunları romanlarda okumak daha iyi olurdu...

— İşte bizim roket! — diye neşeyle bağırdı Tonya. — Kızıl bir kabarcığa benziyor. Bakın, şişman doktor da bizi bekliyor.

Otomobilden indik, elimi alışkanlıkla doktora uzattım, ama o kollarını hızla beline doladı.

— Unutmayın, dezenfekte olmuş durumdasınız. Artık yeryüzündeki kimseye dokunmamalısınız.

Yeryüzünden ayrılıyordum. Hiç değilse Tonya da artık bir dünyalı değildi. Onun elini tuttum ve roketi doğru ilerledik.

— İşte bizim ufaklık, — dedi doktor, roketi göstererek. — Görüyor musunuz, tekerlekleri yok. Raylar yerine çelik oluk üzerinde kayacak. Roketin gövdesinde bilyalar için küçük oyuklar var ve bu bilyaların üzerinde kayıyor. İvme elektrik kaynağıyla sağlanıyor. Kablo yok, bu metal oyuk elektrik taşımaya da hizmet ediyor... Yüzünüzün rengi daha normal. Alışıyor musunuz? Harika, harika. Gökyüzündekilere selamımı söyleyin. Doktor Anna İgnatyevna Meller'a "Ket-5" roketiyle aylık raporlarını göndermesini istediğimi söyleyin. Çok sempatik bir kadındır. Dünyada pek az pratik yapmış bir doktor. Ama yaptıkları herşeye değer...

Kurtların uğultusuna benzeyen bir siren doktorun sözlerini boğdu. Roketin kapağı açıldı. Bir merdiven dayandı.

— İşte, zaman geldi. Herşey gönlünüzce olsun! — dedi doktor, önlem olsun diye kollarını tekrar arkasında kavuştururken. — Yazmayı unutmayın.

Merdiven hepsi hepsi on basamaktı, ama çıkarken yüreğim şiddetle çarpıyordu. Beni Tonya, onu da uçuş mü-

hendisi izliyordu. Pilot, koltuğuna oturmuştu. Elektrikli lambayla aydınlatılan dar bir odaya zorlukla yerleştik. Oda küçük bir asansöre benziyordu.

Kapı sıkıca kapandı. “Bir tabut kapağı gibi,” diye düşündüm.

Dünyayla ilişkimiz koptu.

Kısa Bir Yolculuk

Kabin pencerelerindeki pancurlar kapalıydı ve dışarıda ne olduğunu görmüyordum, ama gerginlikle ilk itkiyi bekliyordum. Saat onikiye gelmişti, oysa hâlâ hareketsizdik. Tuhaf. Belli ki birşey uçuşumuzu geciktirmişti.

— Sanırım hareket ediyoruz ! — dedi Tonya.

— Ben birşey hissetmiyorum.

— Bu, herhalde roket bilyalar üzerinde ağır ağır ve kayarcasına gittiği için olacak.

Aniden bir güç beni koltuğa yapıştırdı.

— Elbette, hareket ediyoruz ! — diye bağırdı Tonya. — Hissediyor musunuz? Sırtlarımız koltuğa giderek daha çok yapışıyor.

— Evet, hissediyorum.

Bu anda bir patlama sesi duyuldu, onu gürlleme izledi. Roket hafif sarsıntılarla titriyordu. Şimdi hiç kuşkuya yer yotu : uçuyorduk. Her saniye biraz daha sıcak oluyordu. Ağırlık merkezimiz sırtımıza doğru kaymaya başlamıştı. Sonunda öyle oldu ki sanki koltukta oturmuyordum da, dizlerimi yukarı doğru kaldırmış, bir yatakta yatıyordum. Belli ki roket dikey bir yön almıştı.

— Sırtüstü düşmüş böcekler gibiyiz, — dedi Tonya.

— Evet, üzerimize de bir tuğla düşmüş gibi, — diye ekledim. — Göğsümüze şiddetle bastırıyor.

— Evet. Kollarımıza da kurşun bağlanmış gibi; kalkmıyor.

Patlamalar kesilince hafifledik. Yalıtımlı tabakalara ve soğutma sistemine rağmen çok sıcaktı : atmosferde uçuyorduk; roket sürtünmeyle ısınıyordu.

Tekrar bir soluklanma. Patlamalar yok. Rahat bir nefes aldım. Aniden kısa bir patlama, ve sağ tarafa düştüğümü hissettim. Kuşkusuz, çarpışma. Şimdi Pamir'e düşeceğiz. Telaşla Tonya'nın omzuna tutundum.

— Herhalde ateş toplarıyla çarpıştık, — diye mırıldandım.

Tonya'nın yüzü bembeyazdı, gözleri korku içindeydi, ama sakince şöyle dedi :

— Benim gibi siz de koltuğa yaslanın.

Şimdi roket gene bir düzlem içine giriyor. Patlamalar kesiliyor. Roketin içi serinliyor. Bedenlerimize bir hafifleme duygusu yayılıyor. Kollarımı kaldırıyorum, bacaklarımı çırpıyorum. Nasıl da hoş, hafif ! Ayağa kalkmaya çalışıyorum ve farkında olmaksızın koltuktan ayrılıp havada yükseliyorum, sonra da ağır ağır koltuğa iniyorum. Tonya bir kuşun kanatlarını çırpıdığı gibi kollarını sallıyor ve şarkı söylüyor. Gülüyoruz ! Harika, haz veren bir duygu.

Pencere pancurları aniden açılıyor. Önümüzde gökyüzü. Şimdi göz kırpmayan yıldızlarla bezeli ve bir parça kıızıla çalan bir renkle boyanmış. Samanyolu boydan boya rengarenk yıldızlarla dolu ve hiç de bizim onu yeryüzünden gördüğümüz gibi süt renginde değil.

Tonya bana büyükayının yanındaki iri yıldızı gösteriyor — bildiğimiz yıldız takımları arasında bir yenisi.

— Ket... Ket yıldızı, — diyor Tonya.

Sonsuz sayılardaki bu göz kırpmayan yıldızların arasında bir tek onun ışığı bazen kızıl, bazen yeşil, bazen portakal renginde titriyor. Sonra aniden parlayarak yanıyor, sonra sönüyor, sonra tekrar parlıyor... Yıldız gözlerimizin önünde büyüyor ve sağ taraftaki pencereye ağır ağır yaklaşıyor. Demek ki roket ona eğimli bir rotayla yaklaşıyor.

Yıldız uzun lacivert ışınlar saçıyor ve pencerenin çerçevesini buluyor. Şimdi, gökyüzünün karanlık fonunda sadece beyaza çalan nebulanın yıldızları görülüyor. Bu uzak takımyıldızların dünyaları öyle yakın görünüyor ki...

Kepenler kapanıyor. Patlayıcılar yeniden çalışıyor. Roket manevra yapıyor. Gökyüzündeki roket sahasına nasıl yaklaştığını izlemek çok ilginç...

Küçük bir itki, ve duruyoruz. Sonunda yolculuk bitti mi? Tuhaf bir ağırlıksızlık hissediyoruz.

Kokpitin kapısı açılıyor. Yerde yatan kaptan, küçük mandallara tutunarak aşağı iniyor. Kaptanı aynı şekilde emekleyerek bu ana kadar görmediğimiz genç bir adam izliyor.

— Size yolculuk boyunca verdiğimiz rahatsızlıktan ötürü başışlayın. Bunun suçlusu genç stajyerim: dümeni çok keskin bir şekilde kırdı, siz de galiba koltuklarınızdan uçtunuz.

Kaptan işaret parmağıyla genç adama dokunuyordu ve hafifçe, bir tüy gibi, yana doğru kayıyordu.

— Ama herşey yolunda. Sıcak tutan elbiselerinizi ve oksijen maskelerinizi giyin. Filipçenko — bu genç pilottu — size yardım edecek.

Kokpitten uçuş mühendisi de görevli üniformasıyla kayarak indi. Bir dalgıca benziyordu, bir tek dalgıç elbisesi yoktu ama, omuzlarını örten, alüminyum gibi parlak bir malzemedен yapılmış bir pelerin vardı.

— Bu pelerinleri, — diye açıkladı kaptan, — eğer soğuk olursa iki taraftan çekin. Böylece güneş ışınları sizi ısıtır. Eğer çok sıcak olursa da pelerinle örtünün. Güneş ışınlarını geri yansıtacaktır.

Uçuş mühendisinin ve kaptanın yardımıyla hızla uzay elbiselerimize büründük ve heyecanla, roketten inmeyi beklemeye başladık.

Gökyüzünün Bebeği

Bizi havalandırma odasına götürdüler ve içerideki havayı ağır ağır boşalttılar. Az sonra “uzay boşluğu” sağlandı ve kapı açıldı.

Eşiği geçtim. Merdiven yoktu — roket yan yatmıştı. İlk anda birden körleştim ve sersemledim. Hemen altımda birkaç kilometre yarıçaplı dev bir kürenin yüzeyi parlıyordu.

Hemen yanımda uzay elbisesi içinde bir “yıldız sakini” belirdiğinde adım atmak üzereydim. Sıradışı bir atiklik ve hızla koluma ipek şeritten bir çeşit kement geçirdi. Kötü bir başlangıç değildi. Öfkelendim, kolumu silkeledim, kızgınlıkla ayağımı yere vurdum... O anda da on metre yukarı sıçradım. “Yıldız sakini” çabucak beni ipek şeritle parlak küreye geri çekti. Anladım ki, beni bağlamamış olsaydı daha ilk dikkatsiz hareketle uzaya uçardım ve beni yakalamak da hiç kolay olmazdı. Yukarıdan bir kementle bağlı birini çekmek ise gayet kolaydı. “Dünyamıza” baktım ve parlak yüzeyinde eskortumun ayaklarının bağlı olduğu bir sürü mandal gördüm.

Tonya yanımdaydı, onun da kementle tutan bir öncüsü vardı. Ona yaklaşmak istedim, ama eskortum yolumu kapattı.

Cam uzay elbisesinde genç bir yüzün gülümsediğini görüyordum. Duyabilmem için kaskını benimkine yaklaştırmıştı ve şöyle dedi:

— Koluma sıkıca tutunun !

İtaat ettim. Rehberim ayağını mandaldan söktü ve beceriyle zıpladı. Arkasından alevler parlıyordu, bir itki hissettim ve küre şeklindeki “ay”ımızın yüzeyinde ileriye doğru atıldık. Eskortumda, uzay boşluğunda yakın uçuşlar için portatif bir roket-çanta vardı. Bu tabancaya benzer çantayı beceriyle geriye, sonra yana, sonra yukarı, sonra aşağı ateşleyerek beni kürenin eğri yüzeyi boyunca devamlı şaşırttı. Öncümün becerisine rağmen sirk sahnesindeki palyaço gibi parendeler atıyorduk — başımız bir yukarı, bir aşağı geliyordu; ama kan dolaşımımız neredeyse tamamen normaldi.

Az sonra geldiğimiz roket ufukta kaybolmuştu. Ket yıldızının roket üssünden uzaklaşarak uzay boşluğunda uçuyorduk. Ve, eğer duyularımı anlatmam gerekirse, bana öyle geliyordu ki, biz bir yerde duruyorduk da bizim üzerimizde ölçüleri devamlı büyüyen parlak bir tüp uçuyordu. İşte şimdi dik koordinat eksenine haline gelmişti ve, parlak bir yarımküre ile kapanan ucunu gösteriyordu. Bu taraftan bakıldığında tüp, “ay-roket üssü” ile karşılaştırıldığında küçük bir küreydi. Ve bu küre, bir bomba gibi, doğruca bize geliyordu. Bu duygu berbattı: işte, parlak bir bomba bizi parçalara ayıracaktı. Ama bomba aniden, sıradışı bir hızla gökyüzünde bir yarım daire çizdi ve arkamıza geçti. Uçuş hızımızı azaltmak için sırtımızı yıldıza çeviren sü-rücümdü. Birkaç kısa patlama, sırtımda birkaç görünmez elin basıncı, ve öncüm, yarımkürenin yüzeyindeki metalik bir mandala tutundu.

Belli ki bizi bekliyorlardı. Biz yaklaşırken yarımkürenin duvarında bir kapı açılmıştı. Öncüm beni içeri itti, kendisi de tırmandı ve kapı kapandı.

Bir kez daha elektrik lambalarıyla aydınlatılan bir hava odası. Duvarda manometre, barometre, termometre. Eskortum bu aletlere yaklaştı ve onları incelemeye koyuldu. Basınç ve sıcaklık yeterli olduğunda da elbiselerini çıkar-

maya başladı ve bana da onun gibi yapmamı işaret etti.

— Nasıldı parendelerimiz? — diye gülerek sordu. — Bilerek böyle uçtum.

— Eğlenmek mi istiyordunuz?

— Hayır. Pelerininizdeki sıcaklık kontrolünü nasıl ayarlayacağınızı bilmediğiniz için sıcaktan ve soğuktan çok rahatsız olabileceğinizden korktum. Bu yüzden, güneşte düzgünce “pişmeniz” için sizi şişteki koyun eti gibi çevirdim, — dedi, sonunda uzay elbisesinden kurtulurken. — Kendimi tanıtmama izin verin : Kramer, Ket yıldızının laborant-biyoloğu. Siz? Bizimle mi çalışacaksınız?

— Evet, ben de biyoloğum. Leonid Vasilyeviç Artemyev.

— Harika ! Birlikte çalışacağız.

Soyunmaya başlamıştım. Aniden “etki tepkiyi doğurur” diyen fizik yasasını hissettim : burada, yerçekimiyle karartılmadan, en arı biçimde bulunuyordu. Burada herşey ve herkes “reaktif araçlar” haline geliyordu. Elbisemi, dünya diliyle konuşursam “aşağıya” attım ve kendim de onu fırlatırken yukarıya sıçradım. Oysa elbiseyi atan bendim, beni atan elbise değil !

— Şimdi ikimizin de temizlenmesi gerekiyor; dezenfeksiyon odasında, — dedi Kramer.

— Sizin de mi? — diye şaşkınlıkla sordum.

— Size dokunduğum için...

“Sanki vebalı bir yerden geldim !” diye düşündüm.

Bir kez daha temizlenme odası. Oda, bedenimizi görünmez ışınlarla tarayan uğuldayan aletlerle dolu. Gene temiz, steril elbiseler, yıldız doktorunun küçük, beyaz kliniğinde (ve bu defa son) tıbbî inceleme.

Bu gökyüzü kliniğinde ne masa ne de sandalye vardı. Sadece, duvara raptiyelerle hafifçe iliştirilmiş, tıbbî aletlerle dolu bir çekmece.

Bizi küçük, hayat dolu bir kadın doktor, Anna İgnat'yevna Meller karşıladı. Gümüş rengi hafif elbisesinde kırk

yaşına rağmen ondokuz yaşında gibiydi. Ket şehrindeki “dünya doktorumuz”un selamını ve ricasını ona ilettim.

Dezenfeksiyondan sonra bana dünyadan getirdiğim elbiselerde epeyce mikrop bulunduğunu söyledi.

— Ket şehrindeki sağlık ekibine mutlaka tırnaklarınızı iyi incelemediklerini yazacağım. Tırnaklarınızın altında koca bir bakteri kolonisi vardı. Yıldıza doğru yola çıkmadan önce tırnakları kesmek ve temizlemek gerek. Şimdi genel olarak sağlıklı ve kesinlikle tertemizsiniz. Şimdi sizi odanıza taşıyacaklar, sonra da besleyecekler.

— Taşıyacaklar mı? Besleyecekler mi? — diye şaşkınlıkla sordum. — Ben ne yatalak hastayım ne de çocuğum. Sanırım kendim gidebilir ve yemeğimi yiyebilirim.

— Alınmayım. Gökyüzü için ancak yeni doğmuş bir bebeksiniz.

Ve sırtıma vurdu. Doğruca odanın diğer köşesine uçtum, duvara çarptım, ortaya kadar geri uçtum ve asılı kaldım, bacaklarım boşuna çırpınıyordu.

— Şimdi ikna oldunuz mu? — dedi gülerek, Meller. — Buradaki varlığımız hepimiz için de zor. Sizi ise yeni emekliyorsunuz. Hadi, yürümeye başlayın !

Ama bu nasıl olacaktı ! Ancak bir dakika sonra ayaklarım yere dokundu. Adım atmaya çalıştım ve tekrar havaya yükseldim. Başımı tavana vurdum, ama neredeyse hiç hissetmedim, kollarımı beyhude yere oynatıyordum.

Kapı açıldı, ve biyolog meslekdaşım Kramer içeri girdi. Beni öyle görünce kahkahayı bastı.

— Bu bebeği yanınıza alın ve altı numaralı odaya götürün, — dedi Kramer’e Anna İgnatyevna. — Havanın seyrekliğine dayanamıyor. Ona yarım hava porsiyonu verin.

— Başlangıç için normal basınç mümkün değil mi? — diye sordum.

— Yarım yeter. Alışmak gerek.

— Elinizi uzatın, — dedi Kramer.

Ayaklarını yerdeki kemerli mandallara bağlayıp oldukça hızlı ve kolaylıkla bana yaklaştı, kemerimden elleriyle tuttu ve geniş koridora çıkardı. Hafif lastik bir topmuşum gibi beni dönderdi ve koridor boyunca fırlattı. Bir çığlık attım ve uçmaya başladım. İtki öyle hesaplıydı ki, eğik bir hat boyunca on metre uçtum ve duvara yaklaştım.

— Kemere tutunun! — diye bağırdı Kramer.

Valiz sapına benzeyen tutacakları olan bu kemerler her yerdeydi: duvarlarda, yerde, tavanda. Bütün gücümle bu tutacaklardan birine tutundum ve beni çekmesini bekledim, ama aniden, kollarımda bir gerilme olmadığını şaşkınlıkla hissettim. Kramer de yanıma gelmişti. Kapıyı açtı ve, kolumdan tutarak bu silindirik şeklindeki odaya soktu. Burada ne bir yatak, ne sandalye, ne de başka bir eşya vardı. Yalnızca duvarlarda tutacaklar ve üzeri şeffaf yeşil bir malzemeyle örtülmüş geniş bir pencere. Bu nedenle odadaki ışık yeşile çalışıyordu.

— Evinizdeymiş gibi oturun, — diye şaka yaptı Kramer.
— Şimdi oksijen veriyorum.

— Söylesenize, Kramer, neden roket üssünüz yıldızdan ayrı?

— Bu da yeni buluşumuz. Daha önce roketler doğrudan Ket yıldızının üzerine iniyordu. Ama bütün pilotlar aynı ölçüde becerikli değil. Beceri yoksa inmek kesinlikle çok güçtür. Birinde, yıldız gemisi “Ket-7”nin pilotu şiddetle Ket yıldızına çarptı. Sera ağır hasar gördü: camları kırıldı ve bitkilerin bir kısmı da öldü. Onarım çalışmaları daha devam ediyor. Bu talihsiz kazadan sonra mühendislerimiz roket üssünü yıldızdan ayrı yapmaya karar verdiler. İlkin bu dev, düz bir disk şeklindeydi. Ama pratik, yarımkürenin inmek için daha uygun olduğunu gösterdi. Seranın onarımı bittiğinde Ket yıldızını serayla birlikte dikey koordinatta dönmeye zorlayacağız. Bir merkezkaç kuvvet oluşacak ve ağırlık ortaya çıkacak.

— Uçuş sırasında gördüğümüz farklı renklerdeki ışınlar neydi?

— Işık sinyalleri. Böyle minik bir yıldızcığı gökyüzünün boşluğunda bulmak hiç de kolay değildir. Burada bir “Bengal ışıklandırması” yaptık. Kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Nefes almak kolaylaştı mı? Daha fazla vermeyeceğim, yoksa saf oksijenden sarhoş olursunuz.

— Bir parça üşüdüm, — diye yanıtladım.

— Kramer bir sıçrayışta kendini pencerenin yanında buldu ve perdeyi kaldırdı. Kör edici güneş ışınları odayı doldurdu. Sıcaklık hızla yükselmeye başladı. Kramer karşı duvara sıçradı ve pancuru açtı.

— Şimdi bu güzelliğe hayran kalacaksınız.

Pencereye döndüm ve hayranlıkla donakaldım. Dünya gökyüzünün yarısını kaplamıştı. Ona bin kilometre yüksekte bakıyordum. Onun biraz dışbükey bir küreye benzediğini düşünürdüm, ama içbükey görünüyordu. Kenarları düz değildi, dağların yükseltileri dış dış görünüyordu, sanki puslu bir dumanla örtülü gibiydi. Belirgin olmayan, bulanık bir şekil. Yeryüzünün kenarlarının ilerisinde, koyu atmosfer katmanını örten dikdörtgenimsi benek benek bulutlar hareket ediyordu. Merkeze daha yakın yerlerde bu kez parlak benekler. Sibirya ve kuzey Avrupa’nın sınırlarını çizen Arktik okyanusu tanıdım. Kuzey kutbu göz alıcı parlak bir benekle ayırt ediliyordu. Buz denizinin üzerinde küçük güneş ışını demetleri yansıyor.

Ben dünyayı incelerken o biraz bozulmuş, dev bir ay biçimini almıştı. Gözlerimi güneş ışınlarıyla pırıl pırıl aydınlanan bu yarımaydan alamıyordum.

— Bizim Ket yıldızı, — diye açıkladı Kramer, — doğuya uçuyor ve yüz dakikada dünyanın çevresinde tam bir dönüş gerçekleştiriyor. Bizim bir güneş günümüz hepsi hepsi seksen yedi dakika sürüyor, gece ise otuz üç dakika. Kırkelli dakika sonra dünyanın gölgesi üzerimize düşecek...

Ayın yansıttığı ışınlarla zayıfça aydınlanan dünyanın karanlık kısmı ancak belli belirsiz görülüyordu. Karanlık ve aydınlık şeritlerin sınırı dev, neredeyse siyah dişlerle, dağların gölgeleriyle keskin bir şekilde ayrılıyordu. İşte şimdi ay'ı görüyordum, gerçek ay'ı. Buradan çok daha yakındı, ama dünyadan görüldüğüyle karşılaştırılırsa çok küçüktü.

Sonunda güneş tamamen dünyanın arkasına gizlendi. Şimdi dünyayı, şafak ışıklarından parlak bir yüzükle çevre sarılmış karanlık bir disk şeklinde görüyordum. Pembe gölgeler odamıza düşüyordu.

— Gördüğünüz gibi, burada karanlık olmaz, — dedi Kramer. — Ay dünyanın arkasına geçtiğinde dünyanın şafağı bizim için ayışığının yerine geçer.

— Sanırım roket de soğumuştur, — dedim.

— Evet. Gece serinliği, — diye yanıtladı Kramer. — Ama bu düşük sıcaklıklar kesinlikle önemsizdir. İstasyonumuzun üçüncü kabuk tabakası onu ısıtıcı radyasyondan güvenilir bir şekilde korur, ayrıca dünya da ısıtıcı salınımda bulunur. Ket yıldızının gecesi çok kısadır, bu yüzden donma tehlikesi de yoktur. Biz biyologlar için bu çok iyidir. Ama fizikçilerimiz hoşnutsuzlar: mutlak sifıra yakın sıcaklıktaki deneylere girişmek onlar için epey güç. Dünya dev bir ocak gibi bin kilometre uzaktan bile ısıtıcıdır. Seramızdaki bitkiler kısa soğuk gecelere zarar görmeksizin dayanabiliyorlar. Elektrikli ısıtıcıları çalıştırmamız bile gerekmiyor. Burada harika bir dağ havasına sahibiz. Yakında solgun Leningrad yanaklarınız da kızaracaktır. Ben burada kilo aldım, iştahım arttı.

— İtiraf edeyim ben de acıktım, — dedim.

— Öyleyse yemekhaneye uçalım, — diye önerdi Kramer, güneşte bronzlaşmış ellerini uzatırken.

Beni koridora çekti ve sıçrayarak, mandallara tutunarak yemekhaneye ilerledik.

Bu silindir şeklinde büyük bir odaydı, sabahın ilk ışıklarıyla aydınlanmıştı. Kalın camlı, büyük ızgaralı bir pencere parlak yeşil sarmaşıklarla sarılmıştı. Yeryüzünde böyle parlak bir yeşil görmek mümkün değildi.

— İşte burada !

Bu tanıdık sesi duyunca çevreme baktım ve Meller'i gördüm. Bir martı gibi duvara tünemişti, yanında da hafif, leylak rengi bir elbise içinde Tonya vardı. Tonya'nın sesi dezenfeksiyon prosedüründen sonra titriyordu. Ona mutlulukla gülümsedim.

— Buyrun, buraya buyrun, — diye seslendi Meller. — Ne yiyip içmek istersiniz?

Önümdeki rafta vakumlanarak kapatılmış kavanozlar, konserveler, taslar ve tabaklar duruyordu.

— Sizi emzikli sıvı yiyeceklerle, buğday ezmesiyle besleyeceğiz. Sert lokmaları çiğneyemezsiniz : ağzınızdan uçar, yakalayamazsınız. Bir sürü vejeteryan yiyeceğimiz var. Kendi ürünümüz. Burada elma ezmesi, — kapalı bir kavanozu gösterdi, — burada pirinçli çilek, kayısı, şeftali, muzdan yapılmış Makedon ezmesi, Ket şalgamı — böylesini yeryüzünde hiç yemediniz. Şalgam ister misiniz?

Ve Meller ustalıkla raftan yan tarafında tüp olan bir silindiri çekti. Silindirin arka yüzündeki tüp daha genişçeydi. Meller bu tüpe küçük bir pompa ilaştirdi ve pompalamaya başladı. Tüpün yan taraflarında uçlara doğru yeşilimsi bir köpük göründü. Meller silindiri Tonya'ya uzattı.

— Alıp bir emin. Eğer emmek güç olursa hava üfleyin. Uçlar sterildir. Neden yüzünüzü buruşturuyorsunuz? Tabak çanağımız Çin porselenleri kadar güzel görünmeyebilir, ama bu şartlarda epey iyidir.

Tonya tüpü kararsızlıkla ağzına aldı.

— Evet, nasılmiş? — diye sordu Meller.

— Çok lezzetli.

Kramer bana başka bir “emzik” uzattı. “Ket şalgamın-

dan” az yağlı yeşil pelte gerçekten de çok lezzetliydi. Makedon ezmesi de güzeldi. Hava üfleme yetiştiremiyordum. Onu kayısı ve çilek ezmesi izledi.

Zevkle yiyordum. Ama Tonya düşünceli görünüyordu ve neredeyse hiçbir şey yememişti.

Onu koridorda yakaladım, elini tuttum ve sordum :

— Sizi rahatsız eden nedir?

— Demin Ket yöneticisiyle birlikteydim. Ona Yevgenyev’i sordum. Yıldızda değilmiş. Uzun bir uzay yolculuğuna çıkmış.

— Bu onun peşinden gideceğiz mi demek oluyor?

— Hayır... — Çalışmamız gerekli. Ama yönetici, bizim de bir uzay yolculuğu yapabileceğimizi söyledi.

— Nereye? — diye korkuyla sordum.

— Henüz bilmiyorum. Aya, Mars’a — belki de daha uzağa.

— Yevgenyev ile telsizden konuşmak mümkün değil mi?

— Mümkün. Ama Ket’in şu anda dünya ile telsiz bağlantısı yok : iyonosfer tabakası bunu engelliyor. Radyo dalgalarını daraltıyor. Kısa dalgayla bu tabakayı aşmak ve dünyayla telsiz bağlantısını tekrar kurmak için bir süre çalışmam gerekiyor. Şimdilik ilişki sadece ışıklı telgraf ile kuruluyor. Milyonlarca mumluk projektörler, eğer gökyüzü bulutlarla kapalı değilse yeryüzünden rahatlıkla görülüyorlar. Pamir’de ve Ket şehrinde de gökyüzü neredeyse daima bulutsuz zaten. Gezegenler arası uzayda uçan roketlerle Ket yıldızı radyo aracılığıyla görüşüyor... Şimdi radyo istasyonuna gidiyorum ve Ket yıldızıyla Ay arasındaki uzayı inceleyen roketle bağlantı kurmaya çalışacağım... Yönetici sizin de kendisine uğramanızı istedi. — Kol saatine bakan Tonya ekledi : — Ama yöneticiyi görmek için bugün geç oldu. Birlikte telsiz istasyonuna uçalım. Oda numarası dokuz.

Elektrik lambalarıyla aydınlık şekilde ışıklandırılmış devasa koridor, bir yeraltı tüneli gibi dosdoğru ilerliyordu. Burada sesler alışılmıştan da sessiz çınliyordu, çünkü hava seyrek ve bana seslendiklerini neredeyse duymadım.

Bu Kramer'di. Dalgalanan küçük kanatlarla bize doğru uçu. Yanlarından ve sırtında, katlanmış yelpazeye benzer birşeyler çıkıntı yapmıştı.

— İşte kanatlarınız, — dedi, — bunlarla tamamen gök-sel tanrılara benzeyeceksiniz. Açıldığında bu parçalar birazcık yarasa kanatlarını hatırlatıyor. Bunlar bileklere bağlılar. Katlanabilir ve geriye itilebilirler, o zaman herşeyi rahatlıkla alabilirsiniz.

Kramer büyük bir dulavratotu yaprağı ölçeğindeki kanatları ustalıkla üzerimize ilıstırdi ve mekanizmanın nasıl çalıştığını gösterdi, sonra geri uçu. Ben ve Tonya ise uçmaya koyulduk. Birçok kez başlarımız çarpıştı, duvarlara vurduk, beklenmedik dönüşler yaptık. Ama bu sakar hareketler acıya neden olmadı.

— Gerçekten de yarasalara benziyoruz, — dedi gülererek Tonya. — Hadi bakalım, kim radyo istasyonuna ilk varacak?

İleriye atladık.

— Koridor neden böyle boş? — diye sordum.

— Herkes çalışmada, — dedi Tonya. Burasının akşamları kalabalıkla dolup taşıtığını söylüyorlar. Güzel bir günde ağustos böcekleri gibi!

Dokuz numaralı odaya girdik. Tonya butona bastı ve kapı sessizce açıldı. İlk gördüğüm şey telsiz teknisyenydi. Kulaklarında kulaklıkla bu “kuş yuvasında” oturuyor ve radyo-telefon mesajlarını yazıyordu.

— Hazır, — dedi, not defterini kemerindeki çantaya sokuştururken. Bu çanta onun için yazı masası çekmecesine yerine geçiyordu. — Yevgenyev ile görüşmek mi istiyorsunuz? Deneyelim...

— Güç olacak mı? — diye sordu Tonya.

— Hayır, güç değil, ama bugün uzun dalga vericilerim çalışmıyor, roketi dünyanın üzerinde helezonik bir şekilde yükselen kısa dalgadan bulmak ise, birazcık daha güç. Roketin yerini hesaplayıp deneyeyim...

Bu anda ayağıyla aniden duvarı itti ve diğer tarafa uçtu. Telsiz kulaklığının kabloları onu tuttu ve bir an sonra az önceki pozisyonuna çekti. Not defterini çıkardı, kronometreye ve hesaplarına daldı. Sonra alete eğildi.

— Alo... Alo... Ket yıldızı konuşuyor ! Evet. Evet. Yevgenyev'i telsize çağırın lütfen. Hayır mı? Döndüğünde Ket yıldızını aramasını söyleyin. Ket yıldızının yeni bir çalışmasının onunla görüşmesi gerekiyor. Soyadı...

— Antonina Gerasimova, — dedi telaşla Tonya.

— Yoldaş Gerasimova. Duyuyor musun? Tamam. Çok mu? İyi cinsinden? Kutlarım.

Aleti kapattı ve şöyle dedi :

— Yevgenyev rokette değil. Avlanmaya uzaya çıkmış ve üç saat sonra dönecekmiş. Küçük asteroidleri yakalamakla meşgul. Harika inşaat malzemeleri. Demir, alüminyum, granit. Yevgenyev telsiz başına geldiğinde sizi çağırırım.

Kütüphanede

Kramer akşam çayına bana geldi.

— Bu akşam serbest misiniz? — diye sordu ve açıkladı :
— Yıldızdaki yüz dakikalık günlerimize şaşırmayın lütfen, ama alışkanlık eseri iş günümüzü dünya zamanına göre belirliyoruz. Pancurları kapadıktan sonra kendimize gece yapıyoruz ve altı-yedi saatlik yıldız uykusuna yatıyoruz. Şu anda Moskova saatine göre akşamın altısı. Kütüphanemizle tanışmak ister misiniz?

— Memnuniyetle, — dedim.

Ket yıldızındaki bütün diğer mekanlar gibi kütüphane de silindir biçimindeydi. Pencere yoktu. Yan duvarlar tamamen çekmecelerle doluydu. Silindirin dikey düzleminde, kapıdan karşı duvara kadar dört ince gergi vardı. Ziyaretçiler onlara tutunarak bu kendine has koridorda hareket edebiliyorlardı. “Koridorlar” ve yan duvarlar arasındaki boşluk ağ gibi kuşet dizileriyle kaplıydı. Odada ozonla temizlenmiş, hastane enjeksiyonu gibi kokan temiz bir hava vardı. Çekmeceler arasındaki gaz hortumları zarif, mat bir ışıkla aydınlatılmıştı. Sessizlik. Birkaç kuşette başlarına siyah kutular geçirilmiş insanlar yatıyorlar; bu kutuların yuvarlak kollarından zaman zaman vızırdayan sesler duyuluyor.

Tuhaf bir kütüphane! Sanki burada kitap okunmuyordu da bir çeşit tedavi yapılıyor.

Parmak uçlarımla kabloya tutunarak Kramer’in arka-

sından kütüphanenin karşı duvarına kadar gidiyorum. Orada, parlak kırmızı elbiseli bir kız, arkasındaki duvarda sayısız siyah çekmece, süzülüyor.

— Kütüphanecimiz, Elsa Nilson. Tanışın, — diyor Kramer ve beni şaka yollu kıza doğru fırlatıyor. Kız ise gülerek beni uçarken yakalıyor ve tanışıyoruz.

— Ne okuyacaksınız? — diye soruyor. — Neredeyse bütün dünya dillerinden bir milyon kitabımız var.

Bir milyon kitap! Bunları burada nereye koyuyor olabilirler? Ama sonra tahmin ediyorum :

— Filmler şeklinde mi?

— Evet, kitaplar filmlerde, — diyor Nilson. — Projeksiyon ışıklarının yardımıyla okunuyorlar.

— Hafif ve kompakt, — diye ekliyor Kramer. — Bütün cilt sayfa sayfa filmlere kayıtlı, bir bobinden fazla yer işgal etmiyor.

— Ya gazeteler? — diye soruyorum.

— Radyo ve televizyon onların yerini alıyor, — diye yanıtlıyor Nilson.

— Filmlere kayıtlı kitaplar; bu yeni birşey değil, — diyor Kramer. — Daha ilginç şeylerimiz de var. Yoldaş Artemyev için akşama nasıl bir program sunacağız? Şöyle yapalım : ilkin dünyaya bakış. Ket yıldızında dünya meselelerinden uzak kalmadığımızı gösterelim. Sonra da “Güneş Postası”nı verin...

— Bu yeni bir roman mı? — diye sordum.

— Evet, bir açıdan, — diye yanıtladı Kramer, gülümseyerek. — Bir de “Atmosferik Elektrik İstasyonu” var.

Başını sallayan Nilson çekmecedен metal kutuda yuvarlak bir film çıkardı.

Kramer kuşete uzanmamı önerdi. Sonra, bu filmi kolları olan bir kutuya koydu ve bunu başıma geçirdi.

— Yatın, dinleyin, izleyin, — dedi.

— Yatıyorum, ama hiçbir şey görmüyorum ve işitmiyorum. Tamamen sessiz ve karanlık.

— Kolu sağa çevirin, — dedi Kramer.

Çevirdim. Bir şey tıkladı, sessizce uğuldadı. Güçlü bir ışık yüzünden kısa bir körlük yaşadım. Bir anlığına gözlerimi kapadım ve bu anda sesi duydum.

“Afrika’nın tropik jungle’ları kültür tarımı için açılıyor.”

Gözlerimi açtım ve Afrika güneşinin okyanus yüzeyindeki göz alıcı parlak ışınlarıyla şaşkına döndüm. Dev, uzun bir savaş filosu vardı : her tür teknolojik sistemle donatılmış dreadnotlar, kruvazörler, destroyerler ve başkaları. Geniş ağızlı bacalarından kara dumanlar saçan eski savaş gemileri, içten patlamalı motorlarla donatılmış daha yeni ve en son elektrikli tekneler de vardı.

Bu manzara öyle beklenmedikti ki, istemedem ürperttim. Gerçekten yeni bir savaş mı? Ama bütün dünyada kapitalizm sona ermişken bu nasıl mümkün olabilir? Yoksa bana, devrime yol açan son savaş zamanlarından eski filmler mi gösteriyorlar?

“Silahları yok edilmiş bir savaş filosunu barışçıl bir kargo filosuna çevirdi,” diye devam etti ses.

Ah, evet ! Göz alıcı parlak ışıklarla ilk anda fark etmemiştim, savaş kuleleri, her biri canavara benzeyen toplarıyla birlikte sökülüyordu. Bunların yerine gemilere kargo vinçleri eklenmişti. Yüzlerce taka, römorkör, mavna bu “savaş” gemilerinin arasında dolanıyor ve limana çekiyorlardı. Limanda bir boşaltma telaşı vardı.

Kolu tekrar çevirdim. Ve... Bu da savaşa benziyordu.

Beyaz ışıklarla süslenmiş dev bir kamp, beyaz çadırlar ve prefabrik binalar: Binalarda ve çadırlarda beyaz elbiseli insanlar — Avrupalılar ve karaderililer. Kampın arkasında neredeyse en tepeye kadar yükselen bir sis perdesi. Duman bulutu dev bir yangın varmış gibi yükseliyor...

Yeni bir “kare” : geçit vermez bir duvara benzer yağmur ormanları alev alev. Küllerin üzerinde dev kamyonlar duruyor. elik çerçevelerde tel örgülerden kutular. Kütükleri küçük araçlarla köklerinden sken bir sürü insan.

“Tropik lkeler — güneşin yeryüzünde en zengin kıldığı yerler. Ama bunlar kültür tarımı için elverişli değil-lerdi. Geçit vermez ormanlar, bataklıklar, ilkel hayvanlar, zehirli sürüngenler, böcekler, humma bu ülkeleri sarmıştı. şimdi ise nasıl göründüklerine bakın !...”

Ova. Traktörler toprağı sürüyor. Karaderili traktrcle-rin yüzleri, beyaz dişlerini gösterdikleri gülümsemelerle aydınlanıyor. Ufukta yüksek katlı binalar, koyu yeşil bahçeler. “Tropik topraklar milyonlarca insanı besliyor... Tsi-olkovski’ın idealleri hayatta karşılığını buluyor...”

“Nasıl, buradada mı Tsiolkovski?” diye düşünüyorum şaşkınlıkla. “İnsanlığın geleceğini hazırlamak için ne çok düşüncesi varmış !”

Ve sanki bu düşünceye bir yanıtımış gibi, dünyanın Tsi-olkovski’ın düşüncelerine göre yaşadığı değişimin diğer resimlerini gördüm.

Çöldeki vahaların güneş enerjisi kullanılarak dönüştürülmesi; şimdiye değin aşılmaz olan dağların yaşam alan-larıyla ve seralarla donatılması; güneş enerjisiyle, gelgit kuvvetiyle ve dalgalarla çalışan makinalar; güneş enerjisini daha yüksek oranda kullanan yeni türde bitkiler...

Bu tam da benim işimdi. Bu gelişmeleri biliyordum.

Dünya Haberleri bitmişti. Bir dakikalık bir aradan sonra tekrar bir ses duydum. Ve anlattığı herşey sanki gerçekten de gözlerimin önünde oluyordu.

“Yeni tip uçan taşıtlarla ilgili bir test uçuşuna katıldım,” dedi ses. “Oldukça ağır koşullar öngörülmüştü : Kuzey Kutup dairesinde yüzlerce kilometre boyunca tundralarda

bir yolculuk.

Uçuş şefiydim ve bir ekibin başındaydım. Doğruca kuzeye ilerliyorduk.

Karanlıktı. Kuzey ışıkları gökyüzünde alazlanmıyordu.

Yolu sadece farlar aydınlatıyordu. Sıcaklık sıfırın altında kırk-elli derece kadardı. Her tarafımız insansız karlı bir ova.

İki gün pusulayı izleyerek ilerledik.

Ve aniden ufuk çizgisindeki gökyüzünün kırmızıya çaldığını gördüm.

— Kuzey ışıkları başlıyor. İlerlemek eğlenceli olacak, — dedi bizim kızağımızı kullanan yoldaş.

Yarım saat sonra kuzeyin gökyüzü alev alev yanmaya başladı.

— Kuzey ışıkları tuhaf, — dedim ekip ortağıma. — Hiçbir renk oynaşması yok. Renkler de aynı değil. Genelde kuzey ışıkları ilkin yeşile çalar, sonra farklı tonlardan pembelerle donanır. Bu renk ise şafağı andırıyor, üstelik de tamamen hareketsiz. Ancak ağır ağır şiddetleniyor ve biz ilerlerken pembeden beyaza dönüyor.

— Belki de bu bir zodyak ışığıdır? — dedi yoldaşım.

— Burada, bu saatte mümkün değil. Benzemiyor da: bakın; ışık kuşağı koni gibi genişleyerek neredeyse zenitten ufka kadar gidiyor.

Gökyüzünün bu sır dolu görünümünden öyle bir hazzla kapılmıştık ki, epeyce sert eğimli, derin koyağı göremedik ve neredeyse kayaklarımızı kırıyorlardık.

Birkaç dakika sonra koyaktan uzaklaştığımızda dikkat çekici bir sıcaklık fark ettik. Termometre sıfırın altında otuz sekizi gösteriyordu, oysa daha bir saat sıfırın altında elliydi.

— Belki de sığağa neden olan bu ışıktır? — dedim.

— Eğer öyleyse bunun nedeni kesinlikle belirsiz, — diye itiraz etti ortağım. — Işık sütunu, ısınmış tundra!

Güldü.

Sütün güzergahımızda duruyordu ve bizi, bu ışık konisine gidip eğer başarabilirsek ne olduğunu öğrenmekten hiçbir şey alıkoyamazdı.

İlerledik, aniden herşey daha sıcak ve daha aydınlık oldu. Az sonra yoldaşım farları söndürdü; onlara artık ihtiyacımız yoktu. Sonra ışık konisi yönünde şiddetlenen bir hava akımı hissettik ve onun tepesinde de göz alıcı şekilde parlayan dar bir orak gördük; sanki teleskopla bakmışız da venüsü görüyormuşuz gibi.

Biz yaklaşırken bulmaca çözülüyor, tersine daha da kafa karıştırıcı oluyordu.

— Bu ışık şaşırtıcı şekilde güneşi andırıyor, — dedi yoldaşım, şaşkınlıkla.

Az sonra gündüz gibi aydınlandı. Ama solumuzda, sağımızda ve arkamızda, kutup karanlığında ufuk boyunca ilerleyen alacakaranlık vardı. Yeri süpüren rüzgar daha da şiddetlendi, kar tozlarını havalandırıyordu. Bir tipi içinde yolumuza devam ettik.

Bu arada sıcaklık da hızla yükseliyordu.

— Eksi otuz... eksi yirmi beş... on sekiz... on... — diye okuyordu ortağım. — sıfır... sıfırın üstünde iki... Ve bu da eksi elliden sonra! Rüzgarın nedenini şimdi anlıyorum. Belli ki bu 'güneş sütunu' havayı ve yeri ısıtıyor, sıcaklıkta ani bir değişime neden oluyor. Soğuk hava sıcak bölgeye akıyor, yukarı doğru ise ters yönde sıcak hava akımı var.

Şimdi üzerine doğruca ışınların düştüğü hatta yaklaşıyorduk. Rüzgarın taşıdığı kar tanecikleri eriyordu; tipi yağmura dönüşmüştü ve bu gökyüzünden düşmüyordu, tersine doğru akıyordu. Tepelerin ve koyakların sırtlarında dereler çağılıyordu. Yolumuz kapanmıştı. Karanlık buzlu kutup kışı, bir masaldaymış gibi, dost bir bahara dönüşmüştü.

Daha fazla ilerlemek giderek daha tehlikeli oluyordu : kızaklar bozulabilirdi. Durduk. Bütün katar da durdu. Sürücüler, mühendisler, gazeteciler, kameramanlar — deneyin katılımcıları hava taşıtlarından atlamaya başladılar. Bu sonuncular sıradışı görünüşleriyle beni hiç de daha az ilgilendiriyor değillerdi.

Rüzgardan korunmak için birkaç kızağın yanlara doğru dağılmasını düzenledim ve bir toplantı başlattım. Uzun sürmedi. Herkes daha fazla ilerlemenin riskli olacağını kabul ediyordu ve yaya bir keşif için birkaç kişinin bana eşlik etmesine, diğerlerinin ise kızaklarla kalmasına karar verdik. Keşiften sonra dönecek ve hep birlikte “güneş sütununun” çevresinden dolanarak yolumuza devam edecektik.

Bulunduğumuz yerde termometre sıfırın üzerinde sekiz dereceyi gösteriyordu. Bu yüzden kürklü kıyafetlerimizi çıkardık ve av botlarıyla deri kıyafetlerimizi giydik, yanımıza yiyecek az birşey ve araçlar aldık, ve yola koyulduk.

Bu kolay bir yol değildi. İlk ayaklarımız yumuşak kara batıyordu, sonra çamura batmaya başladık. Derelelerin, bataklığın, gölcüklerin çevresinden dolanmamız gerekiyordu. Şansımıza, çamur geniş bir alana yayılmamıştı. Zümrüt yeşili otlarla ve çiçeklerle kaplı kuru bir “kıyı” gördük.

— Aralık sonunda kutup dairesinde ışık, ısı ve yeşil otlar ! Bana bir çimdik atın da uyanayım ! — diye bağırdı bir arkadaş.

— Bu bahar değil, kutup okyanusunun ortasında harika bir bahar adası, — dedi bir başkası. — Eğer bu gerçek bir bahar olsaydı, bütün bataklıklarda ve gölcüklerde bir sürü kuşla karşılaştırdık.

Kameraman aletini kurdu, objektifi çevirdi ve kolu tuttu. Ama bu anda bir boran onu savurdu ve kamerasıyla

birlikte çamura fırlattı. Kameramanın ekose şalı rüzgarla çok yükseklerle uçtu ve kimbilir nerelere gitti.

Kasırğa durmuyordu ve rüzgar da tam anlamıyla ayaklarımızı yerden kesiyordu. Üstelik sabit bir yönden de esmiyordu; ilkin sırtımızı dövüyordu, sonra yüzümüzü, sonra da neredeyse bizi havalandıracak bir hortuma dönüşüyordu. Belli ki tam olarak soğuk havanın sıcakla karşılaştığı, çarpıştığı ve yukarı doğru bir girdaba neden olduğu noktadaydık. Bu, henüz tanımlayamadığımız “güneş sütununun” neden olduğu siklonun sınırıydı.

Henüz hedefimize ulaşamamıştık, dört kişi çabalıyor-duk, son gücümüzle birbirimize tutunarak çamurda sürünüyorduk...

Tamamen bitkin düşmüşken kuru bir zemine ulaştık ve tamamen sakin bir yere vardık. Burada sadece, sıcak bir yaz öğleninde tarlanın üzerindeki gibi topraktan yükselen buhar vardı. Sıcaklık yirmi dereceye çıkmıştı.

Birkaç dakika sonra kuruduk ve ceketlerimizin düğmelerini çözdük. Baharın yerini yaz almıştı.

Otlarla, çiçeklerle ve kutuplara özgü, yere eğilmiş huş ağaçlarıyla örtülü küçük bir tepe önümüzde yükseliyordu. Hayat vererek ışıkla canlanmış sivrisinekler, sinekler, kelebekler uçuyordu.

Tepeye çıktık ve taş kesilerek durduk. Gördüğümüz şey bir mucizeye benziyordu.

Önümüzde bir tahıl tarlası vardı. Birbirinden ayrılmış tarlalarda ayçiçekleri, yeşil darılar büyümüştü. Tarlanın arkasında pancar, salatalık, beyaz pancar, domates, çilek ve böğürtlen bahçeleri seriliydi. Daha da ileride bir fundalık: kuş üzümü, beктаşi üzümü ve hatta üzerinde olgunlaşmış üzümlerle asmalar. Fundalığın arkasında ise meyva ağaçları: armutlar, elmalar, vişneler, erikler; onların da arkasında mandalina, kayısı ve şeftali, ve en sonunda da bu vahanın ortasındaki herhalde sıcaklığın çok yüksek olduğu

halkada portakal, limon ağaçları, çayların arasında kakao ve kahve ağaçları.

Sanki burada tarlalar halinde başlıca kültür bitkileri, astropikal ve hatta tropikal olanlar toplanmış gibiydi.

Tarlaların arasında meyvelikler ve bahçeler de yollara dağılıyorlardı — merkezde yoğunlaşmış ve yanlardan merkeze doğru yöneliyorlardı. Burada ise beş katlı, balkonlu, tepesinde bir telsiz kulesi olan, dimdik yükselen ışıklarla aydınlanan bir bina yükseliyordu. Balkonlarda, açık pencerelerin eşiklerinde çiçekler, yeşillikler görülüyordu. Duvarlara sarmaşıklar sarılmıştı.

Tarlalarda, meyveliklerde, bahçelerde hafif elbiseli ve geniş şapkalı insanlar çalışıyorlardı...

İki dakika dilimiz tutulmuşçasına durduk. Sonunda bir yoldaş mırıldandı :

— Bu insan şaşkınlığının bile ötesinde. Uf ! — Derin bir nefes aldı. — Sanki “Binbir Gece Masalları” gibi !

Vahanın ortasındaki yay şeklindeki yola yöneldik. Bu anda gökyüzüne baktım, oradan dans eden ışınlar düşüyordu. Güneş gibi göz alıcıydılar, diske dönüşen orak şeklindeydiler.

Bizi sarı kumlarla benek benek olmuş, olgun meyvelarla dolu portakal ağaçlarının arasındaki yolda karşılamaya beyaz gömlekli, beyaz bir dizüstü pantolonlu ve çıplak ayaklarında sandallar olan, güneşte esmerlermiş birisi geldi. Geniş kenarlıklı şapkası yüzünü gölgeliyordu. Elini sallayarak selam verdi. Bize yetişti ve şöyle dedi :

— Merhaba, yoldaşlar ! Bana geleceğiniz bildirilmişti. Eğer siklon bantlarını aşmayı başardıysanız cesur insanlarsınız !

— Evet, iyi bir bekçiniz var, — dedi gülerek, bir yoldaşım.

— Bekçiye ihtiyacımız yok, — diye itiraz etti beyaz elbiseli adam. — Sınır girdapları... bunlar sadece bir yan etki.

Eğer isteseydik öyle bir girdap bariyeri yaratabilirdik ki, hiç kimsenin onu aşıp buraya canlı geçmesi mümkün olmazdı. İster fare isterse de fil olsun; aynı kolaylıkla onlarca kilometre yükseğe kaldırılıp bu ölümcül kar çölüne geri fırlatılabilir. Büyük bir tehlike atlattınız. Batı tarafında bu siklonlar arasında bir geçit var; oradan tamamıyla güvenli olarak “boran alanlarından” geçerek buraya ulaşmak mümkün... Tanışalım ! Crooks, William Crooks. Deneysel vahanın yöneticisi. Sanırım burada böyle bir vaha bulunduğunu bilmiyordunuz? Şaşkına dönmüş yüzlerinizden anlaşılıyor bu. Vaha; bir sır değil. Gazetelerde ve radyolarda bununla ilgili haberler yayınlandı. Fakat bu bilgisizliğinize şaşırmadım. İşçiler dünyayı yeniden yapmaya giriştiklerinden beri dünyanın bütün parçalarında öyle çok şey yapıldı ki herşeyden haberdar olmak çok güç. Ket yıldızını duydunuz mu?

— Evet, — diye yanıtladım.

— İşte bizim yapay güneşimizin kökeni, — Crooks gökyüzünü gösterdi, — Ket yıldızında yatıyor; ilk uzay istasyonunda. Böyle bir istasyon olunca kendi güneşimizi yaratmak da güç olmadı. Belki de bunun ne olduğunu düşünüyorsunuz? Metal tabakalardan yapılmış iç bükey bir ayna. Öyle bir yükseklikte ki, ufuk çizgisinin ötesinde bulunan güneş ışınları aynaya düşüyor ve dikey olarak dünyaya yansıtılıyor. Gölgelere bakın. Öğle sıcağında ekvatorda olduğu gibi dikey. Yere saplanmış bir sopa böyle bir gölge vermez. Vahanın merkezinde yıl boyunca, gece ve gündüz sıcaklık otuz derece. Vahanın çevresinde soğuk hava akımı nedeniyle biraz daha düşük. Ancak bu akım çok belirsiz: soğuk hava anında yukarı doğru bir hava akımına neden oluyor. Bitkilerimizi bu sıcaklık alanlarına göre yetiştiriyoruz. Merkezde ise gördüğünüz gibi kakao gibi sıcağı seven bitkileri bile üretebiliyoruz.

— Ya bu yapay güneşiniz bir gün kaybolursa? — diye

sordum.

— Eğer kaybolursa vahadaki bitkilerimiz birkaç dakika ölüş. Ama geręek güneşimiz ısıdığı sürece kaybolması mümkün değil. Ayna tabakalarını belli açılarda çevirerek sıcaklığı ayarlamak mümkün. Burada bu açılar sabit. Ve yılda birkaç kez hasat yapıyoruz. Bu “güneş,” kuzey ve güney yarımkürelerdeki yüksek paralel dairelerini aydınlatan onlarcası arasından sadece ilki. Kutup ve alt-kutup ülkelerini böylesi vaha ağlarıyla donattık. Vahalar arasındaki hava da ağır ağır ısınacak. Kuzey kutbuda güçlü bir “güneş” yaratacağız ve asırlık buzulları eriteceğiz. Havanın ısınması ve yeni hava akımlarının ortaya çıkmasıyla bütün kuzey yarımküresini ısıtacağız. Buzullarla kaplı Grönland’ı, bitmeyen yazlarıyla bir çiçek bahçesine çeviriyoruz. Bütün anakarayı buzlardan kurtaracak, milyonlarca insanı yerleştirecek ve besleyeceğiz. Dünyamızı daha güzel bir gezegen haline getireceğiz...”

Ses sustu. Karanlık çöktü. Yalnızca aletin uğultusu duyuluyordu. Sonra ışık tekrar parladı ve yeni bir sıradışı resim gördüm.

Stratosfer boşluğunda, rengi arduaza benzeyen gökyüzünün altında, dikenlerini dikmiş kirpiye benzeyen tuhaf roketler uçuyordu. Aşağıda hafif sirus bulutları, onun da altında kümölüsler, stratuslar... Dünyanın yüzeyi bulutların pusu arasından seçiliyordu: yeşil orman benekleri, siyah kareler halinde ekili alanlar, gümüş ringi sicimler gibi büzülen nehirler, parıldayan göller, muntazam ve düzgün demiryolları. “Kirpiler” farklı yönlerde gökyüzünde uçuşuyorlardı, arkalarında dumandan kuyruklar bırakıyorlardı. Zaman zaman “kirpilerin” uçuşu yavaşlıyor, duruyorlardı. O zaman “kirpilerden” göz alıcı şimşekler çıkıyordu ve bunlar neredeyse dimdik dünyaya düşüyorlardı.

... Büyük bir kabin. Kalın kuarts cammlı yuvarlak pencereler. Karmaşık, daha önce hiç görmedim türden aletler. İki genç adam aletlerin yanında. Üçüncüsü de ölçüm cihazlarının arkasında masaya oturmuş, diğer ikisinin çalışmasını yönetiyor :

— ... Beş bin... altı... Uçuşu durdurun... on amper... Beş yüz bin volt... Stop! Boşaltın.

Makinenin yanındaki genç adam kolu çekiyor. Alışılmadık kadar güçlü kuru bir çatırtı sessizliği bölüyor, şimşekler çakıyor ve yeryüzüne uçuyor.

— İleri, tam yol !... diye komut veriyor yaşlı olan.

Yüzünü bana çevirip şöyle diyor :

— Atmosferik elektrik istasyonunda bulunuyorsunuz; Ket yıldızının keşiflerinden bir diğeri.

Ket yıldızının inşa edilmesiyle stratosferi çok ayrıntılı bir şekilde inceleyebildik ve atmosferdeki elektriği inceledik. Bunu uzun süredir biliyorduk. Bu elektriği üretim amaçlarıyla kullanmak için deneyler de yapılmıştı. Ama bu deneyler atmosferdeki elektriğin ancak küçük ölçeklerde bulunması nedeniyle başarı tacıyla taçlanmamıştı. Bir kilometrekarede hepsi hepsi 0.04 kilowatt-saatlik enerji toplandığı hesap ediliyordu. Yer yüzeyine yakın atmosfer tabakalarındaki enerji daha azdı. Şimşek boşalmaları çok daha büyük enerjiler veriyordu : saniyenin yüzde birinde 700 kilowatt-saat ! Ama şimşekler rastlantısal, nadir görülen konuklarımız. Diğer mesele ise, atmosferin üst tabakaları. Ama bu resim şimdi değişiyor.

Yeryüzünde yaşarken bir hava okyanusunun dibinde bulunuyoruz. İnsanlar görece uzun zamandır, yelkenli teknelerini yürüten ve yeldeğirmenlerinin kanatlarını çeviren yatay hava akımlarını kullanma yollarını incelediler. Sonra bu akımların nedenleri açıklandı : güneş ışınlarının her yeri eşit miktarda ısıtmıyor oluşu. Sonra, insanlar uçmaya başladıklarında, tam da aynı nedenle havada dikey hareket-

ler de yapabileceklerini öğrendiler : yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya. Ve sonunda, oldukça yakın zamanlarda şunu öğrendiler : hava okyanusumuzda, özellikle güneşin ve ayın çekim kuvvetiyle sudan okyanustakine benzer gelgitler oluşur. Ama hava sudan neredeyse bin kat daha hafif olduğu için gelgit görüngüsü de çok daha şiddetli olmalıydı. Atmosfer gelgit sayesinde sekiz kilometre derinliğindeki su okyanusunu kendine çeker.

Ay atmosfer kütlesini kendine çeker ve hava okyanusumuz ay yönünde kabarır ve yükselir. Bu, hava tabakalarında dev periyodik hareketlere neden olur. Bu gelgitlere güçlü bir şekilde iyonize olmuş gaz parçacıklarının sürtünmesi eşlik eder. Bu nedenle atmosferin yüksek tabakaları radyo dalgaları için iyi bir iletkenidir. İşte bu güçlü bir şekilde iyonize olan atmosfer tabakalarında bunların yeryüzünün manyetik kutbuna göre hareketleri sayesinde, iletken olduğu gibi endüktif Foucault akımları meydana gelir.

Böylelikle, doğadaki atmosferik gelgitler sayesinde dünyanın manyetik durumuna etki eden bir çeşit dinamo oluşur. Bu, bant kayıtlarında gözlenir.

Bu dev makinanın, bu kendine has “sonsuz enerjinin” çalışmasını incelerken, atmosferik elektrik akımının bitmeyen rezervlere sahip olduğunu bulduk. Bu, insanlığın ihtiyaçlarının da ötesinde bir elektrik kaynağı demek. Tek yapılması gereken bu elektriği “taşımak.”

İşte bu gördüğünüz; bu ödevin ilk ve henüz mükemmel olmayan bir çözümü. Roketler keskin iğnelerle donatıldı, bunlar elektriği kendilerine çekiyorlar ve bir kondansatör gibi onu topluyorlar. Sonra insansız yerlere gönderdikleri “şimşekler” üretiyorlar. Buralarda metal kürelerle elektriği henüz yükseklerdeyken tutan ve kablolarla aktaran istasyonlar bulunuyor.

Şimdi, tamamen otomatize edilmiş şekilde çalışan dev

bir atmosfer istasyonunun inşasına başlıyoruz. Stratosferde kalıcı, hareketsiz tesisler yapacağız, bunlar birbirleriyle kablolarla bağlı olacak. Bu tesisler elektriği toplayacak ve iyonize olmuş hava tabakaları üzerinden bunu yeryüzüne verecek. İnsanlar, dünyanın baştan başa yeniden inşası için kaçınılmaz olan bitmeyecek bir enerji kaynağına sahip oluyor.

Tekrar karanlık, sessizlik... Sonra mavi bir ışık parlıyor. Ağır ağır pembeye dönüyor. Sabah. Tomurcuklanmış elma ağaçları. Genç bir anne çocuğunu tutuyor. Çocuk elini ışıldayan güne doğru uzatıyor...

Görüntü kayboldu.

Aniden uzay boşluğunu ve ve o boşlukta uçan gezegenimiz dünyayı gördüm. Vakur bir müzik duyuldu. Dünya sonsuz uzaklıklara uçtu, bir yıldıza dönüştü. Müzik ise hafifledi ve sonunda solup gitti. Seans bitmişti. Ama ben, gözlerim kapalı, bu gördüklerimi sindirmeye çalışarak bir süre daha uzandım.

Evet, Tonya beni işime fazla gömüldüğümü söyleyerek ayıplarken haklıydı. Dünya ihtilalinden beri bütün dünyada hayatın nasıl değiştiğini ancak şimdi hissetmiştim: ne büyük işler, ne büyük ölçekte! Üstelik bu gördüklerim sadece başlangıçtı. Beni daha neler bekliyordu?...

Yöneticinin Yanında

Yöneticinin odası, gördüğüm diğer odalardan biraz farklıydı. Pencerenin yanında son derece ince alüminyumdan bir masa duruyordu. Masanın üzerinde dosyalar, dahilî telefon, telsiz ve numaralandırılmış birçok buton vardı. Masanın yanında ise kitaplar ve dosyalar için alüminyumdan döner raflar. Yıldızda az miktarda bir yapay yeşekimi vardı, bunca şey orada “duruyordu” ama en güçük bir harekette dağılıyorlardı. Bu yüzden hepsi de bir çeşit otomatik kilit sistemiyle bağlanmışlardı.

Bantlarla sabitlenmiş yönetici masanın arkasında, alüminyumdan hafif bir koltukta oturuyordu.

Bu otuz yaşlarında bir adamdı, güneşten bronzlaşmıştı, yanaklarında koyu bir kızarıklık vardı, gaga burunluydu ve büyük, ifade dolu gözleri vardı. Hareketlerine engel olmayan hafif bir elbise üzerindeydi. Yönetici başını dostça salladı (Ket’te tokalaşılmıyordu) ve sordu :

— Bu şartlarda kendinizi nasıl hissediyorsunuz, yoldaş Artemyev? Yetersiz oksijenden yana bir sıkıntınız yok ya?

— Alışmaya başladım gibi, — diye yanıtladım. — Burada sağlıklı bir serinlik var ve hava da dünyanın en yüksek dağlarındaki kadar seyrek.

— Alışkanlık, — dedi yönetici. — Gördüğünüz gibi, ben kendimi harika hissediyorum. Dünyadakinden daha iyi. Orada ölüme mahkumtum; üçüncü aşama tüberküloz. Kan tükürüyordum. Neredeyse oyun bitmek üzereyken

rokete geldim. Şimdi ise bir boğa kadar sağlıklıyım. Bu mucizeleri yaratan Ket yıldızı değil. Burası birinci sınıf bir tatil beldesi. Onun dünyadan daha avantajlı olmasının nedeni, burada herkesin kendisi için en iyi iklimi yaratabiliyor olmasında.

— Ama Ket yıldızı için böyle zorlu bir seçime rağmen sizi apaçık tüberkülozla nasıl kabul ettiler? — deyi şaşkınlıkla sordum.

— İhtiyaç duyulan insanlar için bir istisnaydı, — diye gülümseyerek konuştu yönetici. — Beni özel bir sanatoryum roketiyle gönderdiler ve burada, hastalığın son izleri de kayboluncaya kadar uzun süre tecritte tuttular. Doktorumuz saygıdeğer Anna İgnatyevna Meller kemik tüberkülozu hastaları için dünya dışında özel sanatoryumlar açılması uğruna mücadele içinde. Deneyler de yaptı; sonuçlar hayret verici. Burada kemiklerin tahrip olmasına neden olan basınç yok. Alçıya almak, korse geçirmek de gereksiz. Güneşin yoğun ultraviyole ışınları var. Deri rahatlıkla nefes alıyor. Deniz havası. Bunu bizim koşullarımızda yaratmak hiç de kolay değil. Tam bir sükunet, beslenme. En umutsuz bozukluklar bile çok kısa zamanda iyileşiyor.

— Ama bu insanların dünyaya dönmesi yeniden risk yaratmıyor mu?

— Eğer hastalık iyileştiiyse neden yaratsın ki? Birçokları geri döndü ve kendilerini harika hissediyorlar. Ama dikkatinizi dağıttık... Meseleye dönelim. Bildiğiniz gibi, yoldaş Artemyev, biyologlara çok ihtiyacımız var. Buradaki işin sonu yok. İlk olarak yıldız yemişlerinin, kendi seramızdan sebzelerin dağıtımını sağlamak gerekiyor. Şimdilik bunları “bahçıvanımız” Andrey Pavloviç Şlikov başarıyla yürütüyor. Ama bu gökyüzündeki mülklerimizi genişletiyoruz. Yeryüzünde insanlar ancak dört yönde yerleşebilirler: doğuya, batıya, kuzeye ve güneye. Ama burada, yukarı ve aşağı da. Yani, her yönde. Her geçen dakika daha çok her

türden ek işle yükleniyoruz. Yeni bir sera inşa ediyoruz. Orada Şlıkov'ın asistanı Kramer çalışıyor.

Yönetici başını salladı.

— Pekala, — diye devam etti, bir kurşunkalem tuttuğu elini sallayarak.

Kurşunkalem parmaklarından kaydı ve önümden yay şeklinde uçtu. Onu uçarken tutmak istedim, ama ayaklarım yerden ayrıldı, dizlerim karnıma yükseldi ve havaya asılı kaldım. Ancak bir dakika sonra ayaklarım “yere” değdi.

— Burada eşyalar laf dinlemiyor, kaçmaya çalışıyor, — diye şaka yaptı yönetici. — Pekala. Meyvaları ve sebzeleri neredeyse tam bir ağırlıksızlık ortamında büyütüyoruz. Biyologlar için ne çok ilginç sorun ortaya çıktığını düşüneceksiniz : bir yerçekimi yoksa bitkilerde ne tür sonuçlar ortaya çıkıyor? Hücre bölünmesi, metabolizma, özsuyu hareketi nasıl oluyor? Ultra kısa ışınlar nasıl etkiliyor? Kozmik ışınlar? Henüz herşey listelenmiş de değil ! Şlıkov'un her buluşunu diğeri takip ediyor. Ya hayvanlar? Onları da büyüteceğiz. Şimdiden birkaç deney yaptık. Uzay laboratuvarımız da var; işini seven bir bilim adamı için hazine. Gözlerinizin parladığını görüyorum.

Kendi gözlerimi görmüyordum, ama yöneticinin sözleri gerçekten de beni neşelendirmişti. İtiraf edeyim, bu anda yalnızca Ermenistan'ı değil, Tonya'yı bile unutmuştum.

— Çalışmaya başlamak için sabırsızlanıyorum, — dedim.

— Yarın başlayacaksınız, — dedi yönetici. — Ama şimdilik burada, serada değil. Ay'a bilimsel bir keşif örgüt-lüyoruz. Yaşlı astronomumuz Fyedor Grigoryeviç Tyurin, jeolog Boris Mihayloviç Sokolovskiy ve siz uçacaksınız.

Bunu duyunca aniden Tonya'yı anımsadım. Belki de onu uzun süreliğine bırakacaktım. Burada bensiz ne olacağını bilmiyordum...

— Neden bir de biyolog? — diye sordum. — Ay tamamen ölü bir gezegen.

— Başka türlü olabileceğini de düşünün. Ama şimdi bir olanak var... Astronomumuzla görüşün, onun fikirleri olabilir. — Yönetici gülümsedi. — Bizim ihtiyar bir parça çılgındır. Bir takıntısı var : felsefe. “Hareket felsefesi.” Korkarım size de anlatacaktır. Ama her alanda son derece bilgilidir. Ne yapacaksınız? Yaşlanınca insanlar genellikle, İngilizlerin dediği gibi, hobi sahibi oluyorlar. Bazen kayak... Şimdi Tyurin’e gidin ve kendisiyle tanışın. İlginç bir ihtiyardır. Ama felsefe üzerine fazla sohbet etmeyin.

Yönetici önündeki numaralı butonlardan birine bastı.

— Kramer’le zaten tanışmıştınız. Gözlemesine gitmenize yardımcı olması için onu çağırıyorum. Unutmayın, orada, buradaki gibi ihmal edilebilir bir yerçekimi bile yok.

Kramer geldi. Yönetici ona herşeyi açıkladı. Kramer başını salladı, kolumdan tuttu ve koridora uçtuk.

— Bu uçuşta uzay boşluğunda kendi başıma hareket etmeyi de öğrenmeye çalışacağım, — dedim.

— Haklısınız ! — diye beni onayladı Kramer. — Yanına uçtuğumuz babalık öfkeli ama kibar birisi. Bazen baldan tatlı, bazen biberden acı. Felsefe üzerine konuşmaya başladığında ona karşı gelmeyin. Yoksa kalbi kırılır ve bütün ay yolu boyunca size surat asar. Ama genelde harika bir ihtiyardır. Hepimiz onu severiz.

Durumum karmaşıklıyordu. Yönetici bana Tyurin ile felsefe hakkında fazla konuşmamamı öğütlemişti. Kramer ise ihtiyar astronom-filozofu öfkeliendirmemem için uyarıyordu. Biraz diplomatlık gerekecekti.

Örümcek Bilim Adamı

Üzerimizde gezegenler arası elbiseler, sırtımızda portatif çanta-roketle, atmosfer odasından geçtik, kapıyı açtık ve dışarı düştük. Boşlukta ilerlemek için bacaklarımızın itkisi yeterliydi. Gökyüzünden bir kez daha dünyanın bir yarısı görölüyordu. Bu dev, ışıklı “tas,” dünya, ufkun yarısını kapatıyordu — “yüz on iki derece,” diye açıklamıştı Kramer.

Avrupa ve Asya’nın çizgilerini ve beyaz bulut benekleriyle örtülü kuzeyi gördüm. Kuzey kutup denizinin buzulları, parlak ışıklar saçıyorlardı. Karanlık Asya sıradağlarının üzeri karlı zirvelerle yamalanmıştı. Güneş Baykal gölünün üzerinde yansıyor. Onun çizgileri daha farklıydı. Yeşile çalan beneklerin arasında Obi ve Yenisey gümüşümsü sicimler gibi kıvrılıyordu. Hazar, Karadeniz, Akdeniz’in tanıdık hatları kolaylıkla ayırt ediliyordu. İran’ın, Arabistan’ın, Hindistan’ın, Kızıldeniz’in, Nil’in silüetleri belirgindi. İskandinav yarımadası bulutlarla örtülüydü. Afrika’nın batı ve güney sınırları da zorlukla görölüyordu. Hint okyanusunun maviliği içinde Madagaskar belirsiz, silik bir benekti. Tibet harika görölüyordu, ama Asya’nın doğusu sise boğulmuştu. Sumatra, Borneo, Avustralya’nın benek benek batı sahilleri... Japonya adası zorlukla seçiliyordu. Şaşkınlık verici! Kuzey Avrupa’yı ve Avustralya’yı, Afrika’nın batı kıyılarını ve Japonya’yı, bizim kuzey denizimizi ve Hint okyanusunu aynı anda görüyordum. İnsanlar

dünyanın böylesine geniş bir kısmını tek bir bakışta asla görebilmiş değildi. Eğer dünyadaki her bir hektarı incelemek sadece bir saniye sürseydi, bütün dünyayı incelemek dört yüz elli yıl tutardı — öyle büyüktü.

Kramer kolumu çekiştirdi ve uzak bir noktadaki aydınlığı gösterdi: yolculuğumuzun hedefi burasıydı. Bu harika dünya manzarasından kopmam gerekiyordu. Ket yıldızına ve büyük, parlak Ay'a benzeyen roket üssüne baktım. Uzaklarda, gökyüzünün karanlık derinliklerinde kırmızı bir yıldız bir parlıyor, bir sönüp görünmez oluyordu. Bunun dünyadan roket üssüne yaklaşan bir roket olduğunu tahmin ettim. Ket yıldızının çevresinde, gökyüzünün karanlık boşluğunda bir sürü yakın yıldızlar vardı. Onlara bakarken insan eliyle yaratıldıklarına ikna oldum. Bunlar, yönetici söz etmeden önce varlıklarını bilmediğim “ek girişimler”di. Bunların çoğu parlak silindirler şeklindeydi, ama farklı formlarda olanlar da vardı: küpler, küreler, koniler, piramitler. Bazılarının müştekimilatı da vardı; bunlardan ne işe yaradıklarını bilmediğim kollar, tüpler, diskler çıkıyordu. Diğer yıldızlar da periyodik olarak göz alıcı ışınlar saçıyorlardı. Bazıları sakın görünüyor, diğerleri ise yavaşça hareket ediyordu. Birbirlerine öyle yakın hareket ediyorlardı ki belki de görünmez kablolar ya da iplerle bağlıydılar. Dönmelerinin nedeni de belli ki yapay yerçekimi yaratmak içindi.

Kramer dikkatimi tekrar başka bir yere çekti. Bana gözlemevini gösterirken kaskını benimkine yasladı ve şöyle dedi:

— Daha çok şey göreceksiniz. Göğsünüzdeki yüzüğe basın ve ateşleyin. Zaman kaybetmemeliyiz.

Yüzüğe bastım. Sırtıma bir darbe inmiş gibi oldu ve parendeler atarak uçmaya başladım. Kâinat önümde dönüordu. Bir güneşi, bir dev dünyayı, bir farklı renklerde yıldızlarla bezeli karanlık uzayı görüyordum. Gözlerim ka-

maşmış, başım dönüyordu. Nereye uçtuğumu, Kramer'in nerede olduğunu bilmiyordum. Gözlerimi biraz araladığımda dehşet içinde ok gibi roket üssüne düşmekte olduğumu gördüm. Aceleyle diğer butona bastım, mandalı yana çevirdim ve roket üssünün sağına doğru yöneldim. Bu duygu daha da kötüydü ! En önemlisi hiçbir şey yapamıyordum. Korku içindeydim : eğiliyordum, kıvranıyordum, hiçbir şey işe yaramıyordu. Sonra gözlerimi kapadım ve bir kez daha butona bastım. Sırtımda yeni bir darbe... Gözlemvini çoktan gözden kaybetmiştim. Mavi dünya altımda ışıyordu. Çevresi kararmıştı : kısa gecemiz yaklaşıyordu.

Sağda bir alev parladı. Belli ki Kramer'in portatif roketi. Hayır, artık boş yere ateşlemeyeceğim. Ve bu korkunç umutsuzluk anında kesinlikle olmaması gereken bir yerde Ket yıldızını gördüm. Mutlulukla kendimi kaybettim, ateşlemeyi yaptım ve daha öncekinden de beter parendeler atmaya başladım. Korkunun esiri olmuşum. Bu sirk antrenmanları kesinlikle benim ruhuma uygun değildi... Aniden birşey önce bacağıma, sonra koluma çarptı. Asteroid mi?... Elbisem parçalanırsa bir anda bir buz parçasına döner ve boğulurum... Tenimde karıncalar geziniyordu. Belki de elbisemde bir delik açılmıştı ve uzay soğuğu içeri sızıyordu? Nefesimin kesildiğini hissettim. Birşey sağ koluma bastırdı. Elbiseye bir yumruk, ve Kramer'in derinden gelen sesini işitiyorum :

— Sonunda sizi yakaladım. Bana büyük güçlük çıkardınız... Daha becerikli olduğunuzu düşünüyordum. Daha fazla ateşleme yapmayın lütfen. Bir o yana bir bu yana dönüp duruyordunuz, bir havaî fişek gibi. Neredeyse sizi gözden kaybediyordum. O zaman tamamen kaybolurdunuz.

Kramer iyice kafamı karıştıran beyaz pelerini çıkardı ve güneşin hayat verici ışınları hızla içimi ısıttı. Oksijen maskesi çalışır durumdaydı, ama heyecandan nefes ala-

miyordum. Kramer beni roketten ilk indiğim zamandaki gibi kolumdan tutarak sola, sağa ve geriye ateşledi. Ve ilerlemeye başladık. Hareketi hissetmemiştim, yalnızca artık kâinatın yerli yerine oturduğunu görüyordum. Ket yıldızı ise aşağı düşüyor gibiydi, gözlemeviyle buluşmaya doğru hızla ilerliyorduk. Değişken bir yıldız gibi, giderek daha da güçlü parlıyordu.

Az sonra gözlemevinin dış görünüşünü seçebiliyordum. Bu sıradışı bir tesisti. Düzgün bir tetrahedrona benziyordu : dört yüzlü ve her yüzü üçgen şeklinde. Bu üçgen piramidin tepe noktalarına bir dizi yuvarlak pencereleri olan geniş metal küreler yerleştirilmişti. Bu küreler tüplerle bağlıydı. Bu tüplerin bir tüpten diğerine giden koridor olarak kullanıldıklarını daha sonra öğrenecektim. Dev içbükey aynalar bu kürelere hafif alüminyum bağlarla bağlıydı. Dünyada görmeye alışkın olduğumuz teleskoplar yoktu. Bunlar burada gerekmiyorlardı da : atmosfer yoktu, bu yüzden ışık da kırılmıyordu. Dev teleskopların dışında kürelerin üzerinde görece küçük astronomik aletler yükseliyordu : spektrograflar, astrograflar, helyograflar.

Kramer uçuşu yavaşlatmış ve yönümüzü değiştirmişti. Teğet bir çizgide, kürelerden birine yaklaştık ve küreleri birbirine bağlayan tüpün yakınında, ona dokunmadan durduk. Kramer bana daha sonra bunun, gözlemevinin en küçük bir titreşime bile maruz kalmaması için bir önlem olarak yapıldığını söyledi. Yaklaşırken gözlemevine temas eden ziyaretçinin vay haline ! Tyurin konuklarına öfkeyle bağırıyor ve yıldızlı gökyüzünün en güzel görüntüsünü rezil ettiklerini, neredeyse hayatını mahvettiklerini söylüyordu.

Kramer duvardaki bir butona dikkatle bastı. Kapı açıldı ve atmosfer odasına girdik. Hava içeriği doldurup giysilerimizi çıkardığımızda rehberim şöyle dedi :

— Bu ihtiyar tam anlamıyla teleskopa kök salmıştır. Ye-

mek için bile ayrılmaz. Yanına konserveleri, kavanozları ve emzikleri koyar ki gözlemine ara vermesin. Zaten kendiniz de göreceksiniz. Siz onunla görüşürken ben de yeni seraya uçacağım. Orada işlerin nasıl gittiğine bakalım.

Tekrar uzay elbisesini giydi. Ben ise gözlemevinin içine götüren kapıyı açtım ve elektrik ışığıyla aydınlatılmış koridora düştüm. Lambalar ayaklarımın altındaydı; sanırım gözlemevine tepetaklak uçuyordum. Lambaları kazara ayaklarımla kırmamak için aceleyle duvarlardaki yardım mandallarına tutundum. Katlanmış kanatlar da yanımdaydı, ama tuhaf ihtiyarın tapınağına giderken bunları açmamaya karar vermiştim. Kramer ve yönetici bu adamı bana bu adamı böyle anlatmışlardı.

Çok sessizdi. Belli ki gözlemevinde kalan kimse yoktu. Yalnızca vantilatörler hafifçe vızıldıyorlardı ve bir yerlerde de sanırım bir oksijen aletinin hışırtısı duyuluyordu. Ne yöne gitmem gerektiğini bilmiyordum.

— Duyuyor musunuz? — dedim ve öksürdüm.

Tam bir sessizlik...

Daha yüksek sesle öksürdüm ve bu kez bağırdım :

— Kimse var mı?

İleriki kapıdan genç bir zencinin kabarık kafası göründü :

— Kim? Ne? — diye sordu.

— Fyedor Grigoryeviç Tyurin evde mi? Beni kabul etmeye müsait mi? — diye şaka yaptım.

Kara yüzün ortasında beyaz dişlerin görüldüğü bir gülümseme belirdi.

— Kabul edebilir. Ama uyuyordum. Bizim orada, Florida'da gece olduğunda her zaman uyuyorum. Tam zamanında uyandırdınız, — dedi çenebaz zenci.

— Florida'dan gökyüzüne nasıl düştünüz? — dedim kendimi tutamayarak.

— Gemiler, trenler, uçaklar, uzay gemileri, roketler.

— Evet, ama... neden?

— Çünkü meraklıyım. Burası Florida gibi sıcak. Profesöre yardım ediyorum. — “Profesör” sözcüğünü saygıyla vurgulamıştı. — Tam bir çocuk. Ben olmasam gözünün önündeki yemeği görmeyip açlıktan ölür. Şempanzem Mickey de yanımda. O da olunca sıkılmıyorum. Kitaplar da var. Büyük, ilginç bir kitap da: gökyüzü. Profesör bana yıldızlardan söz ediyor.

“Belli ki bu ihtiyar o kadar da tuhaf değil,” diye düşündüm.

— Koridor boyunca doğruca küreye doğru gidin. Kürede halat var. O sizi Profesör Tyurin’e götürür.

Şempanzenin çığlığını duydum.

— Ne? Burada kim olduğuna bakmayacak mısınız? Kiminle konuştuğuma? Ha-ha! Şimdi odanın ortasında havada debeleniyor ama bir türlü yere inemiyor. Herhalde kanatları çıkacak, — diye inanarak ekledi zenci. — Kanatsız hali kötü.

Koridorun diğer ucundaki daire şeklindeki kapıya uçtum, açtım ve kendimi “kürede” buldum. Kürenin duvarlarına makineler, aparatlar, çekmeceler, balonlar ilâştirilmişti. Ön kapıdan çapraz olarak epeyce kalın bir halat asılmıştı ve bu halat ortadaki küreyi ikiye bölen bir delikte kayboluyordu. Halata tutundum ve onu parmaklarımla sıkarak ilerlemeye başladım — yukarı mı aşağı mı söyleyemeyeceğim. Bu dünyevî kavramlarla vedalaşmak gerekiyordu artık.

Sonunda deliğe kadar süründüm ve adamı gördüm. Havada yatıyordu. Ve onu her yönden, duvarlara bağlı ince ipek şeritler tutuyordu.

“Ağındaki bir örümcek gibi,” diye düşündüm.

— John? — diye sordu, şaşırtıcı şekilde tiz bir ses.

— İyi günler, yoldaş Tyurin. Ben Artemyev. Buraya...

— Ah, biliyorum. Yönetici söylemişti. Ay’a mı? Evet.

Gidelim. Harika.

Gözlerini mercekten çekmeden ve tek bir hareket yapmadan konuşuyordu.

— Oturmaya davet etmiyorum. Oturacak yer yok. Gerek de yok.

Onun yüzünü daha iyi görebilmek için “ağ”a dikkatle yaklaşmaya çalıştım. İlk gördüğüm, darmadağınık, kalın kar beyazı saçlar ve traşlı, düzgün burunlu zayıf bir yüzdü. Tyurin kafasını benden tarafa birazcık çevirdiğinde kızarmış gözkapakları ve hayat dolu kara gözleriyle karşılaştım. Belli ki gözlerine aşırı yükleniyordu.

Öksürdüm.

— Bana doğru öksürmeyin, düzensizliğe neden oluyorsunuz! — dedi sertçe.

“Başlıyor,” diye düşündüm. “Öksürmek yasak.”

Ama daha yakından baktığımdan öksürmenin neden yasak olduğunu anladım.

Tyurin kitapları, kağıtları, kurşunkalemleri, defterleri, mendilleri, pipoyu, sigara kutusunu havaya saçmıştı. Havadaki en ufak bir hareketle hepsi uçuşuyorlardı. O zaman John’u yardıma çağırmak gerekiyordu; belli ki profesörün ağrı kendi başına örmesi kolay değildi. Bu ağla bedenini teleskopun objektifine hareketsiz bir şekilde sabitliyordu.

— Teleskopunuz çok uzun görünüyor, — dedim, sohbet başlatmak için.

Tyurin neredeyse kahkaha atarak güldü.

— Evet, dünyadaki astronomlar böylesi bir teleskopu hayal bile edemezler. Ama teleskopun bir tüpü yok. Uçar-ken bunu fark etmediniz mi?... Afedersiniz, unutmamak için birkaç sözcük dikte etmeliyim.

Ve astronomik ve matematik terimler serpiştirilmiş cümleler söylemeye başladı. Sonra elini yavaşça yana uzattı ve siyah çekmecedeki (bu da iplerle bağlıydı) kolu çevirdi. Eğer bu hareket ekranda görülmüş olsaydı, izleyiciler me-

kanizmanın aletin kolunu çok ağır çevirdiğine emin olamazlardı.

— Bantlara otomatik kayıt — evimizdeki sekreter, — diye açıkladı Tyurin. — Bir kutuda gizli, kusursuz çalışıyor ve hiçbir şey de istemiyor. Kendim yazmaktan daha hızlı. Gözlemliyorum ve dikte ediyorum. Makina da bana matematiksel hesaplamalarımı yapmakta yardım ediyor. Her ihtimale karşı kurşunkalem ve kağıt da önümde. Sadece o tarafa doğru nefes almamak gerek... Evet, böyle bir teleskop... Dünyada böylesi yapılamaz. Orada ağırlığın bir sınırı vardır. Bu benim aynalı teleskop-reflektörüm. Ve bir tane de değil. Ayna yüz metre yarıçaplı. Reflektör devasa boyutlarda. Ve bunlar burada, uzaydaki malzemelerden yapıldılar; camlar kristal meteorlardan. Burada tam anlamıyla meteor toplarını yakalama işini örgütlüyorum... Evet, bununla ilgili... Dünyadayken astronomiyle ilgilenbilmiş miydiniz? Benimle karşılaştırıldığında oradakiler köstebek gibi. Onların iki yüz yılda yapacaklarını ben burada iki yılda aştım. Bekleyin, çalışmalarım yakında yayınlanacak... Pluton'u alalım. Onunla ilgili dünyada ne biliyorlar? Dünyanın çevresinde kaç günde döndüğünü biliyorlar mı? Hayır. Kütlesini? Hızını? Ekvatordaki yerçekimi kuvvetini? Kendi eksenini çevresinde dönme süresini? Hayır, hayır ve hayır. Sadece onun bir gezegen olduğunu!...

İhtiyar adam kıkırdadı.

— Ya beyaz cüceler, ikiz yıldızlar? Galaktik sistemin yapısı? Kâinatın genel yapısı?... Ne denebilir! Günüş sistemindeki gezegenlerin atmosfer yapısını bile gerçekten bilmiyorlar! Tartışıp duruyorlar. Ben ise yirmi Galilei'nin yapacağı kadar keşif yaptım. Bununla böbürlenmiyorum, çünkü bu durumda insanı yapan içinde olduğu koşullardır. Benim yerimde hangi astronom olsaydı aynını yapardı. Ve yalnız da çalışmıyorum. Koca bir astronom ekibim var... Gerçek deha sahibi, bu uzay gözlem evini keşfedendir! Evet,

Ket. Bunları ona borçluyuz.

Ortadaki delikte birşey kıpırdadı. İlk şempanzeyi, sonra da John'un başını gördüm. Parmaklarını zencinin sık saçlarında sertçe dolandıran maymun onun başına oturmuştu.

— Yoldaş Profesör ! Daha kahvaltı yapmadınız mı? — dedi John.

— Atlamışım, — diye yanıtladı Tyurin.

Şempanze cırtlak sesiyle bağırmaya başladı.

— İşte Mickey de konuşuyor. Sıcak kahvenizi için, — diye ısrar etti John.

— Lanet olsun, götür şu çığırkanı !

Maymun daha tiz bir sesle bağırmaya koyuldu.

— Pekala, pekala. Görüyor musun, başladım, yiyorum, içiyorum.

Tyurin balonu dikkatle kendine çekti ve tüpün musluğunu açarak bir-iki kez emdi.

Maymun ve John'un başı kayboldu, ama birkaç dakika sonra tekrar göründüler. Herşey bir kez daha tekrar etti, çünkü John'a göre profesör doymamıştı.

— Hergün böyle, — diye içini çekti Tyurin. — Benim işkencecilerim. Ama onlar olmaksızın yemek yemeyi tamamen unutacağımı da söylemek gerek. Astronomi, benim genç arkadaşım, öyle heyecan verici ki !... Astronominin bilim olduğunu mu düşünüyorsunuz? Yıldız bilimi? Hayır. Doğrusunu konuşmak gerekirse bu bir dünya görüşüdür, felsefedir.

“Başladı,” diye düşündüm korkuyla. Ve bu tehlikeli konudan uzaklaşmak için sordum :

— Söyleyin lütfen, Ay yolculuğunda biyolog gerekiyor mu?

Tyurin başını dikkatle çevirdi ve inanmazcasına inceleyerek bana baktı.

— Felsefe konuşması dinlemek istemiyor musunuz, nedir?

Kramer'in veda sözlerini anımsayarak aceleyle yanıtladım :

— Tersine, felsefeyle çok ilgiliyim, ama şimdi... Zaman azaldı, hazırlanmam gerekiyor. Bilmek isterdim...

Tyurin teleskopun objektifine daldı ve sustu. Gerçekten öfkelenildi mi? Bu berbat durumdan nasıl çıkacağımı bilmiyordum. Ama Tyurin aniden konuşmaya başladı :

— Dünyada kimsem yok. Ne karım, ne çocuklarım. Genel anlamda yalnızım. Ama evim, ülkem... Bütün dünya ve bütün uzay. Ailem, dünyanın bütün çalışanları, sizin gibi hoş çocuklar.

Bu beklenmedik iltifat ruhumu dindirmişti.

— Burada, bu örümcek ağında dünyadan, onun çıkarlarından koptuğumu mu düşünüyorsunuz? Hayır. Burada büyük işler yapıyoruz. Ket yıldızının bütün bilimsel dallarıyla tanışmalısınız.

— Kütüphanede böyle bir şeyle karşılaştım. “Güneş sütunu.”

Tyurin kolunu aniden yavaşça uzattı, “otomatik sekreter” aletini açtı ve ona, herhalde son gözlemlerini ya da düşüncelerini açıklayan birkaç cümle dikte etti. Sonra devam etti :

— Gökyüzüne bakıyorum. Zihnimi daha fazla ne etkileyebilir ki? Sonsuz hareket. Hareket; hayat bu. Hareketin durması; ölüm. Hareket; mutluluk. Buna karşılık durmak; keder, mutsuzluk. Hareketteki mutluluk; bedenim, düşüncem hareketi. Bu temelde bir ahlak kurmak da mümkün. Siz ne düşünüyorsunuz?

Kritik an gelmişti. Ne yanıt vereceğimi bilmiyordum.

— Sanırım haklısınız, — dedim sonunda. — Ama bu derin ideayı mutlaka düşünmek gerek.

— Aha ! Bunu derin bir idea olarak mı değerlendiriyorsunuz? — Profesör neşeyle tiz bir ses çıkardı ve ilk defa canlılıkla benden tarafa döndü. Örümcek ağı dalgalandı. Pekala, artık duramazdım.

— Bunun kesinlikle bir idea olduğunu düşünüyorum, — dedim, gelecekteki gezi ortağımın sempatisini nihayet kazanmak için. — Şimdi arkamdan yoldaş Kramer uçuyor ve isterdim ki...

— Neyi bilmek isterdiniz? Ay'da neden biyoloğa ihtiyaç olduğunu mu? Ay tamamen ölü bir gezegen. Atmosferden tamamen yoksun ve bu nedenle organik hayattan da tamamen yoksun. Öyle kabul ediliyor. Ama ben, bir parça farklı düşünmek için kendime izin veriyorum. Benim teleskopum... Evet, dilerseniz ay'a bir bakın. Şu şeritlere tutunun, ama dikkatli olun. Kitaplara değmeyin. İşte ! Tek gözle...

Objektife baktım ve şaşkına döndüm. Ay'ın yüzeyi çok yakın bir mesafedeydi ve farklı tepeleri ve koyakları bile kolaylıkla ayırt edebiliyordum. Bu tepelerden birinin kıyısı farklı renklerde ışıklarla parlıyordu. Bunlar belli ki kristal dağ kayalarından yansıyor.

— Evet, ne diyorsunuz? — dedi profesör, kendinden memnun.

— Sanırım, ay'ı Ket yıldızından dünyayı gördüğümünden daha yakın görüyorum.

— Evet, ve eğer dünyaya benim teleskopumla bakarsanız Leningrad'ınızı da göreceksiniz... İşte. Gözlemlerime dayanarak inanıyorum ki ay'da en azından önemsiz miktarda gaz bulunuyor. Dolayısıyla, bazı bitkiler de olabilir... Yarın sizinle bunu doğrulamak için uçacağız. Gerçekte seyahat etmeyi sevmiyorum. Buradan da görebiliyorum. Ama yöneticimiz bu keşif için ısrar ediyor. Disiplin herşeyin önünde gelir... Pekala... Şimdi hareket felsefesi üzerine sohbetimize dönelim...

Sonsuz doğrusal hareket hareketsizlikten hiçbir şekilde

farklı değildir. Sonsuzcasına ileri, sonsuzcasına geri; bunda bir ölçü birimi bulunmaz. Sonsuzlukla karşılaştırıldığında yolun tamamlanan kısmı ancak sifıra eşittir.

Ama ya bütün kâinattaki hareket? Kâinat ebedîdir. Onda hareket kesintiye uğramaz. Bu kâinatın hareketi demektir. Saçma mı?

Yıllarca, meselenin özünü bulana kadar hareketin doğasını düşündüm.

Mesele çok basit. Doğada genel olarak hiç aralıksız sonsuz hareket, ister doğrusal isterse de eğrisel, bulunmaz. Her hareket kesik kesiktir, herşeyin sırrı da burada yatar. Mendeleyev büyüklüklerin (bakar mısınız, büyüklüklerin bile!), yani bu noktada atomların kesikli olduğunu gösterdi. Evrim teorisinin yerini, organizmanın gelişmesinde sıçrayışlara, mutasyonlara daha büyük bir rol veren genetik aldı, daha doğrusu genetik bu teoriyi derinleştirdi. Weiss manyetik büyüklüklerin kesikliliğini gösterdi, Blanc ışın emisyonunun kesikliliğini, Konovalov da termik karakteristiklerin kesikliliğini. Kâinat ebedîdir, ama kâinattaki bütün hareket kesiklidir. Güneş sistemleri doğar, gelişir, yaşlanır ve ölür. Yeni türden sistemler doğar. Bunların sonları ve başlangıçları ve demek ki ölçülebilir nitelikleri vardır. Organik dünyada da böyledir... Anlıyor musunuz? Düşüncelerimi izleyebiliyor musunuz?

Talihime, kapaktan bir kez daha maymunla zencinin başı belirdi.

— Yoldaş Artemyev, Kramer sizi atmosfer odasında bekliyor, — dedi.

Aceleyle profesörden özür diledim ve bu örümcek ağından sürünerek uzaklaştım.

İtiraf edeyim, Tyurin beni felsefesi üzerine düşünmeye yöneltmişti. “Hareketteki mutluluk.” Ama eğer bir taraftan bakarsanız, hareket felsefesinin yaratıcısı için ne üzüntü verici bir manzara! Karanlık uzayda kaybolmuş, bir ağa

yapışmış, günler, aylar, yıllar boyunca hareketsiz, asılı... Ama mutlu, bu apaçık. Bedenin hareketliliğindeki eksiklik, düşüncelerin, beyin hücrelerinin yoğun hareketiyle ikame oluyor.

Tyurin Antreman Yapıyor

Kramer uzay elbisesini çıkarmadan beni bekliyordu — belli ki acelesi vardı. Hızla giyindim. Atmosfer basıncını neredeyse tam bir vakum durumuna indiren eskortum dış kapıyı açtı. Sert bir hareketle beni önüne aldı, yan tarafa doğru kayan hareketlerle gözlemevinin duvarından dik-katle ayrıldı ve hafif bir ateşlemenin yardımıyla Ket yıldızına döndü. Sonra birkaç kuvvetli ateşleme yaptı ve büyük bir hız kazandık. Kramer şimdi beni tutmayı bırakabilirdi, ama belli ki benim “uçma sanatıma” artık güvenmiyordu ve arkadan dirseğimi tutmaya devam ediyordu.

Yakınlaşmakta olan Ket yıldızına baktığımda, epeyce hızla dikey ekseninde döndüğünü gördüm. Demek ki seranın onarımı bitmişti ve şimdi önemli miktarda yapay bir yerçekimi bulunuyordu.

Kolay bir iş değildi — dönmekte olan bir yeldeğirmenin kanatlarına demir atmak. Ama Kramer bunda usta-laşmıştı. Ket’in silindir halkasının üzerinde onun dönme yönünde halkalar çizmeye başlamıştı. Hareketimiz silindirin hareketiyle eşitlendiğinde kenetlendi.

Aceleyle soyundu, Meller beni çağırıyordu.

Rokette ağırlığın ne kadar artmış olduğunu bilmiyorum. Herhalde dünyadaki ondan birinden fazlası değildi. Ama kaslarımda alışık olduğum hoş bir gerginlik hissediyordum. Ayaklarımda üzerinde “yerde yürümek” bir mutluluktum. Şimdi yukarıyı ve aşağıyı tekrar bulabiliyordum.

Neşeyle Meller'in odasına girdim.

— İyi günler, — dedi. — Tyurin'i de çağırdım, o da birazdan burada olacak. Onu nasıl buldunuz?

— Orijinal bir adam, — diye yanıtladım. — Oysa benim karşılaşmayı beklediğim...

— Onu sormuyorum, — diye sözümü kesti Meller. — Nasıl görünüyor? Bir doktor olarak soruyorum.

— Çok beyaz. Oldukça solgun bir yüz.

— Çok doğal. Kesinlikle imkansız bir hayat sürdürüyor. Gözlemesinde küçük bir bahçe, bir jimnastik salonu, kasları çalıştırmak için aletler bile var, ama o kendi sağlığına hiç aldırıyor. İtiraf etmek gerekirse, yöneticiyi Tyurin'i ay'a göndermesi için ikna eden benim ve onun hayat düzeninde köklü değişiklikler için bundan böyle de ısrar edeceğim, yoksa bu istisnaî adamı yakında kaybedeceğiz.

Tyurin göründü. Kliniğin parlak ışığında daha da sağlıklı görölüyordu. Bacak kasları hareketten tamamen ksilmişti ve belki de kısmen dumura uğramıştı. Güçlkle ayakta duruyordu. Dizleri kalkıyor, bacakları titriyordu, kollarını zorlukla sallıyordu. Eğer şimdi dünyaya götürölmüş olsaydı, herhalde kendisini sahile atılmış bir balina gibi hissedirdi.

— Kendinizi ne hale getirdiniz ! — diye başladı sitemle Meller. — İnsan değil, püre.

Küçük, enerjik kadın yaşlı bilimadamına laf dinlemez bir çocuk gibi çıkışıyordu. Sonuçta onu masaja gönderdi ve masajdan sonra tıbbî muayeneye gelmesini emretti.

Tyurin çıkınca Meller bana döndü :

— Siz bir biyologsunuz ve beni anlarsınız. Tyurin istisnaî biri. Hepimiz kendimizi harika hissediyoruz. Gene de "gökyüzündeki hayat"ın hafifliği beni şiddetle rahatsız ediyor. Bedeninizi neredeyse hiç hissetmiyorsunuz. Peki ya bunun sonuçları? Ket genç bir yıldız. En uzun süre burada kalanımız bile en çok üç yıldır ağırlıksız koşullarda

bulunuyor. Ya on yıl sonra ne olacak? Organizmanın genel durumu ortama nasıl uyum sağlayacak? Sonuçta yeni doğmuş çocuklarımız nasıl gelişecekler? Ya onların çocukları? Biliyoruz ki bebeklerimizin kemikleri çok daha kıkırdaksı, jelatinsi olacak. Kaslar köreliyor. Beni en çok rahatsız eden şeylerden ilki bu : insan sağlığı, bu gökyüzü kolonisinde ne olacak? İkincisi, kozmik ışınlar. Bu ışınları kısmen tutan mekânımızın dış kabuğuna rağmen bunları dünyada olduğundan çok daha fazla alıyoruz. Zararlı sonuçlarını henüz görmüyorum. Ama zaten gözlemlemek için de çok az malzememiz var. Burada meyve sineğinde yoğun bir mutasyon gözlemlenir ve birçoğu da ölümcül genlerle donatılır; bir geleceği yoktur. Işınlar Ket yıldızındaki insanlar için de aynı sonuca neden olacaklar mı? Anormal bebek doğumları ya da ölü doğumlar mı başlayacak?... Nihayet, herşey bizim ellerimizde. Bütün zararlı sonuçları yok edebiliriz. Gerekiyorsa istediğimiz yerçekimi kuvvetini, hatta dünyadakinden bile fazlasını yaratabiliriz. Kozmik ışınları hayatımızdan izole edebiliriz. Ama, optimal koşulları belirlemek için devasa deneyler yapmamız gerekiyor... Görüyorsunuz, siz biyologlar için ne çok iş var !

— Evet, bir sürü iş, — dedim, Meller'in sözleri çok ilgimi çekmişti. — Bu çalışma sadece gökyüzündeki koloniler için değil yeryüzü için de gerekli. Ölümün ve yaşamın doğasına dair bilgimiz ne çok artacak ! Kazara buraya gelmiş olmaktan çok hoşnutum.

— Böylesi daha iyi. Coşkun çalışanlara ihtiyacımız var, — dedi Meller.

“Beni buraya getiren rastlantıyı” anımsadığımda düşüncelerim Tonya'ya takıldı. Yeni izlenimlerle kendimden geçmiştim ve onu anımsamamıştım bile. Nasıldı, aramaları ne sonuç vermişti?

Meller'le vedalaştım ve koridora uçtum. Koridorda neşeli kahkahalar, sesler, şarkılar ve kanat çırpışlar duyulu-

yordu; az bir yerçekimi olsa da gençler alışkanlıkla kanatlarını hareket ettiriyorlardı. Uçan balıklar gibi, birkaç metre uzağa uçtukları sıçramalar hoşlarına gidiyordu. Birkaç yerde yürüme antremanı yapıyordu. Ne çok genç, neşeli, güneş yanığı yüz ! Ne çok eğlence ve haylazlık ! Bir grup kız, “sokak”ta neşe içindeydiler, sonra bir “top”la oynamaya koyuldular; ancak bu “top” içlerinden biriydi; küçük, şişman biri. Elden ele uçarken cırlayıp duruyordu.

Dolaşanların hepsi de kendini şen şakrak hissediyordu. Bu “hafif ağırlıklı” dünyada iş, insanları hiç sıklıyordu demek ki. Yanlara, duvarlara tutunarak Tonya’nın odasının kapısına geldim. Tonya, pencerenin yanında, hafif alüminyum bir sandalyede oturuyordu. Demek bu arada mobilyalar da gelmişti.

Pencerede, karanlık gökyüzündede bir parıltı görülüyordu : geceleyin dünya. Şafak ışıkları Tonya’nın yüzüne ve ellerine düşüyordu. Yüzü düşünceliydi.

Onu sarsmak istedim. Yaklaştım ve gülümseyerek şöyle dedim :

— Şimdi kaç kilosun bakalım?

Ve fazla düşünmeden elimi omzuna koydum ve üç yaşında bir bebek gibi kolayca kaldırdım. Herhalde kalabalığın neşeli ruh hali bana da bulaşmıştı.

Tonya sessizce kendini geri çekti.

— Neden üzgünsünüz? — diye sordum, tersliği hissederek.

— Annemi anımsıyorum...

— Dünyanın yerçekimi etkisini gösteriyor ! Sıla hasreti mi?

— Belki de, — diye yanıtladı.

— Yevgenyev işi ne oldu?

— Henüz kimse aramadı. Alet sürekli meşgul. Peki sizin yöneticiyle görüşmeniz?

— Yarın ay’a uçuyorum.

Gözlerini bana kaldırdı.

— Uzun süreliğine mi?

— Bilmiyorum. Bütün uçuşun beş-altı günden fazla sürmeyeceğini söylüyorlar. Ayda ne kadar kalacağımız ise belirsiz.

— Çok ilginç, — dedi Tonya, gözleri üzerime dikili.

— Ben de sizinle birlikte memnuniyetle uçardım. Ama beni de bir süreliğine, dünyadan radyasyonunun erişemeyeceği kadar uzakta bulunan bir laboratuara gönderiyorlar. Orada, gölgede, uzayın soğuğu hüküm sürüyor. Düşük sıcaklıklarda metallerin elektrik iletkenliklerini incelemek için yeni bir laboratuvar kurmak üzere uçacağım...

Gözleri canlanmıştı.

— Daha ilginç bir sorun da var ! Biliyorsunuz, metalde elektrik akımına direnç sıcaklık düştükçe azalır. Mutlak sifıra yakın sıcaklıklarda direnç de neredeyse sifıra eşittir... Kapitsa da bu sorun üzerine çalışmıştı.** Ama düşük sıcaklıkları elde etmek için dünyada çok büyük çabalar gerekiyordu. Oysa uzay boşluğunda... Bu çok basit. Metal bir yüzük alın, mutlak sifıra yakın bir vakuma koyun. Yüzükte düşük bir akım oluşur. Üstelik bu sıradışı bir düzeye de ulaştırılabilir. Eğer sıcaklık yükselmezse bu akım yüzüğün çevresinde durmaksızın sürer. Sıcaklığın yükselmesiyle anlık boşalmalar oluşur. Eğer yüzüğe yeterince yüksek bir voltaj verilirse, aktivitesini ancak sıcaklığın yükselmesiyle gösteren bir çeşit korunumlu şimşek elde ederiz.

— Termosta korunan şimşek, — dedim, — kondensatörle toplanarak dünyaya ulaştırılabilir. Dünyada bir darbeyele piston patlatılır, termostaki sıcaklık yükseltilir ve şimşek yıkıcı bir harekete neden olur.

** Pyotr Leonidoviç Kapitsa, 1894-1994. Nobel fizik ödülü sahibi Rus bilimadamı.

Tonya gülümsedi.

— Ne kana susamış düşünceleriniz var ! Ben böyle bir-
şey düşünmemiştim.

— Hiç de kana susamışlık değil, — diye itiraz ettim.
Savaşlar bitti. Ama kayalar, buzdağları patlatılabilir.

— Ah, evet... Elbette. Burada sorun, direnç yokken vol-
taj verilmesinde; yani, güç... Hesaplar yapmak gerek. Bu
meselede Paley ne çok işe yarardı ! — Neredeyse tutkuyla
bağırmıştı.

Bu elbette bir bilimadamının ihtirasıydı, ama hayal
kırıklığımı gizleyememişim.

Ertesi gün yola çıkamadık : Tyurin hasta olmuştu.

— Nesi var? — diye sordum Meller'e.

— Filozofumuz aksıyor, — diye yanıtladı, — “mutluluk-
tan” hasta oldu; yani hareketten. Genel olarak konuşursak
başına gelen pek de özel birşey değil... Bacaklarındaki
ağrıdan şikayetçi. Baldırları ağrıyor. Bu daha birşey de-
ğil, ama ya ay'da ne olacak? Bir belanın peşine takılmış
olacaksınız. Dünyadaki ağırlığının onda biriyle topallıyor.
Ay'da ise bunun altıda biri. Bacakları onu kaldıramayacak
bile. Birkaç gün antreman yapmasına karar verdim. Burada
gökyüzünde ele geçirdiğimiz asteroidleri koyduğumuz de-
polar var. Farklı parçalar rasgele şoklarla dağılmasın diye,
eritici güneş tanrımız bunların yüzeylerini eritiyor ve kay-
naklıyor. Bu “bomba”lardan birine çelik kablolarla içi boş
bir küre ekledik ve bunlara dairesel bir hareket verdik.
Merkezkaç kuvvetiyle bu boş kürenin içindeki ağırlık ay-
dakine eşitlendi. İşte Tyurin bu kürede antreman yapacak.
Küredeki basınç ve oksijen de uzay elbisesindekiyle aynı.
Dostum, bir uçun da Tyurin'i ziyaret edin... Ancak yalnız
gitmeyin. Yanınıza dadınızı, Kramer'i de alın.

Kramer'i jimnastik salonunda buldum. Trapezin üze-

rinde baş döndürücü hareketler yapıyordu. Dünyada en iyi sirk trapezcileri bile böyle hareketleri yapmayı hayal dahi edemezlerdi.

— Sizin yanınızda uçacağım, — dedi, — ama kendi kendinize uçmayı öğrenmenizin zamanı geldi. Nihayet ay’a uçuyorsunuz ve böylesi bir yolculuk sırasında ne olabileceğini bilemezsiniz !

Kramer uzun bir telle kendisini bana bağladı ve beni Tyurin’in “arena”sına uçmam için saldı. Artık parende atmıyordum ve “ateşlemeyi” epeyce iyi kullanıyordum, ama dönen küreye iniş yapmak için yeterli değildim; Kramer yardımına yetişti. Uçuştan dört dakika sonra metal kürenin içine süzölmüştük.

Şiddetli bir çığlık ve bağırişla karşılandık. Merakla, büyük bir elektrik lambasıyla aydınlatılan kürenin içine göz attım ve Tyurin’in “yer”de oturmuş, yumruklarını lastik haliya vurduğunu, onun yanında ise zenci John’un dev sıçrayışlar yaptığını gördüm. Şempanze Mickey de neşeli cıyaklamalarla John’un omzundan “tavan”a atlıyor, orada kayışlara sıkıcı tutunuyor, sonra aşağı, John’a başına ya da omzuna düşüyordu. Ay’daki yerçekimi belli ki John’a ve maymuna keyif veriyordu; ama Tyurin için söylenecek birşey yoktu.

— Ayağa kalkın, profesör ! — diye cınladı John. — Doktor Meller size onbeş dakika yürümenizi söyledi oysa siz daha beş dakika bile yürümediniz.

— Kalkmıyorum ! — diye öfkeyle tısladı Tyurin. — Neyim ben, hipodromdaki at mı? İşkenceciler ! Bacaklarım tutmuyor artık.

Bu anda ben ve Kramer gökyüzünden Tyurin’in yanına “düştük.” Bizi ilk gören John neşelenmişti.

— Bakın, yoldaş Artemyev, — diye dırdırlandı, — profesör beni dinlemiyor, tekrar ağında sürünmek istiyor.

Şempanze aniden tükürdü ve cıyaklamaya başladı.

— Kapat şu gramofonunu! — diye bağırdı Tyurin, daha şiddetli ve tiz bir sesle. — Merhaba, yoldaşlar! — Bize döndü ve dört ayağının üzerinde doğrularak zorlukla kalktı.

“Ay’a bu şekilde nasıl uçacağız?” diye düşündüm ve bakışlarım Kramer’inkilerle karşılaştı. O ise sadece başını sallıyordu.

— Ama siz kendiniz bana söylemiştiniz profesör : ne kadar çok hareket, o kadar çok mutluluk... — diye gönlünü almaya çalıştı John.

John’dan böylesi bir “felsefî argüman” gelmesi beklenmedik birşeydi. Kramer ile birlikte istemeden gülümsedik, Tyurin ise öfkeden kıpkırmızı olmuştu.

— Şunu anlamalısın! Anlamalısın! — diye en üst perdeden bağırmaya başladı. — Hareketin farklı formları var. Bu aptalca fiziksel hareketler beyin hücrelerimin, düşüncelerimin yüksek hızını engelliyor. Sonra, yüksek hızlar kesiklidir, sen ise hiç dinlenmeden uygun adım yürümemi istiyorsun... Hadi o zaman, etimi ye, kanımı iç!

Ve şehitliğe gidiyormuş gibi, homurdanarak, mırıldanarak ve iç çekerek adımlamaya başladı.

John beni bir kenara çekti ve hızla fısıldadı:

— Yoldaş Artemyev! Profesörüm için çok korkuyorum. Öyle zayıf ki. Ay’a bensiz uçuşu tehlikeli olacak. Yemeyi ve içmeyi bile unutuyor zaten. Ay’da kim ilgilenecek onunla?...

John’un gözlerinde yaşlar belirmişti. Profesörünü ateşli bir şekilde seviyordu. Elimden geldiğince John’u rahatlattım ve yolculuk boyunca profesörle ilgileneceğime söz verdim.

— Ondan siz sorumlusunuz! — dedi zenci, ciddiyetle.

— Evet, elbette! — diye kabul ettim.

Yıldıza döndüğümde Meller’e herşeyi anlattım. Beğenmediğini belli ederek başını salladı:

— Tyurin ile kendim meşgul olmam gerekecek.

Ve bu küçük, enerjik kadın doğruca “terbiye sahası”na doğru yola çıktı.

Ben de zamanımı boşa harcamamıştım : uzayda uçmayı öğrenmişim ve, öğretmenim Kramer’ın sözleriyle, büyük başarı kazanmıştım.

— Şimdi içim rahat, ay’a yolculuk süresince gökyüzünün derinliklerinde boğulmayacaksınız, — dedi.

Birkaç gün sonra Meller “terbiye sahasından” döndü ve duyurusunu yaptı :

— Profesörü dünyasına bırakmaya karar veremezdim, ama ay için tam da “dolunay formunda.”

Ay Yörüngesinde

Ay yolculuğumuza çıkmadan önce soğuk dünyası laboratuvarında Tonya ile vedalaştım. Ayrılık kısa ama sıcaktı. Elimi sıkıca tuttu ve şöyle dedi :

— Kendinize dikkat edin...

Bu basit sözcükler beni mutlu etmişti.

Ertesi gün Tyurin oldukça neşeli bir şekilde roketi bindi. John ise neredeyse ölümcül bir acıyla ona veda etti. Ağlıyor gibiydi.

— Profesörden siz sorumlusunuz ! diye bağırdı bana, roketin kapıları kapanmadan hemen önce.

Ay'a düz bir rotada değil, dünyanın üzerinde dönen spiral şeklinde gidecektik. Yolculuğun ne kadar süreceğini bilmiyorduk. Roketimizde yirmi kişiye yer vardı. Ama biz hepsi hepsi altı kişiydik : bilimsel keşif için üç kişi, kaptan, dümenci ve mühendis. Roketteki bütün boş yerler yiyecek stokları, patlayıcı maddeler ve sıvı oksijenle dolurulmuştu. Roketin üstüne ise, ay yüzeyindeki gezimiz için hazırlanmış olan tekerlekli bir vagon iliştirilmişti. Hava direnci yoktu, bu nedenle "ay otomobili" roketin hızını yavaşlatmayacaktı.

Az sonra roketimiz, Ket yıldızının konuksever roket üssünü terk etti. Ve Tyurin kendini bir anda kötü hissetti. Mesele, biz harekete geçerken ve patlamalar sıklaştıkça beden ağırlığının değişmesiydi. Tyurin'i anlıyordum : yerçekimine alışmak mümkündü, ağırlıksızlığa alışmak müm-

kündü, ama vücudunuzun hiçbir ağırlığı yokken aniden kurşun gibi olmasına alışmak mümkün değildi.

Yeterince yiyeceğimizin ve yakıtımızın olması iyiydi; bu sayede acele etmiyorduk ve patlamalar da orta halliydi. Motorun uğultusu ve saatin tıklaması gibi bu sese de alışılabilirdi, ama yerçekiminin artması!...

Tyurin içini çekti, homurdandı. Yüzüne kan gelmişti ve morarmış, neredeyse maviye dönmüş, beyazlamış ve yemyeşil olmuş bu yüz şimdi parlamıştı.

Ama jeoloğumuz Sokolovskiy, bu güler yüzlü, kalın bıyıklı zayıf adam devamlı neşe içindeydi.

Bedenlerimiz tekrar ağırlıksız ortama girince astronom yüksek sesle konuşmaya başladı; bu, onun uzun yalnızlığı sırasında kazandığı bir alışkanlıktı. İlgisiz şöylerden konuşuyordu: bazen dünyadaki astronomların bilmediği ilginç astronomik bilgiler veriyordu, bazen de “felsefî cümleler” telaffuz ediyordu.

— Sinema neden bu kadar ilgi çekiyor? Çünkü onda hareketi görüyoruz...

Sonra homurdanmaya ve kıvranmaya, ve tekrar konuşmaya başladı.

Pencereden bakıyordum. Dünyadan uzaklaştığımız ölçüde giderek daha küçük görünüyordu. Günlerimiz uzuyor, gecelerimiz ise kısalıyordu. Aslında bu gece de değil, güneş tutulmasıydı.

Ay'da ise eğlenceli şeyler oluyordu.

Roketimiz ay'dan yörüngesinin karşı noktasında bulununca, ay küçülüyor, onu dünyadan gördüğümüzden bile küçük oluyordu. Ama yörüngede aya yaklaşırken görülmemiş ölçüde büyüüyordu.

Ay'ın oylumunun dünyaninkiyile aynı büyüklüğe eriştiği an geldi. Daha önce ay yörüngesinde bir yolculuğa çıkmamış olan kaptanımız şöyle dedi:

— Kutlarım. Bizi ay'dan ayıran mesafenin beşte dör-

dünü aştık. Kırk sekiz dünya yarıçapı geride kaldı. Güneş sistemi içindeki gezegenler arası yolculuklarımızda dünyanın yarıçapını (6378.4 kilometre) ölçü birimi olarak kullanıyoruz. Bunu bir çeşit uzay mili olarak düşünebilirsiniz, — diye açıkladı.

Şimdi ay'a ulaşmak için bir günümüz kalmıştı — roketin dünya çevresinde dönme süresi. Ay gününün yarısı “şişkindi,” daha fazla tutuyordu; diğer yarısı ise “zayıftı.” Ama bu günler dünyadakinden daha uzundu.

Her zaman bulutsuz, parlak günler.

Kaptan, ay'ın çekiminin her saat daha güçlü etkilediğini ve roketi rotasından saptırdığını söylüyor. Roketin hareketi, dünyamızın uydusunun ona tutunmasıyla bir hızlanıyor, bir yavaşlıyor. Ay, bizim onu terk etmemizi istemiyor. Patlayıcı aletlerimizde içerilen karşıt yönde bir kuvvet olmasa sonsuza değ i ay'ın tutsakları oluruz. Güneş sistemimizdeki dev gezegenlerin çekimi ne kadar tehlikeli olmalı !

Uçuşun ilk saatlerinde kaptan idareyi, roketi öngörülen rotada otomatik pilota bağlayarak uzun süreliğine bırakıyordu. Bu tehlikeli değildi. Ama şimdi kaptan, bunların hepsi otomatize olsa bile, kontrol panellerinden çok daha nadiren ayrılıyordu.

Dünyanın çevresinde kabaca aynı yörüngede dolanıyorduk; bu nedenle dünyanın çevresindeki bir turumuzun süresi, ay'ınki ile aynıydı — yaklaşık otuz yeryüzü günü. Gecemiz — güneş tutulması dünyadaki ay tutulmaları gibi nadiren oluyordu. Roketin ay'a göre senkronize olmayan hareketleri azalıyor ve hareketlerimiz eşitleniyordu. Roket ve ay arasındaki mesafe sabitlenmeye başlamıştı.

Sanki ay, dünya ve roket sabitlenmişti; aralıksız hareket eden tek şey samanyoluydu.

— Yakın zamanda burada bir uzay kolonisi kuracağız, — diyerek sessizliği bozdu Sokolovskiy.

— Ama hayır efendim, yakın zamanda değil, — dedi Tyurin. — İlk malzemeleri getirmek gerekli. Herşey yeryüzünden getirilemez. Tersine, yeryüzüne bazı uzay hediyeleri göndermeliyiz. Bir meteorit koleksiyonunu halihazırda gönderdik. İyi bir koleksiyon.

Ve Tyurin uzun bir kahkaha attı.

— Doğru, — dedi Sokolovskiy. — Konutlarımızı yapmak için bize çok miktarda demir, nikel, çelik, kuarts gerekli.

— Peki bu madenleri nereye açacaksınız? — diye sordum. “Maden” sözcüğü Sokolovskiy’in bir kahkaha patlatmasına neden oldu.

— Maden açmayacağız, uçan mineralleri toplayacağız! Meteoritler; işte minerallerimiz. Onların peşinde dolanmam boşuna değil.

— Bir meteorit avı örgütlemiştim. Bu benim fikrimdi! — diye ekledi Tyurin.

— Bunu tartışmıyorum, profesör, — dedi Sokolovskiy. — Düşünce sizin, gerçekleştiren benim. Yevgenyev’i bu amaçla yeni bir keşfe gönderdim.

“Yevgenyev” soyadı beni gökyüzüne taşıyan bütün yolu anımsamama yol açmıştı. Bütün bu kişisel meseleler, sıradışı yerel deneyimlerden önce arka planda nasıl hızla gelişmişti!

— Biliyor musunuz, yoldaş Artemyev, Ket yıldızına epeyce yakın bir küçük meteoritler kümesi bulduk? — dedi Sokolovskiy, bana dönerek. — İri ve epey sert. Araştırmacılar onlarda demir, nikel, silikon, alüminyum, kalsiyum oksit, feldispat, kromlu demir, demir oksit ve diğer basit ve karmaşık maddeleri buldular. Yani, yapılar için gerekli olan herşey ve artı, bitkiler için oksijen ve su. Güneşin enerjisiyle bu maddeleri işleyebilir ve, kurşunkaleme kadar, bize gerekli olan herşeyi elde edebiliriz. Oksijen ve su kuşkusuz burada hazır halde yok, ancak bağlı formda

bulunuyor ve kimyacılar için bu da güç değil.

— Sizin verilerinizden bu ölü uzay yapılarının tortularının hareketini öğrendim, — diye söze karıştı Tyurin, — ve ilginç sonuçlara ulaştım. Meteoritlerin bir kısmı uzaklardan geliyor, ama çoğunluğu dünyanın çevresinde Ket yıldızı ile aynı yörüngede bulunuyor...

— Böylece sizin ilginizi çektim, profesör, — dedi Sokolovskiy.

— Elbette! Ama çıkarımları kendim yaptım.

— Tartışmayalım, — dedi özür dilercesine Sokolovskiy.

— Tartışmıyorum. Yalnızca kesinliği seviyorum. Ne de olsa bilimadamıyım, — diye itiraz etti Tyurin ve koltuğunda doğruldu, ama aynı anda geri yaslandı ve homurdandı.

— Meller haklı, — dedi. — Ağırlıksız dünyada hareketsiz yattığım bir yıldan sonra zayıf düştüm. Hayatımı değiştirmem gerek.

— İşte ay sizi bekliyor, — diyerek güldü jeolog.

— Evet. Size varsayımımı anlatmak isterim, — diye devam etti Tyurin. — Dünyanın çevresinde dönen o kadar çok meteorit var ki, bunların dünyanın patlamış olan küçük bir uydusundan geriye kalanlar olduğunu düşünmek gerek. Bu çok küçük bir ay'dı. Bu meteoritlerin miktarını ve kütlelerini tam olarak ölçtüğümüzde, bu eski uyduyu aynı ölçüde restore edebileceğiz; tıpkı paleontologların soyu tükenmiş hayvanların kemiklerini restore etmeleri gibi. İkinci, küçük bir ay! Ama bu, ay'ımızı zayıfça aydınlatmamış olabilir, çünkü dünyaya daha yakındı.

— Afedersiniz, profesör. — diye aniden söze karıştı genç mühendis, derisinin rengiyle ve zayıflığıyla bir Hindu'ya benziyordu. — Bana öyle geliyor ki, küçük ay böyle yakın bir mesafede olsaydı dünya onu kendine çekti.

— Ne? Ne? — diye tehdit dolu bağırdı Tyurin. — Öy-

leyse bu küçük Ket yıldızı neden dünyaya düşmüyor? Ha? Bütün mesele hareketin hızında yatıyor... Ama bu küçük ay tamamen ölmedi; yalnızca parçalara ayrıldı... Bu da bizim ayımızı tehdit ediyor! Bu, sayısız parçalardan oluşuyor. Ve dünyanın, tıpkı Satürn gibi, harika bir halkası vardı. Tahmin ediyorum bu ay halkası ay'ımızın verdiği den daha az bir ışık da vermiyordu. Yeryüzünde yaşayanların gecelerini güzelleştiriyordu.

— Karşılıksız bir kayıp, — diye araya girdim.

— Hımm... Hımm... Belki de karşılıksız değildir. Bir projem var, ama şimdilik bunu anlatmayacağım.

— Meteorları nasıl avlıyorsunuz? — diye sordum Sokolovskiy'e.

— Bu eğlenceli bir av, — diye yanıtladı jeolog. Onları yalnızca Ket yıldızının yörüngesinde avlamıyorum, ama...

— Mars ve Jüpiter arasındaki asteroid kuşağında da, — diye sözünü kesti Tyurin. — Yeryüzündeki astronomlar bunlardan birkaç bin tanesini buldular. Benim kataloğuma da dört bin tanesi geçti. Kendileri de gezegen parçaları olan bu asteroidler ölü bir ikinci ay'dan daha önemliler. Hesaplarıma göre bu gezegen Merkür'den büyüktü. Mars ve Jüpiter ortak çekim alanlarıyla onu parçalara ayırdı. Bölüşemediler! Satürn'ün halkası da, onun paramparça olmuş uydusundan başka birşey değil. Görüyor musunuz, güneş sistemimizde ne çok ölü var! Sırada kim var? Oy, oy... Gene bu sarsıntı!

Ellerimle koltuğun yumuşak deri kollarına tutunarak tekrar pencereden baktım. Pencereden görülen, yıldız tozlarıyla benek benek olmuş karanlık bir gökyüzüydü...

Aniden ihtiyar buharlı lokomotifin çektiği sıradan trenin vagonundaki uzun süren yolculuğumu anımsadım. Yazdı. Güneş ormana düşüyor, altın rengi bulutlar. Vagonun açık penceresinden ormanın nemi, bildircin otlarının kokusu, tatlı ıhlamur kokusu geliyor. Trenin arkasından

gökyüzünde yeniay koşuyor. Ormanın yerini göl alıyor; gölün yerini tepeler, tepelerde bahçelere gömülmüş orada-burada evler. Sonra tarlalar geliyor, karabuğday kokusu taşıyan. Ne çok farklı izlenim; Tyurin'in sözleriyle, gözler, kulaklar, burunlar için ne çok "hareket". Burada ise ne rüzgar, ne yağmur, ne havada bir değişiklik, ne gece, ne yaz, ne kış. Gökyüzü sonsuzcasına bir yas havasında, güneş tuhaf bir şekilde ışıyor, roketteki iklim hiç değişmiyor...

Hayır, gökyüzünde, ay'da, başka gezegenlerde olmak hiç de ilginç değil, "gökyüzündeki hayat"ı dünyadakine değişmem...

— İşte!... Asteroid avı, en ilgi çekici avdır, — dediğini duydum aniden kalın sesli Sokolovskiy'in.

Onu dinlemek hoşuma gidiyor. Öyle basit, yalın, "dünya dilinde" konuşuyor ki, sanki Vasilyevskiy adasında yedinci sokaktaki odasında konuşuyor. Belli ki onun için bu sıradışı durum hiçbir farklılık yaratmıyor.

— Asteroid kuşağına girerken gözlerinizi dört açmanız gerekir, — diyor Sokolovskiy. — Yoksa Moskova Sovyet Sarayı büyüklüğündeki bir parçayı bir an görürsünüz, roketi çevireyim derken adını anana kadar kayboluverir. Bu nedenle teğet uçmak ve asteroidlere o yönde ağır ağır yaklaşmak gerekir... Harika bir resimdir! Asteroid kuşağına uçuyorsunuz. Gökyüzünün görünüşü değişiyor... Gökyüzüne bir bakın. Aslında ona tamamen siyah demek mümkün değildir. Fon siyahtır, ama onun üzerinde yıldızla her yöne dağılmışlardır. Ve bu aydınlık dağınıklıkta karanlık şeritler dikkatinizi çeker. Burada güneşin aydınlatmadığı asteroidler uçar. Bazıları gümüş renginde parlak izler bırakırlar. Diğerleri ise bakır kırmızısı ışık kuşağı bırakırlar. Bütün gökyüzü kuşaklarla dolar. Roket asteroidlerin hareketi yönünde döndüğü ölçüde hız kazanır, neredeyse onlarla yanyana uçar, ve onlar kuşaklarını kaybetmeye başlarlar. Sıradışı bir dünyaya düşersiniz ve farklı büyük-

l klerde, bir sürü “ay”ın arasında u arsınız. Bunların hepsi de aynı yönde uçarlar, ama hâlâ roketin  n ndedirler.

Bu “ay”lardan biri roketle yakın uçmaya ba ladı ında onun tamamen yuvarlak olmadığını görürsünüz. Bu “ay”ların hepsinin de farklı formları vardır. Diyelim ki bir asteroid piramide benzer, diğeri bir küre formuna yaklaşır, üçüncüsü kaba kesilmiş bir küpe benzer, ama çoğunluğu sadece şekilsiz kaya parçalarıdır. Bir kısmı gruplar halinde uçar, diğerleri ortak çekimin etkisi altında bir “asma demeti” halinde birleşirler... Yüzeyleri bazen mat, bazen kristal kadar parlaktır.

Solda “aylar,” sağda “aylar,” yukarıda, aşağıda... Roketin uçuşu yava ladı ında “aylar” ok gibi ileriye gidiyor gibi gelir, ama roket tekrar hız kazandı ında, uçuşları yavaşlar gibidir. Sonunda roket onların önüne geçer, “aylar” geride kalır.

Asteroidlerden yavaş uçmak tehlikelidir. Yeti ebilir ve roketi parçalarına ayırabilirler. Onlarla aynı yönde ve aynı hızla uçmak tamamen tehlikesizdir. O zaman çevrenizi saran asteroidleri görürsünüz. Onlara baktığınızda herşey hareketsiz gibidir : roket, solunuzdaki, sa ınızdaki, üzerinizdeki, a a ınızdaki “aylar.” Sadece yıldız kuşakları yavaşça akar, bu nedenle asteroidler de roket de uçmakta ve gökyüzündeki konumunu de i tirmektedir.

Kaptanımız asteroidlerden biraz hızlı u mamızı  onerir; o zaman bu gökyüzü yumruları gerimizde kalırlar. Ve siz onları inceleyerek, yakalayarak, bu “ay” sürüleriyle birlikte hareket edersiniz. Ay’ı gökyüzünden  aldı ın bir Gogol oyununda rol alıyor gibisindir. Ama bu defa daha küçük bir ay. Büyük asteroidleri yörüngesinden koparma ve Ket yıldızına sürüklemeye gücümüz yetmez. Bütün yakıtımızı bunun için kullanmaktan ve bizi çekim alanına katacak bir asteroidin esiri olmaktan korkarız. Çarpmadan bir asteroide yaklaşmak ve onu “bordaya almak” bilgi ve

beceri ister. Kaptan roketi öyle yönetir ki, asteroidle birlikte uçarken mümkün olduğunca ona yaklaşıyoruz. Sonra yanıl patlamalar durur. Elektromanyetizma oyuna katılır: neredeyse bütün asteroidler, kristal olanlar dışında, esas olarak demir içerirler. Sonunda, ihmal edilebilecek kadar yaklaştığımızda elektromanyetizmayı kapatırız, işin geri kalanını yerçekimi kuvvetine bırakırız. Bir süre sonra belli belirsiz bir ağırlaşma hissederiz. Ama ilk anda rıhtıma öyle yumuşak girmez. Bazen epeyce kuvvetli birşeyle karşılaşırız. Bizim in önemsiz büyüklükteki asteroid yörüngesinden sapar, ama roket de biraz şiddetle yana kayar ve yeniden manevra yapmak gerekir. Sonra bordaya alma işlemini gayet temiz yaparız. Şimdi sadece asteroidi roketle kenetlemek kalmıştır. İlk yedek zincirleriyle bağlamaya çalıştık, elektromanyetizma ile tutmaya çalıştık, ama bunların hiçbirisi sonuç vermedi. Sonra meteorları roketin kabuğuna lehimlemeyi öğrendik; ne de olsa yeterince güneş enerjimiz vardı, ve jeolojik lehim aletlerini her zaman yanımızda taşıyorduk.

— Ama bunun için roketten dışarı çıkmak gerekmiyor mu? — diye sordum.

— Elbette. Dışarı çıktık. Hatta asteroidlerin arasında dolaştık. Bir olay anımsıyorum, — diye devam etti Sokolovskiy, gülerek. — Kaya bombalarıyla üzeri biraz düzlenmiş, sanki kabuğu soyulmuş gibi, kötü görünümlü, büyük bir asteroide yaklaştık. Roketten çıktım, asteroidin keskin kenarlarına tutundum ve “yörüngesel” yürüyüşe başladım. Ve ne oldu biliyor musunuz? Düzlenmiş “kutuplarda” doğruldum ve “başım yukarıda” ayağa kalktım. Ama “ekvator” dönencesinde ağırlık merkezi değişti, ve bir anda başım yerde, ayaklarım havada kalakaldım. Böylece, ellerimle tutunarak yürüdüm.

— Bu belli ki dönmekte olan bir meteormuş ve ağırlığına bağlı olarak ağırlık merkezi değişmekteymiş, — diye

düzeltilti Tyurin. — Dönme eksenine göre kutuplarda ağırlık en yüksek düzeyindeymiş ve merkeze yöneliyormuş. Ama kutuptan uzaklaştıkça ağırlık da zayıflıyormuş. Kutuplardan ekvatora giden birisi için orada, dağdan iniyormuş gibi adeta eğim artar. Kutuplar ve ekvator arasında ağırlığın yönü kutuplara düşer ve size çok dik bir dağdan iniyormuşsunuz gibi gelir. Ve sonra zemin eğimli bir hale gelir ve bu meteordan uçup uzaklaşmamanız için tutunmanız gerekir... Dünyadan iyi teleskoplarla yarıçapı altı kilometreden küçük olmayan gezegencikler görülebilir. Asteroidler ise toz zerresi büyüklüğündedir.

— Ama böyle bir yerde olmamalıydım, — dedi Sokolovskiy. — Diğerlerinde ağırlık, yüzeyden uçup yükselmek için hafif bir sıçrayışın yeterli olacağı kadardı ancak. Ben ise çevresi on yedi buçuk kilometre olan birinin üzerindeydim. Bir metre sıçırıyordum, yirmi iki saniye sonra yere iniyordum. Dünyada eşikten geçmek için gerekenden daha fazla bir hareket yaparak iki yüz elli metre yükseğe çıkabilirdim; yani Eiffel kulesinden biraz daha az. Bir taş attım, ve geri dönmedi.

— Dönecektir, ama hemen değil, — diye araya girdi astronom.

— Yarıçapı ayınkinden altı kat daha küçük olan, görece büyük bir gezegende bulunmuştum. Orada tek elimle yirmi iki kişiyi kaldırmıştım; yirmi iki ortağımı. Orada altı buçuk kilometre yüksekliğinde bir kule yapmak için kalın halatlara bağlı kızaklarda kaymak mümkündü. Orada bir tabancayı ateşlemeyi denedim. Ne olduğunu tahmin edebilirsiniz! Geri tepmeyle gezegenden fırlamamış olsaydım attığım kurşun asteroidin çevresini dolanarak beni arkadan vurabilirdi. Herhalde şimdi de sanki onun uyduymuş gibi gezegenin çevresinde bir yerde dolanıyordur.

— Bir tren böyle bir gezegende saatte bin iki yüz seksen kilometre hızla hareket edebilirdi, — dedi Tyurin. — Öte

yandan, böyle bazı gezegenler yeryüzüne yaklaşabilirler. Neden ekstra aydınlatma yapılmasın ki? Sonra bu gezegenlerde koloni de kurulabilir. Cam seralar kurmak. Bitkiler yetiştirmek. Hayvanlar büyütmek. Muhteşem yerleşmeler olacak. Aya yerleşmenin zamanı da gelecek.

— Ay yüzeyi bazen çok sıcak, bazen çok soğuk, — dedim.

— Cam kubbeler altında yapay atmosfer ve perdeler güneşin ısınıp ıltımanlaştıırır. Ay geceleri sırasında toprağın soğumasına gelince, bununla ilgili de görüşlerim var. — Tyurin bunu çok dikkat çekici bir şekilde söylemişti. — Dünyanın olağanüstü yüksek sıcaklıklardaki çekirdeğine dair teorimizi bir kenara mı bıraktık? Dünyamız gene de sıcak...

— Güneş ve atmosferik kürk... — diye başladı jeolog, ama Tyurin onun sözünü kesti.

— Evet, evet, ama sadece bu değil. Dünyanın kabuğundaki sıcaklık derinlerindeki radyoaktif çöküntüden kaynaklanır. Bu neden ay'da da olmasın? Hatta daha az veya daha çok miktarda? Radyoaktif çöküntü ayın zeminini ısıtabilir. Ve de ay kabuğunun altındaki magma soğumaz... Ay sanıldığı kadar soğuk değildir. Ve eğer orada atmosfer kalıntısı varsa... İşte siz, biyolog, bu nedenle bu keşfe katıldınız, — dedi bana dönerek.

Sokolovskiy kuşkuyla başını salladı.

— Asteroidlerde elementlerin radyoaktif çökmesiyle gerçekleşen türden bir zemin ısınmasıyla karşılaşmadım.

— Asteroidler aydan daha küçüktür, — diye yanıtladı astronom, tiz bir sesle.

Bir süre sustu ve aniden tekrar felsefeye girişti, sanki bu iki mühakeme onun beyninde paralel bir şekilde gidiyordu.

Roketimizin penceresinden ölü, sönük yıldızlar görülüyor. Gökyüzünü çaprazlamasına geçen bir yıldız yağmuru

yanlarda ve yukarılarda bir yerlere gidiyor — roket dönüyor.

— Şimdiden epeyce asteroid topladık, — diye sessizce konuştu Sokolovskiy, bir kâhin gibi kendi kendine konuşan Tyurin'e dikkat etmeksizin. — Herşeyden önce roket üssümüzün temelini böyle kurduk. Kütlesi ne kadar çok olursa, o kadar istikrarlı olur. Sonra asteroidleri fabrikalarımıza ve atelyelerimize gönderiyoruz; onları zaten gördünüz. Yakın zamanlarda daha ilginç bir gezegen de yakaladık. Doğru, bu hiç de büyük bir parça değil; dünya ölçeğinde bir buçuk ton. Ama bir düşünün: neredeyse kütle altın. İyi bir buluntu! Gökyüzünde altın yetişiyor...

Belli ki bu sözleri duyan Tyurin şöyle dedi:

— Büyük gezegenlerde elementler yüzeyden merkeze kadar artan ağırlıklarda bulunurlar: yüzeyde silisyum, alüminyum bileşenleri, daha aşağıda silisyum, magnezyum bileşenleri, daha da derinde demir ve demir bileşenleri, ve daha da ağır metaller: platin, altın, civa, kurşun. Sizin bu altın asteroidiniz ölmüş bir gezegenin merkez parçalarından olsa gerek. Nadir görülen bir olay. Gökyüzünde altının çok miktarda bulunduğunu düşünmeyin.

Neredeyse uyuyacaktım. Organizmam henüz dünyadaki gündüz ve gece ölçeğinden, uyanıklık ve uyku ayrımından vazgeçmemişti.

— Uyuyor musunuz? — diye sordu Tyurin. — İyi geceler. Benim açımdan ise meraklı şeyler var. Gözlemesinde düzenli bir uykudan tamamen koptum. Ve şimdi, kısa aralıklarla uyuyan hayvanlara benziyorum. O da tavşan uykusu.

Birşeyler daha konuştu, ama ben uyuyakaldım. Patlamalar kesilmişti. Sakin, sessiz... Düşümde Leningrad'daki laboratuvarımı görüyordum...

Bir gün sonra gökyüzüne bakıyordum ve ay'ın görünüşüyle sarsılmıştım. Gökyüzünün neredeyse tamamını

dolduruyordu ve doğruca büyümeye devam ediyordu. Bizi ondan sadece iki bin kilometre ayırıyordu. Dağlar, ovalar, susuz “denizler”i avucumun içi gibi görüyordum. Sıradağları ayıran çizgiler, uzun zaman önce sönmüş, ay’daki her şey gibi ölü volkan kraterlerinin konileri belirginleşiyordu. Uçurumların yamaçları bile görülüyordu...

Astronom gözünü alamadan ay’a bakıyordu. “Üzerindeki her kayayı” (böyle diyordu) çoktandır biliyordu.

— Bakın, orada, kenarda. Bu Clavius, daha aşağıda Tycho,^{***} daha da aşağıda Alfons, Ptolemeus, biraz sağda Copernicus, ve daha ileride Alpler, Kafkaslar, Apeninler...

— Pamirler, Himalayalar, Cordillera’lar için yer yok, — dedim.

— Ay’ın arka yüzündeki dağların zirvelerini de böyle adlandırıyoruz, — dedi gülerek, jeolog. — Adı konulmadık kimse kalmadı.

— İşte ay ! — diye inledi Tyurin. — Şimdi yüz kat daha “dünyevî.” O, ah ! — diye homurdandı. — Tekrar ağırlık...

— Kaptan yavaşlıyor, — dedi jeolog. — Ay bizi kendisine giderek daha şiddetli çekiyor. Yarım saat sonra orada olacağız.

Mutluydum, ama biraz da korkuyordum. Ay’a gitmiştim ve ilk inişten önce heyecan içindeydim diye beni korkak diye çağırsalar bile aldırmazdım.

Ay altımızdaydı. Gökyüzünün yarısını örtüyordu. Dağları gözlerimizin önünde büyüyordu.

Ama tuhaf şeydi : Ay da dünya gibiydi, yüzeyi bir kürenin dış bükey yüzü gibi değildi, ama içbükeydi, ters çevrilmiş bir şemsiye gibiydi.

Tyurin homurdandı : geri tepme artıyordu. Gene’de gözlerini aydan alamıyordu. Aniden yanlardan birine doğru

^{***} Ay’daki en geniş krater; Danimarkalı astronom Brahe Tycho’nun adını taşır.

hareketlendi. Ancak benim bedenim de bir tarafa doğru çekilince roketin uçuş rotasını tekrar değiştirdiğini anladım. Ağırlık yönü öyle değişmişti ki, ay şimdi yukarıda, üzerimizdeymiş gibi hissediyorduk. Sanki tavanda yürüyormuş gibiydik.

— Dayanın, profesör, — dedi jeolog, Tyurin'e dönerek. Hepsi hepsi iki-üç kilometre kaldı. Roket çok ağır uçuyor: saniyede yüz metreden fazla değil. Roketteki gaz basıncı ay'ın çekimine eşitlendi ve roket ataletsizce gidiyor.

Tekrar hafifledik. Ağırlık kaybolmuştu.

— Nereye iniyoruz? — diye sordu, yirmi saniyeden sonra tekrar hayata dönen Tyurin.

— Sanırım dostumuz Tycho Brahe'nin yakınına. Sadece beş yüz metre kaldı, — dedi Sokolovskiy.

— Oy, oy! Yeniden geri tepme! — diye homurdandı Tyurin.

Şimde herşey yolundaydı. Ay bir kez daha aşağıda, altımızdaydı.

— Şimdi iniyoruz... — dedi Sokolovskiy, sesindeki heyecanı gizlemeden. — "Ay otomobilimiz" iniş sırasında hazır görmesin de...

On saniye daha geçti ve hafif bir itki hissettim. Patlamalar kesildi. Epeyce yumuşak bir şekilde yana düştük.

Ay'da

— Tekrar hoşgeldiniz ! — dedi Sokolovskiy. — Herşey yolunda.

— İnerken pancurları örtmedik, — dedi Tyurin. — Bu bir tedbirsizlik. Keskin kaya parçalarıyla roketin pencere camları kırılabilirdi.

— Kaptanımızın ay'a ilk inişi değil bu, — diye itiraz etti Sokolovskiy. — Pekala, sevgili yoldaşlar, uzay elbiselerinizi giyin ve a otomobilimize yerleşin.

Hızla giyindik ve roketten çıktık.

Derin bir nefes aldım. Oksijen tüpünden oksijen solumama rağmen bana öyle geldi ki, sanki gaz, burada yeni bir “tat” kazanmıştı. Bu elbette hayalimin bir oyunuydu. İkinci hissim, ki bu defa gerçektir, hafiflik duygusuydu. Daha önce, ne roketteki uçuşumuz boyunca ne de neredeyse tam bir ağırlıksızlık olan Ket yıldızında böyle bir hafifliği tecrübe etmemiştim, ama burada, ay'da, ağırlık “sabit bir büyüklük” gibi hissediliyordu; yalnızca dünyadankinden hissedilir derecede daha azdı. Şaka yollu söylersem, burada dünyadaki ağırlığımdan altı kat daha hafiftim.

Çevreme bakındım. Üzerimizde gene aynı cenaze giyitlerine bürünmüş, göz kırpmayan yıldızlarla dolu gökyüzü vardı. Ne güneş ne de dünya görünüyordu. Sadece roketimizin yanlarındaki pencerelerden sızan ışıkla delinen tam bir karanlık. Sanki dünyanın aydınlık uydusunda değildik. Sonra tahmin ettim : roket Clavius'un biraz güneyine in-

mişti ve burası, dünyadan hiçbir zaman görünmeyen bir yerdi. Burada, şimdi geceydi.

Her yer ölü bir çöl. Elektrikle ısıtılan elbisemde soğuğu hissetmiyordum. Ama bu siyah çölün görünüşü ruhumu üşütüyordu.

Kaptan ve mühendis, roket-otomobilimizi çıkarmak için yardım etmek üzere çıktılar. Jeolog eliyle beni bu ortak işe katılmaya bana işaret ediyor. Roket-otomobile bakıyorum. Yumurta şeklinde bir vagona benziyor. Küçük de değil, ağırlığı yeterince uygun olmalı. Aralarında ne halat, ne de vinçler var; indirmek için hiçbir şey yok adeta. Mühendis yukarıda çalışıyor, vidaları söküyor. Kaptan, Sokolovskiy, Tyurin ve ben, roketi tutmak için hazır, aşağıda duruyoruz. Sanki bizi ezecek... Ama ay'dayız. Buna hemen alışamıyorsun. Yumurtanın kış tarafındaki vidalar söküldü. Roket yana yattı. Sokolovskiy püskürtme deliklerinin yanından yakaladı. Kaptan ortada duruyor, ben de üst tarafta. Şimdi roket aşağı kayıyor... Ben de ellerimi hazır tutuyorum ve, eğer ağırlık gücümü aşarsa, onlarla birlikte nereye ve nasıl zıplayacağımı düşünüyorum. Ama tedirginliğim temelsiz. Kayan roketi tutan altı el, fazla zorlanmadan onu tekerleklerinin üzerine koyuyor.

Kaptan ve mühendis ellerini veda yollu sallayarak büyük rokete gittiler. Tyurin beni ve Sokolovskiy'i otomobilmize binmeye çağırdı.

İçerisi epeyce doluydu. Ama gene de elbiselerimizden kurtulup konuşabildik.

Küçük roketleri kurmaya alışkın olan Sokolovskiy komutaya geçti. Işıkları yaktı, roketi oksijenle doldurdu, elektrik ocağını açtı.

Roketin içi dört koltuklu, kapıları kapalı bir otomobili andırıyordu. Bu dört koltuk roketin ön tarafında bulunuyordu. Kabinin dörtte üçü yakıt, yiyecek ve aletlerle doluydu. Roketin bu bölümü ancak güçlkle, sıkışarak

geçilebilecek dar bir kapıya gidiyordu.

Elektrik ocağı açılmıştı ama gene de soyunduktan sonra soğuğu hissetmiştik. Titriyordum. Tyurin bana kürklü bir mont fırlattı.

— Roketimiz çok soğuk. Sabredin, az sonra ısınacak, — dedi Sokolovskiy.

— Şafak söküyor, — diye tısladı Tyurin, küçük bir pencereden bakarak.

— Şafak mı? — diye şaşkınlıkla sordum. — Burada ay'da nasıl bir şafak olabilir ki, atmosfer yokken?

— Görünüyor ki, olabiliyor, — diye yanıtladı Tyurin. Daha önce ay'a hiç gelmemiştik, ama bir astronom olarak ay koşullarını dünyadaki kadar biliyordu.

Pencereden baktım ve uzaklarda göz kamaştırıcı metal parçaları gibi aydınlanan birkaç nokta gördüm.

Bunlar yükselen güneşin aydınlattığı dağ zirveleriydiler. Parlak ışıkları diğer doruklarda da yansıyor. Birinden diğerine geçerek ve giderek zayıflayarak, ay şafağının kendine has etkisini yansıtıyordu. Bu ışıkla dağ yamaçlarına, “deniz” vadilerine, koni şeklindeki zirvelere düşen yarı gölgeleri ayırt etmeye başladım. Fondaki yıldızlı gökyüzünde görünmeyen dağları, tuhaf çukursu yamaçları olan kara delikler yarıyordu.

— Az sonra güneş doğacak, — dedim.

— O kadar da çabuk değil, — diye itiraz etti Tyurin. — Dünyanın ekvatorunda güneş iki dakikada doğar, ama burada, bütün güneşin ufkun üzerinde yükselmesi için bir saat beklemek gerek. Çünkü ay'da günler dünyadakinden otuz kat daha uzun.

Ben ise onun sözünü kesmeden pencereden bakıyordum. İnanılmaz bir gösteriydi! Göz alıcı dağ dorukları, sanki biri onların üzerinde meşaleler yakıyormuş gibi birbiri ardınca ışığa boğuluyorlardı. Ve ay'da ne çok dağ doğru vardı! Hâlâ görünmeyen güneşin ışınları bütün zirve-

leri bir eş düzlem içinde “kesiyordu.” Sanki havada aniden tuhaf şekillerde, ama her biri aynı düzlem üzerinde dağlar ortaya çıkıyordu. Bu yanan dağlar giderek çoğalıyordu ve sonunda, bir “projeksiyon” onların bütün hatlarını ortaya çıkardı : şimdi artık siyah bir fonun üzerinde asılı değillerdi.

Aşağılarda renkleri kül rengiydi, ama yukarılarda göz alıcı bir beyaz. Yansıyan ışıklar ağır ağır dağların eteklerini de aydınlatıyordu. “Ay şafağı” herşeyi pırıl pırıl kılıyordu.

Bu manzarayla tam anlamıyla büyülenmişim, gözümü pencereden başka yere çeviremiyordum. Ay dağlarının silüetinden hiçbir şeyi kaçırmamaya çalışıyordum. Ama dağlar neredeyse dünyadaki gibi aynıydılar. Bazı yerlerde kayalar, dev saçaklar gibi boşlukta asılıydılar ve düşmüyorlardı. Burada daha daha hafiftiler, çekim daha zayıftı.

Dağ ovalarında, savaş alanındaki gibi farklı büyüklüklerde kraterler vardı. Küçük olanlar üç parmak kalınlığında kırılmış bir deniz kabuğu kadardılar, diğerlerinin ölçüleri ise normal bir kratere yaklaşıyordu. Bunlar gerçekten de aya düşen meteoritlerin mi izleri? Mümkün. Ayda atmosfer yok; bu yüzden ay’ı dünyada olduğu gibi bu gökyüzü bombalarından koruyacak bir koruyucu kalkan da yok. Demek ki, çok da güvensiz... Birkaç yüz tonluk bir meteor bombası başımıza düşse halimiz nice olur !

Bunları Tyurin’e de anlattım. Gülümseyerek bana baktı. — Kraterlerin bir kısmı volkanik kökenli, ama bir kısmı da kesinlikle düşen meteorların eseri, — dedi. — Onlardan birinin başınıza düşebileceğinden mi korkuyorsunuz? Böyle bir olasılık var elbette, ama teori bize, buradaki riskin ancak yeryüzündekinden birazcık fazla olduğunu söylüyor.

— Birazcık daha çok ! — diye bağırdım. — Büyük meteorlar dünyaya çok mu fazla düşüyorlar? Nadir düşüyorlar ki yerleri belli. Buradaysa, baksanıza, bütün yüzeyi delik

deşik etmişler.

— Doğru, — diye sakince yanıtladı Tyurin. — Ama birşeyi unutuyorsunuz : Ayda çok uzun süredir atmosfer yok. Milyonlarca yıldır bu yüzden ne rüzgar, ne yağmur da yok. Düşen meteorların izleri değişmeden kalıyor. Ve bu kraterler milyonlarca yıllık bir hayatın vakayınameleri. Ay'ın yüzeyine yüzyılda bir kez büyük bir meteor düşerse, bu çok demektir. Tam da şimdi bir meteor düşmediği için şanslı mıyız dersiniz? Eğer meteor başıma değil de yakınıma düşerse kuşkusuz size karşı çıkacak bir argümanım olmaz.

— Hareket planımız üzerine konuşalım, — dedi Sokolovskiy.

Tyurin ay yüzeyinin genel incelemesine başladı.

— Clavius tepesini, Copernicus kraterini ne çok izledim ! — dedi. — Buraya ayak basan ilk astronom olmak isterim.

— Zeminin jeolojik incelemesine başlamaya davet ediyorum sizi, — dedi Sokolovskiy. — Dünyadan ayın görülen kısmı, ancak güneşin aydınlattığı küçük bir bölge, burada ise daha yeni “sabah” oldu.

— Yanılıyorsunuz, — diye itiraz etti Tyurin. — Bu tam olarak doğru değil. Dünyada şimdi ay ilk dördünde görünüyor. Bu “ay”ı, yani şimdi dünyadan görülen ay'ın batı kıyısını, eğer roketimizin hızını saatte iki yüz kilometreye ayarlarsak kırk beş saatte geçebiliriz. Ancak Clavius ve Copernicus'da duralım. Bu seferin öncüsü kim : ben miyim, siz mi? — diye bitirdi, öfkeyle.

Ay'daki bu gezinti beni de meraklandırmıştı.

— Gerçekten, neden ay'ın büyük kraterlerine ve tepelerine bakmıyoruz ki? — dedim. — Bunların jeolojik yapıları da çok ilginç olmalı.

Jeolog omzunu silkti. Sokolovskiy daha önce de bir kez ay'ın dünyadan görülen yüzeyinde bulunmuştu. Ama eğer

bu gezinin büyük bölümü...

— Ve kratere çıkmadınız, öyle mi? — diye sordu Tyurin.

— Hayır, hayır, — diyerek güldü Sokolovskiy. — Ona insan ayağı basmadı. Sizinki ilk olacak. “Bereket denizi”nin dibine inmiştim. Ve sizi temin ederim ki eğer jeolojik malzemelerden konuşuyorsanız bu ad çok yerindedir. Oradan harika bir koleksiyon topladım... Kaybedecek zamanımız yok. Gidelim! Ancak bana hızla gitmemiz için izin verin. Otomobilimizde saatte bin kilometreden fazla yapabiliriz. Pekala, Clauvius’a gidiyoruz.

— Ve Copernicus’a, — dedi Tyurin. — Yolda Karpatları da inceleyebiliriz. Copernicus’un biraz kuzeyinde bulunuyorlar.

— Pekala! — diye yanıtladı Sokolovskiy ve vitesi yükseltti.

Roketimiz sarsıldı, tekerleklerinin üzerinde biraz mesafe aldı ve yüzeyden ayrılarak yükseldi. Vadide yatan büyük roketimizi gördüm, sonra parlak bir ışık hüzmeleri gözlerimi aldı : güneş!

Ufuk çizgisinin ancak üzerine çıkmıştı. Sabah güneşiydi, ama bu dünyadan gördüğümüz güneşe hiç benzemiyordu! Onu kızılaştıracak bir atmosfer yoktu. Bu kara gökyüzünde her zamanki gibi parıldıyordu. Ama ışığı göz alıyordu. Pencerenin camından, bir anda onun sıcaklığını hissetmiştim.

Roketimiz daha da yükselmişti ve dağların doruklarının üzerinde uçuyordu. Tyurin dikkatle dağların çizgilerine bakıyordu. Hız değişimlerine eşlik eden şokları ve felsefesini unutmuştu. Şu anda sadece bir astronomdu.

— Clauvius! İşte o! Onun içinde üç tane küçük krater de görüyorum.

— Doğruca Clauvius’un içinde mi? — diye gülerek sordu, Sokolovskiy.

— Evet, orada. Kratere yaklaşın! — diye bağırdı Tyurin.

Ve aniden mutluluktan şarkı söylemeye başladı.

Bu benim için öyle beklenmedikti ki, adeta örümceğin şarkısını dinliyordum. Tyurin'in son derece tiz bir sesi olduğunu söylemiştim, üstelik bunun hakkında konuşmak da mümkün değildi. Tyurin'in şarkısında ne ritim ne de melodi yoktu. Sokolovskiy şaka yollu bana baktı ve gülümsedi.

— Ne? Ne yapıyorsunuz? — diye aniden sordu Tyurin.

— İnmek için yer arıyorum, — diye yanıtladı jeolog.

— İnmek için yer! — diye bağırdı Tyurin. — Sanırım burası yeterlidir. Clauvius'un çapı iki yüz kilometre. Leningrad ve Moskova arasındaki mesafenin üçte biri!

Clauvius krateri yüksek yamaçlarla çevrili bir vadiye dönüşüyordu. Tyurin bu yamaçların yüksekliğinin sekiz kilometre olduğunu anlatıyordu. Bu Alplerden de, Cordillera sıradağlarından da daha yüksekti. Dışli gölgelere bakılırsa, yamaçların kenarları düzensizdi. Üç küçük kraterin gölgesi neredeyse bütün alana yayılıyordu.

— Burada gezmek için en uygun zaman, — dedi Tyurin. — Güneş başımızın üzerindeyken ay dayanılmaz sıcak olur. Zemin çok yoğun. Şimdi ısınıyor.

— Önemli değil, ay'da gündüzün de hayatta kalabiliniz. Elbiselerimiz hem soğukta hem de sıcakta iyi yalıtımlıdır, — diye karşılık verdi Sokolovskiy. — İnelim. Sıkı tutunun, profesör!

Ben de kola tutundum. Ama roket neredeyse hiç sarsıntısız tekerleklerinin üzerine düştü, sıçradı, yirmi metre uçtu, yeniden düştü, yeniden zıpladı ve sonunda epeyce düzgün yüzeyin üzerinde gitmeye başladı.

Tyurin, üç kraterin oluşturduğu üçgenin merkezine gitmek istedi.

Hızla kraterlere yöneldik. Zemin kasisli hale geliyordu ve bizi bir yandan diğerine atıyor, koltuklarımızdan fırlatıyordu.

— Tek bir sıçrayışla oraya gitmek galiba daha iyi, — dedi jeolog. — Bakın, tekerlekler kırılacak.

Bu anda şiddetli bir darbe hissettik. Altımızda bir şey homurdandı ve araç yana yatarak tümseklerde yavaşça sürüklendi.

— İşte, söylemiştim ! — dedi kızgınlıkla Sokolovskiy. — Kaza. Dışarı çıkıp hasarı gidermek gerekecek.

— İstepnelerimiz var. Onları takalım, — dedi Tyurin. — Değilse de yaya gideriz. Kraterlere hepsi hepsi on kilometre kaldı. Giyenelim !

Aceleyle piposunu çıkardı ve yaktı.

— Bence birşeyler atıştıralım, — dedi Sokolovskiy. — Kahvaltı zamanı geldi.

Tyurin bütün acelesine rağmen itaat etti. Birşeyler atıştırdık ve dışarı çıktık. Sokolovskiy başını salladı, tekerlek tamamen kırılmıştı. Yenisini takmak gerekiyordu.

— Siz işinize bakın, ben koşuyorum, — dedi Tyurin.

Ve gerçekten de koştu. Hem de ne koşu ! Bilimsel merakın anlamı buydu işte ! Sokolovskiy şaşkınlık içinde elini salladı. Tyurin iki metre açıklıklı yarıklardan kolayca sıçırıyordu ve sadece daha geniş olanların çevresini dolaşıyordu. Elbisesinin yarısı güneş ışığıyla parlakça aydınlanıyor, diğer yarısı ise neredeyse gölgede kayboluyordu. Sanki ay yüzeyinde acaip bir mahluk hareket ediyor, sağ ayağının üzerinde zıplıyor ve sağ elini sallıyordu. Sol eli ve ayağı periyodik olarak bir ışık kuşağıyla parlıyordu — şu-bu parçası ay'la aydınlanıyordu. Tyurin'in silueti hızla kayboldu.

Birkaç dakika tekerlekle meşgul olduk. Herşey düzene konulduğunda Sokolovskiy beni roketin üzerindeki, ikinci kontrol aracının bulunduğu açık alana çıkmaya çağırdı. Tyurin'i izleyerek yola koyulduk. Roketin üzerinde oturmak içinde oturmaktan daha ilginçti. Çevredeki herşeyi inceleyebiliyordum. Sağımızda dört dağın gölgesi güneşin parlakça aydınlattığı vadiyi şeritler halinde kesiyordu.

Solumuzda sadece dağların dorukları yanıyordu ve bunların etekleri, ay'ın karanlığı içinde boğulmuştu. Dünyadan ay'ın bu kısmı kül rengi görünüyor olmalıydı. Sıradağlar beklediğimden daha yumuşaktı. Ay'ın tam “kenarında” gidiyorduk; yani, Tyurin'in deyimiyle, “Terminator” çizgisinde, ışığın ve gölgenin sınırında.

Aniden Sokolovskiy kolumu dürtükledi ve başıyla ileriye işaret etti. Önümüzde dev bir yarık vardı. Böyle yarıklardan daha önce de sıçramıştık, ve eğer yarık çok genişse onu uçarak geçiyorduk. Herhalde Sokolovskiy beni düşmemem için atlamadan önce uyarıyordu. Sorarcasına ona baktım. Jeolog elbisesini benimkine yaklaştırdı ve şöyle dedi :

— Bakın, profesörümüz. . .

Baktım ve tam da yarığın gölgesinden karşıya sıçrarken Tyurin'i gördüm. Uzun yarık boyunca bizimle buluşmak için kollarını sallayarak koşuyordu. Yarığın karşısına sıçramıyordu.

— Bizim onun önünde olduğumuzdan ve kraterin merkezine ilk varacağımızdan korkuyor, — dedi jeolog. — Beklemek gerek.

Roket durduğunda Tyurin bir deparla yukarı alana sıçradı. Ay onu kesinlikle gençleştirmişti.

Ancak biraz abartıyorum. Tyurin bütün bedeniyle bana yaslandı ve elbisesinin göğsünün nasıl çılgınca inip kalktığı görülüyordu. İhtiyar inanılmaz yorulmuştu.

Sokolovskiy yarığı geçmek için “gaza bastı.” Bir patlama oldu, roket ileri ve yukarı fırladı. Aynı anda gözlerimin önünde Tyurin'in ayakları kaydı. Öyle yorgun olmalıydı ki kolları sıkıca kavrayamamış ve düşüyordu. Bedenin bir yay çizer gibi düştüğünü gördüm. Ağır ağır düşüyordu, ama büyük bir yükseklikten. Kalbim durmuştu. Profesör ölmüştü !. . .

Geniş yarığın üzerini henüz aşmıştık. Aniden Sokolovs-

kiy roketi keskin bir şekilde geri çevirdi, neredeyse ben de düşüyordum, ve Tyurin'den fazla uzakta olmayan bir yere hızla indik. Tyurin hareketsiz yatıyordu. Deneyimli biri olarak Sokolovskiy herşeyden önce bir delik var mı diye elbisesini inceledi. En küçük bir delik bile ölümcül olabilirdi : buradaki soğuk bir anda profesörün bedenini bir buz parçasına çevirebilirdi. Talihimize, elbise sağlamdı, sadece yer yer tozla kararmış ve biraz da çizilmişti. Tyurin elini kaldırdı, bacağını kıpırdattı... Canlıydı ! Aniden ayağa kalktı ve kendi kendine roketi yöneldi. Şaşkına dönmüştüm. Ancak ay'da böyle tehlikesiz bir şekilde düşülebilirdi. Yerine tırmanan Tyurin eliyle sessizce ileriye gösterdi. Kaskının camından yüzüne baktım. Gülümsüyordu !

Birkaç dakika sonra hedefimize geldik. Bir tören havasında, roketten ilk inen profesör oldu. Seremonisini yaptı. Ayinini tamamladı. Bu resim sonsuza değin belleğime kazındı : siyah gökyüzü, şurada burada yıldızlar. Parlayan bir güneş. Bir tarafta göz alıcı bir şekilde parlak dağlar, diğer tarafta boşlukta asılı, kor halinde dağ zirveleri. Kraterin geniş vadisi neredeyse yarı yarıya dış dış yamaçların gölgeleriyle örtülü; kül rengi, kaya tozlarından zemin benek benek — aracımızın geldiği yönden lastik izleri. Ay yüzeyindeki bu izler çok daha güçlü bir izlenim yaratıyordu. Gölgenin kıyısında arkasında izler bırakan bir dalgıca benzeyen bir figürün ritmik adımları : insanın ayak izleri ! İşte figür duruyor. Kraterlere, bize, gökyüzüne bakıyor. Taş topluyor ve küçük bir piramit yapıyor. Sonra öne eğiliyor ve parmağıyla toza birşey yazıyor :

“TYURİN.”

Hafif toza parmakla yazılan bu yazıt, dünyadaki kayalara çiviyle kazınan yazıtlardan daha güçlüdür : yağmur onu süpürmez, rüzgar tozu dağıtmaz. Yazıt milyonlarca yıl kalacak, eğer bir meteorid, kazara tam da buraya düşmezse.

Tyurin memnun. Tekrar aracımıza oturuyoruz ve kuzeye uçuyoruz. Güneş ufku üzerinde bir parça yükseliyor ve dağların doğudaki, şurada-burada bulunan kayalarını aydınlatıyor. Ama gökyüzünde ne kadar ağır yuvarlanıyor !

Yarığın üzerinden yeni bir atlayış. Ama bu kez Tyurin'i uyardık. Demir kollara elleriyle sıkıca tutundu. Aşağıya bakıyorum. Korkunç bir yarık ! Böylesi dünyada yoktur. Dibi görülmüyor — simsiyah. Eni de birkaç kilometre. Zavallı ihtiyar ay ! Ne derin kırıksıklıklar var yüzünde !...

— Alfons... Ptolemeus... Bunları ay'a gelirken görmüştük, — diyor Tyurin.

Uzakta kraterin tepesini görüyorum.

Tyurin kaskını benimkine yaklaştıırıyor. Yoksa konuşamayız... Ve şöyle diyor :

— İşte !... Copernicus ! Ay'daki en büyük kraterlerden biri. Yarıçapı seksen beş kilometreden fazla. Dünyadaki en büyük krater, doğu Seylon'da, yetmiş kilometreden daha azdır. Kratere ! — diye emrediyor Tyurin.

Sokolovskiy roketi şaha kaldırıyor. Kraterin kenarını aşmak için dik bir şekilde yukarı süzülüyor. Yüksekten baktığımda tam bir daire görüyorum; ortasında da bir koni yükseliyor. Roket koninin eteklerine iniyor. Tyurin zemine atlıyor ve sıçrayarak koniye koşuyor. Gerçekten de tepesine çıkmak istiyor mu? Öyle görünüyor. Yamacından tırmanıyor, öyle bir hızla çıkıyor ki, yeryüzündeki en iyi dağcı bile ona yetişemez. Burada Tyurin ancak on-oniki kilo çekiyor. Bu, onun zayıflamış kasları için bile az bir ağırlık.

Koninin çevresinde, ondan belli bir mesafede taştan bir set var. Bunun kökenini anlayamıyorum. Eğer bu taşlar bir zamanlar patlamış olan bir volkandan fırlatıldıysa, her yöne dağılmış olurlardı ve böyle düzgün bir halka formu almazlardı.

Ama bunun hiç beklenmedik bir açıklaması vardı. Aniden zeminin sarsıldığını hissettim. Gerçekten ay'da dep-

remler oluyor mu? Şaşkınlık içinde Sokolovskiy'e bakıyorum. Sessizce elini uzatarak zirveyi gösteriyor : oradan dev kayalar, yeri sarsarak yuvarlanıyor. Bunlar sura çarparak dağılıyorlar.

Bu da nesi ! Ay'da yeryüzü dağlarını aşındıran ne rüzgar, ne de yağmur yok. Ama gene de daha tehlikeli bir yok edici, ay gecesi ve gündüzü arasındaki devasa sıcaklık farkı var. Ay iki hafta boyunca yaklaşık eksi iki yüz derece soğuğa, iki hafta da yaklaşık iki yüz derece sıcağa katlanıyor. Fark dört yüz derece ! Kayalar buna dayanamıyor ve, içine kaynar su konulan bardaklar gibi patlıyorlar. Tyurin bunu benden daha iyi biliyor olmalı. Dağa doğru tırmanırken nasıl bu kadar tedbirsiz olabiliyor... Belli ki profesör de bunu biliyordu : bir çıkıntıdan diğerine sıçrayarak hızla aşağı iniyordu. Solunda yeni bir heyelan var, sağında bir başkası. Ama Tyurin hâlâ onun yakınında.

— Hayır, hayır ! Fikrimi değiştirmedim, — diyor, — ama kötü bir zamanlama yaptım. Ay dağlarına ya ay gününün sonunda ya da gece çıkmak gerek. Şimdilik yeterli. Fırtına Okyanusuna^{****} gidelim, oradan da doğruca doğuya, henüz hiçbir insanın görmediği ay'ın diğer yüzüne.

— Bu tuhaf adları kimin koyduğunu bilmek isterdim, — dedim, yola koyulduğumuzda. — Copernicus, Platon, Aristotel; bunları anlıyorum. Ama hiçbir fırtınanın olmadığı ay'da bir Fırtına Okyanusu? Ölü taşlar dışında hiçbir şeyin olmadığı bu yerde Bereket Denizi,^(#) Kriz Denizi...^(##) Ne krizi? Ve bir damla su bile yokken deniz de nesi?

— Evet, adlar çok da uygun değil, — diye onayladı Tyurin. Ay'ın yüzeyindeki boşluklar kuşkusuz bir zamanlar buraların deniz ve okyanus yatakları olduğunu gösteriyor.

**** Latince adı Oceanus Procellarum.

(#) Latince adı Mare Fecunditatis.

(##) Latince adı Mare Crisium.

Ama bu adlar... Onları bir şekilde adlandırmak gerekiyordu! Yeni gezegenler keşfettiklerinde onları ilkin Yunan tanrılarının adlarına göre adlandırdılar. Ama bu adlar hızla tükendi ve her gün yeni gezegenler ortaya çıkıyordu. O zaman onlara ünlü insanların adlarını vermeye başladılar: Flammariön, Gauss, Pickering, ve hatta Amerikalı Edward Tuck gibi ünlü hayırseverler. böylece kapitalist Tuck da gökyüzünde bir hisse sahibi oldu. Bana göre küçük gezegenler için bir numara sistemi daha iyi... Ay'daki Karpatlara, Alplere, Apeninlere gelince; bu hayal gücü yoksunluğunun sonucu. Örneğin ben ay'ın arka yüzünde bulacağımız dağlara, volkanlara, denizlere ve kraterlere tamamen farklı adlar düşündüm...

— Kuşkusuz Tyurin Kraterini de unutmayacaksınız? — diye sordu Sokolovskiy, gülümseyerek.

— Herkese yeter, — diye yanıtladı Tyurin. — Tyurin Krateri, Sokolovskiy Denizi, Artemyev Krateri, eğer diler-seniz.

Yarım saat geçmeden, roketimizin “şoförü” Sokolovskiy, bizi Fırtına Okyanusuna yetiştirdi. Roket okyanusun dibine indi. Dip çok pürüzlüydü. Sağda solda yüksek dağlar vardı. Belki de bunların zirveleri bir zamanlar adaydılar. Bazen derin bir vadiye giriyorduk ve gölgeler bizi örtüyordu. Ama tamamen karanlık sayılmazdı: aydınlık dağların doruklarından ışık yansıyordu.

Dikkatle çevreme baktım. Kayalar çevrelerine uzun, sert gölgeler bırakıyorlardı. Aniden bir yerde tuhaf, kafes şeklinde bir gölge gördüm; sanki harap bir sepetten düşüyormuş gibiydi. Sokolovskiy'e işaret edip bunu gösterdim. O ise aynı anda roketi bıraktı ve gölgeye koştu. Görünüşte bu bir taştı, ama sıradan biçimde bir taş da değildi: kaburgalı bir omurga parçasını anımsatıyordu. Soyu tükenmiş bir canavarın kalıntıları mıydı bulduğumuz? Bu, ay'da omurgalı hayvanlar olduğu anlamına mı geliyordu?

Nihayet ay, atmosferini yakın bir zamanda kaybetmiş değildi. “Omurga” ve “kaburga” çok inceydiler. Ama ayda yerçekimi dünyada olduğundan altı kat daha azdı ve buradaki hayvanların iskeleti çok daha ince olabilirdi. Belki de bu bir deniz canlısıydı.

Jeolog bir iskeletin yanında yerde duran bir “kaburga”yı aldı ve onu kırdı. Dışı siyah, içi gümüş rengi, gözenekliydi. Sokolovskiy başını salladı ve şöyle dedi:

— Sanırım bu bir kemik değil, daha çok bir mercan.

— Ama genel çizgileri, görünümü... — diye itiraz ettim.

Bilimsel bir tartışma alevlenmek üzereydi, ama Tyurin araya girdi. Kendi otoritesini vurgulayarak, hızla hareket etmemizi istedi. Güneş onu tamamen aydınlatmadan ay’ın arka yüzünü görmek için acele ediyordu. Teslim olduk. Ket’e döndüğümüzde analiz etmek için birkaç “kemik” aldım ve uçmaya devam ettik. Bu buluntu beni çok heyecanlandırmıştı. Eğer deniz dibinin zeminini alt üst edersek çok sayıda sürpriz buluş yapabilirdik. Kuşkusuz, kısa vadede ve astronomik ölçekte...

Roketimiz doğuya ilerliyordu. Güneşe baktım ve şaşkına döndüm : epeyce hızla doruğa çıkmıştı. Aniden Tyurin yana tutundu.

— Sanırım fotoğraf makinemi kaybettim... Kutusu sağlam duruyor, ama alet yok... Geri ! Fotoğraf makinem olmadan duramam ! Belki de şu sözümona iskeleti fotoğrafladıktan sonra çantama koyarken düşürdüm ! Burada herşey öyle hafif ki, farkına varmadan düşürmek hiç şaşırtıcı değil...

Jeolog başını hoşnutsuzlukla salladı, ama roketi geri çevirdi. Ve orada sıradışı birşey gördüm : güneş doğuya dönmüş, ağır ağır ufka doğru kayıyordu. Hayal gördüğümü düşündüm. Başıma güneş mi geçmişti? Güneş gökyüzünde bir o yöne, bir bu yöne hareket ediyordu ! Bunu yol arkadaş-

larıma söylememeye karar verdim ve sessizce gözlemeye devam ettim. Hedefimize ilerlerken hızımız azalır ve saatte ancak on beş kilometreyle giderken güneş duruverdi. Anlamak mümkün değildi !

Tyurin sanırım uzun süre yukarı, gökyüzüne baktığımı fark etmişti. Kahkaha attı ve kaskını benimkine dayayarak şöyle dedi :

— Görüyorum ki güneşin davranışı sizi rahatsız ediyor. Ama bunun basit bir nedeni var. Ay küçük bir göksel cisim ve ekvatorial hareketi de çok yavaş : saniyede dört metreden daha az bir hızla dönüyor. Bu nedenle, eğer yaklaşık saatte on beş kilometre bir hızla batıya giderseniz güneş gökyüzünde duruyor; hareketimiz hızlanırsa güneş doğuya doğru ilerlemeye başlıyor. Ve tersine, doğuya gittiğimizde, ay'ın yüzeyinde hızla yer değiştirerek, güneşin doğuşunu hızlandırmış olduk. Sanki güneşin hareketini idare ediyormuşuz gibi. Ay'da saatte on beş kilometre yaya gidilebilir. O zaman ekvatorunda batıya doğru böyle bir hızla giden yayalarımızın üzerinde güneş hareketsiz durur... Bu çok rahatlık verici. Örneğin, batmak üzereyken ayı izleyerek yürümek çok kolay. Yer henüz sıcak, ışık yeterli, takatsiz bırakan bir sıcak yok. Elbiselerimiz sıcaklık farkına karşı iyi yalıtılmış olsa da ışık ve karanlık arasındaki fark yeterince hissedilirdir.

Eski yerimize gelmiştik. Tyurin fotoğraf makinesini aramaya başladı, ben ise bu fırsattan yararlanarak Fırtına Okyanusunun dibini yeniden incelemeye koyuldum. Belki de bu okyanusun yüzeyinde bazen gerçekten de korkunç fırtınalar oluyordu. Dalgalar dünyadaki okyanusların dalgalarını beşe-altıya katlıyorlardı. Bu yüzden koca dağlar denize katılmıştı. Çakan şimşekler, dalgalarla coşan su, kükreyen gökgürültüleri... Deniz, bir zamanlar dünyada varolmuş en büyük hayvandan bile daha büyük olan dev hayvan sürüleriyle doluydu... .

Yarığın kenarına yürüdüm. Açıklığı bir kilometreden fazlaydı. Derinlerde ne olabileceğine neden bakmayalım ki? Elektrikli feneri yaktım ve yarığın kenarlarından inmeye başladım. Buradan inmek çok kolaydı. İlk dikkatle, sonra daha cesaretlenerek zıplıyor, giderek daha derine iniyordum. Üzerimde yıldızlar parlıyordu. Çevremde aşıl-maz bir karanlık. Bana öyle geliyordu ki, derinlere indikçe sıcaklık da yükseliyordu. Belki de hızlı hareketlerden ısın-mıştım. Belki de Tyurin'in, ay'ın bilimadamlarının öngör-düğünden daha sıcak olduğu varsayımını doğrulayabilir-dim.

Yolda silindirik şekillerde tuhaf kaya parçalarıyla kar-şılaşmaya başlamıştım. Bunlar ağaç gövdelerinin fosilleri olabilir miydi? Ama denizin dibinde, bu yarığın derinle-rinde nasıl olabilirlerdi?

Keskin birşeye takıldım, neredeyse elbisem yırtılıyordu ve korkudan dondum : bu ölümcül olurdu. Hızla eğildim ve elimle dokundum : diş gibi birşey. Feneri çevirdim. Ka-yadan iki taraflı, siyah, uzun bir testere sarkıyordu; tıpkı bizim testere balığı gibi. Hayır, bu mercan olamazdı. Işığı farklı yönlelere çevirdim ve her yerde deniz gergedanları-nınkilere benzeyen helezonik dişleri olan boynuzlar, kı-kırdaksı levhalar, kaburgalar gördüm... Soyu tükenmiş hayvanlar mezarlığı... Bu fosilleşmiş kabukların arasında yürümek çok tehlikeli olabilirdi. Ama gene de hipnotize ol-muş gibi yürüyordum. Görülmedik bir buluş ! Bunların bir teki bile, bu uzay yolculuğuna çıkmaya değerdi. Bu yarığa özel bir araştırma ekibinin ineceğini, bundan milyonlarca ve milyonlarca yıl önce ölmüş olan hayvanların kemiklerini toplayacaklarını, Ket'e, dünyaya, Bilimler Akademisine gö-türeceklerini, ve bilimadamlarının ay canlılarını dinazor kalıntıları gibi restore edeceklerini hayal ediyordum...

Ve şu mercanlar ! Bunlar dünyadaki en büyüğünden altı değil, en azından on kat daha büyüktüler. Boynuz dal-

larından bir orman. Renkli mercanlar bile vardı. Biri fildişi rengindeydi, diğerleri pembe, ama çoğunluğu kırmızı.

Demek ki, evet, ayda bir zamanlar yaşam vardı. Belki de Tyurin haklıydı ve bu hayatın kalıntılarını inceleyebildik. Ölü kalıntılarını, ve son hayvan ve bitki krallığının kalıntıları...

Önümünden uçan küçük bir taş aşağıda mercan çalılığına düştü.

Bu beni gerçeğe döndürdü. Başımı yukarı kaldırdım ve yarığın kenarında parlayan ışıklar gördüm. Ortaklarım belli ki epeydir bana işaret veriyorlardı. Dönmek gerekiyordu. Onlara fenerimi açıp kapayarak işaret verdim, sonra aceleyle en ilginç örnekleri topladım ve onları kamp çantasına yükledim. Herhalde bu yük dünyada altmış kilogramdan fazla çekermişti. Demek ki burada on kilodan fazla değildi. Bu ek yük beni fazla zorlamadı, ve hızla yüzeye çıktım.

İzinsiz ayrıldığım için astronomun azarlarına katlanmak zorunda kaldım, ama ona buluntuları anlattığımda yumuşadı.

— Büyük keşifler yapmışsınız. Kutlarım ! — dedi. — Elbette bir sefer örgütleriz. Ama şimdi gecikmeyelim. Başka bir gecikmeye mahal yok, ileri !

Ama bir gecikme daha oldu. Okyanusun kıyısındaydık. Önümüzde güneşin aydınlattığı “kıyı” kayaları yükseliyordu. Ne muhteşem bir manzara ! Sokolovski istemeden aracı durdurdu.

Aşağıda kırmızı porfirden ve çok çeşitli renklerde ve tonlarda bazalttan kayalar vardı : zümrüt yeşili, pembe, gri, mavi, ela ve sarı renklerde... Bu, gökyüzünün bütün renkleriyle uçan, sihirli bir doğu masalından çıkmış halıyı anımsatıyordu. Dev kristal kayalarının üzeri göz alıcı ışıklarla parlıyordu. Yakuttan kan damlaları asılıydı. Sanki şeffaf çiçekler yementaşlarını, kan kırmızı pironları, koyu

melanitleri, pembe seylantaşlarını süslüyordu. Safir, zümrüt, yakuttan kafesler... Yan taraftan, tepenin sarp yamacından parlak bir gökkuşağı düşüyordu. Ancak elmas böyle aydınlatabilirdi. Bunlar herhalde yeni çatlamış kayalardı, bu yüzden pırıltı ve türlü renkler henüz kozmik tozla zayıflamamıştı.

Jeolog kesik kesik frenlemeye başladı. Tyurin az kaldı düşüyordu. Araç durdu. Jeolojik çekicini bagajdan çıkaran Sokolovskiy parlayan kayaların üzerine sıçradı. Onun arkasından ben, arkamızdan Tyurin. Sokolovskiy “jeolojik bir çılgınlığa” kapılmıştı. Bu, mücevheri gören bir altın avcısının açgözlülüğü değildi. Bu, son derece nadir görülen minerallerle karşılaşan bir bilim adamının açgözlülüğüydü.

Sokolovskiy, lağımı çökmüş ve kurtuluşu için mücadele eden bir madencinin çılgınlığıyla elmas yumruyu çekiciyle dövüyordu. Elmas darbelerin altında her yöne gökkuşağı ışınları saçıyordu. Bulaşıcı bir delilik. Ben ve Tyurin elmas parçalarını topluyor ve daha iyilerini bulmak için koştu-
ruyorduk. Onları çantalara dolduruyor, yukarıdan düşen güneş ışınlarına çevirerek elimizde dönderiyorduk. Çevremizdeki herşey ıslıl ıslıl, pırıl pırıldı.

Ay! Ay! Dünyadan tek tür, gümüşî bir renkte görülürsün. Ama ne çeşitli, ne göz alıcı renkler gösteriyorsun yüzeyine inenlere!...

Görülmedik zenginliklerle karşılaşmıştık. Rengarenk çiğ damlaları gibi paha biçilmez taşlar dağların yamaçlarından, zirvelerden dökülüyordu. Elmaslar, zümrütler, yüzündeki en değerli taşlar ay'da hiç de nadir değildi... Bu manzaraya neredeyse alışmıştık. Ama bizi Fırtına Okyanusunun kıyısında tutan “elmas ateşini” hiç unutmayacağım.

Dağların ve zirvelerin üzerinden sıçrayarak tekrar doğuya uçmaya koyulduk. Jeolog kaybettiğimiz zamanı telafi ediyordu.

Bir elini koltuğun koluna dayayan Tyurin, diğer ko-

lunu tören havasında kaldırdı ve doğrulttu. Bununla ay yüzeyinin dünyadan görünen sınırını aştığımızı işaret ediyordu. Bilinmezlik bölgesine giriyorduk. Hiçbir insan gözü şimdi göreceklerimizi görmüş değildi. Şimdi dikkatim en üst düzeydeydi.

Ama ilk kilometreler hayal kırıklığıyla geçti. Böyle bir duyguya ilk kez yurtdışına çıktığımda da kapılırsın. Her zaman sınır çizgisini geçmenin yeterli olacağını ve ondan sonra herşeyin değişeceğini düşünürsün. Oysa ilkin gene bizim huşlarımızı, bizim çamlarımızı görürsün... Yalnızca evlerin mimarîsi ve insanların giysileri değişir. Ama bu kendine has yeni ülke, ağır ağır ortaya çıkar. Burada da farklılık ilkin belli değildi. Aynı dağlar, aynı irili ufaklı kraterler, vadiler, eski denizlerin kalıntıları...

Tyurin olağanüstü heyecanlanmıştı. Ne yapacağını bilmiyordu: roketin üstünden görüş daha iyiydi, ama roketin içinde kayıt tutmak daha rahattı. Her biri öbürüne ağır basıyordu. Sonunda not tutmayı feda etti: ayın arka yüzü nasılsa ayrıntıyla ölçülecek ve zamanla haritaya geçilecekti. Şimdi ayın, insanların hiç görmediği bu bölgesinin genel bir izlenimini edinmek gerekiyordu. Ekvator boyunca gitmeyi kararlaştırmıştık. Tyurin sadece en büyük kraterlere dikkat ediyor ve onları adlandırıyordu. Bu ilk araştırmacı hakkı, ona büyük bir zevk veriyordu. Ama çok mütevazıydı; kraterlere ya da denizlere kendi adını vermekte acele etmiyordu. Herhalde bütün katalogu önceden hazırlamıştı ve şimdi sosyalist devrimlerin kahramanlarının, ünlü bilimadamlarının, yazarların, gezginlerin adlarını saçıyordu.

— Bu deniz hoşunuza gitti mi? — diye sordu, vasa-line toprak bahşetmeye hazırlanan bir kral edasıyla. Adını “Artemyev denizi” koyalım mı?

Ufka uzanan ve zirvelerle benek benek bu derin boşluğa baktım. Bu denizi diğer ay denizlerinden ayırt eden birşey yoktu.

— Eğer izin verirsiniz, — dedim kısa bir ürpertiden sonra, — bunun adını “Antonina denizi” koyalım.

— “Antonius” mu? Julius Sezar’ın yakın komutanı Marcus Antonius mu? — diye sordu iyi işitmeyen Tyurin. Kafası büyük insanların, antik zamanların tanrılarının adlarıyla doluydu. — Pekala. Marcus Antonius! Kulağa kötü gelmiyor, astronomlar da henüz kullanmadılar. Öyle olsun. Yazalım: “Marcus Antonius denizi.”

Profesörü düzeltmek huzursuzluk veriyordu. Julius Sezar’ın en yakın komutanı, böylelikle ay’da, ölümünden sonra mülk sahibi oldu. Olsun. Bana ve Tonya’ya yetecek kadar deniz var.

Tyurin bir mola vermek istedi. Güneşin ışınlarının henüz erişemediğı bir havzadaydık.

Oturduğı yerden kalkan astronom termometresini çıkardı ve vere sapladı. Jeolog da Tyurin’in arkasından indi. Birkaç dakika sonra Tyurin termometreyi çıkardı ve ona baktıktan sonra Sokolovskiy’e uzattı. Kasklarını birbirlerine yaklaştırdılar ve görüşlerini paylaşmaya başladılar. Sonra hızla roketin üstündeki alana çıktılar. Burada yeniden konuşmaya başladılar. Soran gözlerle Sokolovskiy’e bakıyordum.

— Zeminin sıcaklığı sıfırın altında iki yüz elli derece civarında, — dedi bana Sokolovskiy. — Bu yüzden Tyurin’in keyfi kaçtı. Tam da bu yerde bozularak zemini ısıtan radyoaktif maddelerin az olduğunu açıklıyor. Dünyada okyanusların tam da zeminin en soğuk olduğı yerde şekillendiğini söylüyor. Tropik denizlerin dibinde sıcaklık gerçekten de kuzey kutbundaki denizlerden bile daha soğuktur. Radyoaktif bozunumla ısınan bir alanı bulacağımızı iddia ediyor. Ancak, aramızda kalsın, genelde dünyanın ısı düzeninde radyoaktif çözünümünden kaynaklanan sıcaklık ancak küçük büyüklüklerdedir. Sanırım ay’da da durum aynıdır.

Sokolovskiy ay yüzeyine genel olarak bakmak için daha

yükseğe çıkmaya çağırırdı.

— Bütün harita önümüzde serili. Yola çıkabiliriz, — dedi Tyurin'e.

Astronom kabul etti. Koltuklarımızın kollarını sıkıca kavradık ve Sokolovskiy patlamaları artırdı. Roket yükselmeye başladı. Tyurin aralıksızcasına fotoğraf makinesinin denklanşörüne basıyordu. Fazla yüksek rakımlı olmayan bir yerde köşeleri gayet muntazam bir taş ya da kaya yığını gördüm.

“Ay atmosferden yoksun ölü bir gezegene dönüşmeden yaşamış ay'lıların konutları mı yoksa?” diye düşündüm ve aynı anda bu gülünç düşünceleri kafamdan sildim. Ama bütün bu düzgün geometrik formlar bana bunun çözülmemiş bilmecelerden biri olduğunu anımsattı.

Tyurin koltuğunda huzursuzlanmaya başlamıştı. Belli ki termometrenin gösterdiği sonuç profesörü çok üzümüştü. Sonraki denizin üzerinden uçarken Tyurin Sokolovskiy'den, onun gölgeli bir kısmı üzerine inmeyi ve termometreyi yeniden ölçmeyi istedi. Bu kez termometre eski yüz seksen dereceyi gösteriyordu. Aradaki fark, buranın güneş tarafından ısıtılmasının mümkün olamayacağı kadar büyüktü. Tyurin Sokolovskiy'e zafer dolu bir bakış fırlattı ve şöyle dedi:

— “Sıcak Deniz.” Buranın adı böyle olacak.

Sıfırın altında yüz seksen derecelik bir sıcak! Ama öte yandan bu “Yağmur Denizi” ya da “Bereket Denizi” adlarından da kötü değildi. Şakacı astronomlar!

Tyurin, iki-üç yerde daha zemindeki sıcaklığı ölçmek için iki yüz kilometre kadar tekerlekler üzerinde gitmeyi önerdi.

Memnuniyetle “Sarsıntı Denizi” adını vereceğim bir başka denizin dibine indik. Dip her yerde tümseklerle kaplıydı, bunların bir kısmı yağlı bir yüzey izlenimi veriyordu. Bunlar petrol katmanları olabilir miydi? Merhametsizce

titriyorduk, ama yola devam ettik. Tyurin sıcaklığı sık sık ölçüyordu. Bir yerde sıcaklık sıfırın altında iki yüz dereceyi gösterdiğinde astronom termometreyi törensel bir edayla Sokolovskiy'in gözlerinin önüne kaldırdı. Peki bu neydi? Ay'da gündüzün ilerlerken sıcaklık yeniden düşüyorsa, bu, sadece güneşin zemini ısıtmasıyla açıklanamazdı. Profesör bu noktada haklıydı.

Profesör neşelenmişti. Havzadan çıktık, zirveyi döndük, kraterin kayalık sırtını aştık ve düzgün bir ovaya çıkınca da dağların üzerine yükseldik.

Onların üzerinden uçarken on beş kilometre yüksekliğinde dağlardan dev bir duvar gördük. Bu duvar güneşi arkasında gizliyordu, oysa güneş ufkun üzerinde epeyce yükselmişti. Bu beklenmedik barikatı neredeyse aşamıyorduk. Sokolovskiy keskin bir dönüş yaptı ve daha da yükseldi.

— Bu bir mucize ! — dedi kendinden geçerek Tyurin. — Bu sıradağlarına Alpler ya da Cordillera'lar diyemezsin... Bu... Bu...

— Tyurin'ler ! — dedi Sokolovskiy. — Evet, Tyurin'ler. Bu, adınıza şeref verecek. Bundan daha yüksek dağları sanırım bulamayız.

— Tyurin'ler, — diye şaşkınlıkla tekrarladı Tyurin. — Hım... Hım... Pek mütevazı değil... Ama kulağa çok hoş geliyor : Tyurin'ler ! Dediğiniz gibi olsun, — diye kabul etti. Kaskının camından onun ıslıl ıslıl yüzünü gördüm.

Yükselerek büyük bir yarım daire çizmemiş gerekmişti. Bu dağlar gökyüzüne kadar çıkıyorlardı... Sonunda tekrar güneşi gördük. Göz alıcı, güçlü güneş ! İstem dışı olarak gözlerimi kapadım. Ve onları açtığımda, bana öyle geldi ki, ay'ı geride bırakmıştık ve uzaya doğru yükseliyorduk... Döndüm ve arkamda, temelleri kara bir dipsizliğe uzanan Tyurin'lerin parlayan keskin yamaçlarını gördüm. Önümüzdeyse, hiçbir şey. Aşağıda, hiçbir şey. Siyah hiçlik...

Yansıyan ışıklar ağır ağır soluyordu ve sonrasında ise tam bir karanlık.

Ne harika bir macera ! Ay, diğer yüzünde, bir yarımküre değil de, muhteşem bir küre biçimindeydi. Burada ise... Komşularımın da benden daha az heyecanlı olmadıklarını görüyorum. Sağıma, soluma bakıyorum. Ayın görünmeyen yüzünün nasıl olabileceği hakkındaki varsayımlarını anlatıyorlar. Astronomların büyük bölümü bu kısmın görünen kısım gibi olduğunu, sadece farklı denizler, dağlar bulunduğunu iddia ediyorlardı. Biri de ay'ın armut biçiminde olduğunu söylemişti. Dünyadan bakıldığında küreseldi, ama diğer taraftan bakıldığında neredeyse armut gibi uzuyordu. Ay'ın düzgün yüzünü dünyaya dönmüş olmasının nedeni de buydu. Ama biz daha da inanılmaz şeyler bulmuştuk : ay bir yarımküreydi. Diğer yarısı nereye gitmişti?

Uçuş birkaç dakika daha sürdü; ama biz hâlâ siyah dipsizlikte uçuyorduk. Tyurin yıldırım çarpmış gibi oturuyordu. Sokolovskiy sessizce güçlü patlayışları idare ediyordu : bunların nasıl biteceğini öğrenmek için sabırsızlanıyordu.

Yıldızlı gökyüzünün karanlığında ne kadar uçtuğumuzu bilmiyorum. Ama doğuda ay yüzeyinin aydınlık şeridi görölüyordu. Tıpkı bilinmeyen bir okyanusta giden gezginlerin bekledikleri kıyıyı gördükleri gibi sevinmiştik. Bu ay'dan yerçekimsiz ortama düşmediğimiz anlamına mı geliyordu? Öyleyse altımızda ne vardı?

İlk tahmin eden Tyurin oldu.

— Bir yarık, — diye bağırdı, kaskıma yaklaşarak. — Olağanüstü derin ve geniş bir yarık !

Gerçekten de öyleydi.

Az sonra yarığın diğer kıyısına ulaştık.

Geriye baktığımda Tyurin'ler görünmüyordu. Ufukta kaybolmuşlardı. Arkamızda dev, siyah bir boşluk vardı.

Üçümüz de bu tecrübeyle sarsılmıştık. İniş alanını se-

çen Sokolovskiye roketi kıyıda çok uzak olmayan bir yere indirdi.

Sessizce birbirimize bakıyorduk. Tyurin eliyle kaskını kaşdı; şaşkına dönmüş insanların yaptığı gibi başını kaşmak istiyordu. Kasklarımızı çıkardık, hepimiz de izlenimlerimizi paylaşmak istiyorduk.

— Böyle birşey açıklanabilir, — dedi sonunda Tyurin. — Bu, ay yüzeyinde sık rastladığımız sıradan yarıklardan biri değil. Bu yarık, ay'ın arka yüzünde, neredeyse bir kıyısından diğerine kadar gidiyor. Derinliği de bütün gezegenin yarıçapının ondan birinden daha fazla. Tatlı uydumuz hasta, ciddi bir şekilde hasta, üstelik de biz bunu bilmiyorduk. Ay'ımız, yarısı kırık bir küre.

Ay'ın ölümüyle ilgili farklı varsayımları anımsıyordum. Bunlardan biri, dünyanın çevresinde dönen ay'ın ondan uzaklaştığını iddia ediyordu. Bu yüzden gelecekteki dünya sakinlerine ay giderek daha küçük görünecekti. Önce Venüs kadar olacak, sonra ancak küçük bir yıldız kadar görünecek ve sonunda da sadık uydumuz sonsuza kadar uzayda kaybolacak. Diğerleri ise tersine, ay'ın en sonunda dünya tarafından çekilerek ona düşeceğinden korkuyorlardı. Böyle birşey yeryüzüne daha önce de olmuş olabilirdi: dünyanın ikinci bir uydusu daha vardı; anımsanmayacak kadar eski bir zamanda dünyaya düşen küçük bir ay. Pasifik Okyanusunun vadisi bu düşüşle oluşmuştu.

— Ay'a ne olacak? — diye endişeyle sordum. — Dünyaya mı düşecek, yoksa parçalarına ayrılıp uzayda mı kaybolacak?

— Ne biri, ne diğeri. Bu açıdan çok büyük olasılıkla dünyanın çevresinde sonsuzcasına kalmaya devam edecek, — diye yanıtladı Tyurin. — Eğer iki parçaya ayrılırsa o zaman dünyanın bir yerine iki uydusu olur. İki “yarımay.” Ama daha da büyük olasılıkla ay küçük parçalara ayrılır ve dünyanın çevresinde Satürn'deki gibi parlak bir kuşak oluş-

turur. Küçük parçalardan bir halka. Bunu öngörüyordum, ama itiraf etmek gerek ki, ay'ı kaybetme tehlikesi sandığımdan daha yakın... Evet, bizim ihtiyar ay için üzgünüm, — diye devam etti, yarığın karanlığına bakarken. — Hım... Belki de kaçınılmaz sonu beklemek yerine onu hızlandırmak gerek? Eğer bu yarığa bir ton patlayıcı yerleştirirsek belki de ay'ı parçalarına ayırmak için yeterli olur? Eğer kaderinde ölüm varsa, en azından bu bizim irademizle olsun ve zamanını da biz belirleyelim.

— Bu yarık ayın çekirdeğine doğru ne kadar derine iniyor acaba? — dedi Sokolovskiy. Bir jeolog olarak ay'ın kaderiyle değil, gezegenin çekirdeğine inme olanağıyla ilgileniyordu.

Tyurin hızla bu geziye çıkmayı kabul etti.

Hareket planını görüştük. Tyurin, roket-vagonla yarığın dik yamaçlarından, patlamalar yoluyla hızımızı frenleterek, ağır ağır inmeyi önerdi.

— Mola verebilir ve sıcaklığı ölçebiliriz, — dedi.

Ama Sokolovskiy böyle bir inişin güç ve tehlikeli olacağını düşünüyordu. Ayrıca ağır bir inişle çok fazla yakıt harcayacaktık.

— Doğruca dibe inmek daha iyi. Geri dönüş yolunda eğer roketi indirecek yerler bulabilirsek iki-üç mola verebiliriz.

Sokolovskiy kaptanımızdı ve bu kez Tyurin'in bunu kabul etmesi gerekiyordu. Yalnızca çok hızlı inmememizi ve, uçuş olanak verdiği ölçüde, kayaların jeolojik bileşimini incelemek üzere mümkün olduğunca yakın uçmamızı rica etti.

Böylece inmeye başladık.

Roket kara, dipsiz yarığın üzerinde yükseldi ve bir yarım daire çizerek inişe geçti. Şimdiden epeyce yükselmiş olan güneş oldukça derinlerde, kayaları kısmen aydınlatıyordu. Roket bir dağdan aşağı kayıyormuş gibi eğilmişti.

Arkamıza yaslanmamız ve bacaklarımızı uzatmamız gerekiyordu. Tyurin fotoğraf makinesinin denklanşörüne basıp duruyordu.

Siyah, neredeyse dümdüz kayalar görüyorduk. Bazen bunlar sanki maviyle doluyordu. Sonra kızıl, yeşil, sarı tonlarında görülüyorlardı. Bunu, burada atmosferin ve metallerin, özellikle de büyük çoğunluğu dünyadaki gibi oksijenle reaksiyona girerek paslanmış demirin daha uzun süre bulunmasıyla açıklıyordum. Daha sonra Tyurin ve Sokolovskiy de benim önermemi desteklediler.

Aniden diplerin karanlığına gömüldük. Roket bir gölge kuşağına girmişti. Kontrast öyle keskindi ki ilk anda birşey göremedik. Roket sağa döndü. Karanlıkta kayalara yakın uçmak tehlikeliydi. Projektörlerin ışıkları çevremizi aydınlatıyordu. İki ışık duyargası hiçbir şeye rastlamadan karanlığı yokluyordu. İniş yavaşlamaya başlamıştı.

Dakikalar dakikaları izliyor ve biz hiçlikte uçmaya devam ediyorduk. Eğer yan taraflarda yıldızlar olsaydı uzay boşluğunda bulunduğumuzu düşünebilirdik. Ama burada ışık hüzmeleri, keskin kayalardan akıyordu. Sokolovskiy uçuşu daha da yavaşlattı. Projekterler tabakalar halindeki, köşeli kaya katmanlarını aydınlatıyordu. Sağımızda duvar görülüyordu. Sola döndük. Ama orada da karşımıza aynı duvar çıktı. Şimdi dar bir kanyonda uçuyorduk. Her yönde parçalanmış tepeler yükseliyordu. İnmek mümkün değildi. Kilometrelerce uçtuk, ama koyak genişlemedi.

— Öyle görünüyor ki bu incelemeyi sona erdirip yükselmeliyiz, — dedi Sokolovskiy.

Hayatlarımız ve roketin bütünlüğü onun sorumluluğundaydı; riske girmek istemiyordu. Ama Tyurin elini Sokolovskiy'in eline koydu, bu hareketiyle onun yükselme kolunu çevirmesini engelliyordu.

Uçuş sürdü; bir saat, iki, üç... Tam olarak ne kadar olduğunu söyleyemeyeceğim.

Sonunda yeterince eğimli bir yer gördük, aynı anda da inmek için oraya yöneldik. Roket boşlukta durdu, sonra da ağır ağır indi. Ve sonunda otuz derecelik eğimli zeminde durdu.

— İşte, — dedi Sokolovskiy. — Gösterdiğiniz yere indim, ama buradan nasıl kalkacağız bilmiyorum.

— En önemlisi, hedefimize ulaştık, — diye yanıtladı Tyurin.

Şimdi termometreyi yere saplamaktan başka hiçbir şeyi düşünmek istemiyordu. Son derec memnun olmuştu; termometre sıfırın altında yüz elli dereceyi gösteriyordu. Bu çok yüksek bir sıcaklık sayılmazdı, ama bütün varsayımları doğrulanmış oluyordu.

Jeolog da çekiçe vuruyordu. Çekicinin altından kıvılcımlar çakıyordu, ama tek bir kaya parçası bile kopmamıştı. Sonunda çalışmaktan yorulan Sokolovskiy sıçradı ve kaskını bana yaklaştırarak şöyle dedi :

— Saf demir cevheri. Ne bekleyebilirdik ki. Burada sıkışıp kalmış. — Ve örnek bulmak için meydanda yürümeye başladı.

Yukarı baktım ve, yarığın kenarlarında parıldayan renkli kıvılcımlar gibi, Samanyolu kuşağının yıldızlarını gördüm. Sonra projektörlerin aydınlattığı yöne baktım. Aniden yandaki dar bir açıklıkta ışığın dalgalandığını fark ettim. Açıklığa yaklaştım. Gerçekten de derinlerden belli belirsiz bir buhar ya da gaz akımı vardı. Emin olmak için bir avuç toz aldım ve oraya fırlattım. Toz dağılıverdi. Giderek daha ilginç oluyordu. Kenarda asılı bir kaya parçası buldum, arkadaşlarımla dikkatini çekmek ve onları bu tarafa çağırmak için fırlattım. Taş yukarı uçtu. Yerde hafif bir titreme hissettiğimde en azından on saniye geçmişti. Sonra ikincisi, üçüncüsü, dördüncüsü; her biri daha güçlü. Ne olduğunu anlayamamıştım. Bazı darbeler öyle etkiliydi ki, yerdeki sarsıntı bütün bedenime yansiyordu. Aniden,

dev bir parçanın önümde yükseldiğini gördüm. Kayalar titriyordu. Korkunç bir hata yaptığımı anladım. Dağlarda küçük bir taşın dev bir heyelana neden olması gibiydi. Ve şimdi her yerden taşlar, kaya parçaları, irili ufaklı kayalar dökülüyordu. Bunlar yerdeki kayalara çarpıyor, zıplıyor, üstüste yuvarlanıyor ve kıvılcımlar saçıyorlardı... Eğer yeryüzünde bulunsaydık dağlarda sonsuzca yankılanan gökgürültüsüne benzer uğultular, top sesi gibi patlamalar duyardık, ama burada hava yoktu ve bu yüzden mutlak bir sessizlik hüküm sürüyordu. Ses, daha doğrusu zeminin titreşimleri bacaklarımı sarsıyordu. Nereye kaçacağımı, tehlikeden nasıl uzaklaşacağımı bilmiyordum... Ölümcül bir dehşet içinde donakalmıştım, belki de roketin üzerinden bana kollarını sallayan Sokolovskiy'i görmeseydim böylece ölürdüm. Evet, elbette, sadece roket kurtarabilirdi bizi.

Birkaç sıçrayışla roketin yanına gelmiştim, gerilerek üzerine atladım ve aynı anda Sokolovskiy kolu çevirdi. Geriye yaslandık ve birkaç dakika ayaklarımız yukarıda uçtuk; Sokolovskiy roketi böylesine keskin bir manevrayla çevirmişti. Roketin motorlarının güçlü patlamaları birbirini izliyordu.

Sokolovskiy roketi yukarı ve sağa, açıklığın yamaçlarından biraz uzağa çevirdi. Böyle bir durumda nasıl idare edebildiğine şaşırıyordum ! Soğukkanlılığını asla kaybetmeyen cinsten, tecrübeli biri, ama ruhunun derinlerinde son derece şakacı ve içten biriydi.

Roketimiz güneşin aydınlattığı boşluğa girdiğinde yarığın kenarlarından önemli ölçüde uzaklaştığında, Sokolovskiy ancak o zaman uçuşu yavaşlattı ve roketi doğrulttu.

Tyurin koltuğuna yapışmış kaskını ovuşturuyordu. Belli ki profesör hafifçe boynunu incitmişti.

Büyük bir tehlikeden güvene çıkan insanlarda genellikle olduğu gibi ilk anda sinirli bir neşe bizi esir aldı.

Kasklarımızın camından birbirimize bakıyor ve gülüyor, gülüyorduk...

Tyurin bu yarığın aydınlık yamaçlarını gösterdi. İniş için uygun bir yere yaklaştığımız. Hem de ne yerdi ! Önümüzde devasa bir çıkıntı uzanıyordu ve onun üzerinde de zorluk çekmeksizin on uzay gemisine yetecek bir roket üssü yerleştirilebilirdi. Sokolovskiy roketi çevirdi ve az sonra, sanki asfaltta gibi, tekerleklerimizin üzerinde yol almaya başladık. Önümüze bir duvar çıktığında durmuştuk. Taş ya da demir duvarda uzunlamasına yarıklar vardı. Bu yarıkların her birinden yanyana birkaç tren geçebilirdi.

Bu “roket üssünde” indik. Heyecanımız henüz yatışmamıştı. Sinirlerimizi hızla sakinleştirmek için hareket etmek, çalışmak gerektiğini hissediyorduk.

Tyurin ve Sokolovskiy’e ay gayzeri keşfimi anlattım ve neredeyse bizi öldüren heyelana neden olduğumu itiraf ettim. Ama gayzerle ilgilenen Tyurin işlediğim hataya değinmedi bile.

— İşte bu da büyük bir keşif ! — diye bağırdı. — Her zaman ay’ın öyle ölü bir gezegen olmadığını söyledim. Gazından, atmosferinden pek azı, en ufak bir kısmı bile olsa korunuyor olmalı. Bu belki de kükürt buharıdır. Ayın gövdesinde bir yerde sıcak magma da bulunuyordur. Dev bir yangından kalan, ölmekte olan son kömür korları. Belki de ay’ın yarıçapının dörtte birinden daha da fazla içeriye giren bu derin yarıktaki buhar kendine bir çıkış bulmuştu. Ve biz inceleme için ondan örnek alamadık. Ne olursa olsun bunu yapmak gerekirdi. Bu dünyadaki bilimadamları arasında nasıl da bir sansasyona neden olurdu ! Artemyev Gayzeri ! İtiraz etmeyin ! Buna hakkınız var. Şimdi uçmaya devam edelim.

Rokete sıçramıştı bile, ama Sokolovskiy başını sallayarak reddetti :

— Bugünlük yeterli, — dedi. — Dinlenmemiz gerekli.

— Ne demek “bugünlük”? — diye itiraz etti Tyurin.
— Bir ay günü otuz dünya günü çekiyor. Yani otuz gün kıpırdamayacak mısınız?

— Kıpırdayacağım, — diye yanıtladı Sokolovskiy, gönlünü alarak. — Ama bu karanlık delikten çıkarken direksiyon başına siz oturmuş olsaydınız beni anlardınız ve başka türlü konuşurdunuz.

Tyurin Sokolovskiy’in yorgun yüzüne baktı ve sustu.

Oksijen tüplerimizdeki oksijeni takviye etmeye ve birbirimizde fazla ayrılmadan farklı yönlerde yürümeye karar verdik.

İlk olarak farklı renkleriyle ilgimi çeken bir kanyona yöneldim. Buradaki kayalar kırmızının ve pembenin tonlarındaydılar. Fonda, şekilsiz, koyu yeşil benekler seçiliyordu, bunlar belli ki başka kaya tabakalarıydılar. Harika renkler dolaşıyordu üzerlerinde. Ağır ağır kanyona indim. Duvarlarından biri güneşle parlakça aydınlanıyordu, diğerinde, aşağılarda keskin kenarların gölgelerini bırakan solgun güneş ışınları kayıyordu.

Kendimi harika hissediyordum. Oksijen hafif bir uyuşturucu gibi ciğerlerime akıyordu. Bütün organlarımda bir hafiflik hissediyordum. Bazen, sanki bütün bunlar bir düşmüş gibi geliyordu. Soluk kesici, harika bir düş !

Kanyonun yanlarından birinde sonsuza değin donmuş, mücevherlerden bir şelale parlıyordu. Bu dikkatimi çekti ve sağa döndüm. Sonra bir kez daha, ve bir kez daha. Ve sonunda kendimi tam bir labirent buldum. Burada kolaylıkla kaybolabilirdim, ama yolu anımsamaya çalışıyordum. Her yer lekelerle doluydu. Işıl ışıl parlak yeşildiler ve gölge kuşağına girdiklerinde koyu kırmızı renklere bürünüyorlardı; yarı gölgede ise açık kahverengi. Renkler tuhaf bir şekilde değişiyordu : oysa ay’da renklerin tonlarını değiştirebilecek atmosfer yoktu. Bu lekelerden birine yaklaştım ve inceledim. Hayır, bu dağ kayaçlarından değildi. Leke dışbükeydi

ve pamuklu gibi yumuşak görünüyordu. Bir taşa oturdum ve lekeyi incelemeye koyuldum.

Aniden, sanki gölgeli yerden ışığa doğru biraz kayıyor gibi geldi. Bir göz yanılması ! Lekeye çok dik bakıyordum. Dağ kayaçlarının tonlarını düşünürken onları izliyordum. Birkaç dakika sonra hiç kuşku kalmamıştı : leke kıpırdıyordu. Kenarları gölgenin oluşturduğu çizgiden uzaklaşıyor ve gözlerimin önünde yeşile dönüyordu.

Yerimden sıçradım ve duvara koştum. Kayanın keskin köşesine tutundum, en yakın lekeye yükseldim ve pamuk yumuşaklığında küçük bir parça söktüm. Ağacımsı küçük liflerden oluşuyordu. Bitkiler ! Evet, kuşkusuz, bir bitki bu ! Bu parça tamamıyla kuruydu. Arkasını çevirdiğimde beyazımsı küçük, kabuklu yemişlere benzer şeyler gördüm; bunların uçlarında vantuzlar vardı.

Biyolojik bir bulmaca. Görünüşte bu bitki kuşkusuz yosun gibi birşeydi. Ama vantuzlar? Kökümsü uzantılar ! Hareket edebilen bitkinin kayaların üzerinde hareket ederek güneş ışığını izlemesi için ! Yeşil rengi belli ki klorofilden kaynaklanıyordu. Peki hava? Nem? Bunu nereden alıyordu?... Ket'te, uzaydaki taşlar üzerine bir konuşmamızda bunlardan oksijen ve su temin edilebileceğinin söylendiğini anımsıyordum. Açık ki ay'daki taşlarda da oksijen ve su bağıl halde, hava ve suyun bileşenlerini oluşturan elementler olarak bulunuyordu. Neden olmasın?... Dünyadaki bitkiler de en karmaşık kimyasal üretimleri yapan "fabrikalar" olarak görülemezler mi? Dünyadaki bitkiler de, "anastatica" (###) gibi, ısıdan ve kuraklıktan kaçınmıyorlar mı, ve tekrar suya konulduklarında yaşama dönmüyorlar mı? Soğuk ay gecelerinde bitki uyuyor, güneş ışınlarıyla da bu "kimyasal fabrika," hayat için gereken herşeyi işlemeye

(###) Ortadoğu'dan Sahraya ve kuzey Amerika'ya kadar bir çok yerde bulunan, Latince adı Anastatica hierochuntica olan bir bitki.

başlıyor. Hareket mi? Dünyadaki bitkiler de tamamen hareketten yoksun sayılmazlar. Organizmanın uyum yeteneği sınırsızdır...

Çantayı yosunlarla doldurdum ve harika bir ruh haliyle, bulduklarımla bir an önce övünmek için geri yola koyuldum.

Kanyonun sonuna geldiğimde sağa döndüm, sonra yine sağa. Burada göz alıcı mücevherlerin ışığını görmeliydim, ama onları göremiyordum... Geri gittim, başka bir kanyona döndüm... Hiç bilmediğim bir yer !

Hızla gidiyordum. Adım atmıyordum, sıçırıyordum. Aniden bir tepeliğin yanında şaşkınlıkla durdum. Önümde tamamen yeni bir ay manzarası açılmıştı. Çukur tarafında dağ zincirleri yükseliyordu. Bunların arasında aynı yükseklikte üç zirve vardı. Parlıyorlardı. Hiç bu kadar beyaz zirveler görmemiştim. Açık ki, bu kar değil. Ay'da kar olmaz. Belki de bu dağlar tebeşir ya da alçıtaşından. Ama mesele dağlar değil. Şimdi açıkça hissediyordum ki, tamamen kaybolmuştum.

Endişe bütün bedenime hakim olmuştu. Bu sıradışı dercede sakın dünya, bana diğer yüzünü çevirmişti. İnsana nasıl da düşmandı ! Burada dünyadaki ormanlarımız, her bir yaprağın altında bir yuva olan tarlalarımız, çiçeklerle, otlarla, kuşlar ve hayvanlarla dolu otlaklarımız yoktu.

Dereler ve göller, bereketli balıklar yoktu. Ay, insana ne tek bir lokma ne de tek bir damla vermeyen bir pintiydi. Dünyada kaybolduğunda bitkilerin kökleri bile gönlerce seni besleyebilirdi. Ya burada? Çıplak kayalardan başka birşey yok. Yalnızca bu yosun. Ama o da, herhalde, kum gibi yenmeyecek birşeydi. Çevremde bal ve süt akan nehirler olsaydı bile gene de işkenceler altında açlıktan ve susuzluktan ölürdüm : çünkü kaskımı çıkarmam mümkün değildi.

Kask ! Onu hatırladım ve uzay soğuğu bedenimi deli-

yormuş gibi titredim. Soluk almamı ve yaşamamı sağlayan bütün “atmosfer” sırtımdaki küçük bir oksijen tüpündeydi. Ancak altı saat yeterdi; hayır, daha az : şimdiden bunun iki saati geçmişti. Ya sonra? Boğularak ölüm... Bu büyük kanyonu geçene kadar oksijen desteğini ve fiziksel gücümü tükettirdim !

Tekrar geri döndüm ve bir çekirge gibi sıçradım. Hiç değilse burada zıplamak dünyadaki gibi yorucu değildi...

Kanyonun sonu. Önümde güneşin parlakça aydınlattığı ve sert, yeşil bir halıyla örtülü yeni bir kanyon. Belli ki bütün yosunlar gölgelerden buraya ilerliyorlardı. İğrenç yosunlar ! Artık onları görmek istemiyordum, ama gözlerim, her yerde dalga dalga onların yeşiliyle karşılaşılıyordu.

Belki de geldiğim kanyon buydu, ama neden yeşile boyandığını anlamak güçtü.

Yeni bir dönüş; derin karanlık içinde dar bir yarık. Güneşin ısıttığı elbisemden soğuğu soluyordum. Sinirlerimin bir oyunu mu?...

Şimdi nereye gideceğim? Geriye iki kez dön, dur. İleri; karanlık, dar, bilinmez bir kanyon.

Korkunç bir zayıflık hissettim ve umutsuzluk içinde, yamrı yumru bir taşa bastım. Taş aniden hareket etmeye ve sürünmeye başladı... Arı sokmuş gibi sıçradım. Sinirlerim iyice gerilmişti. Canlı bir taş ! Yeni bir canlı ! Yeni bir sansasyonel buluş ! Ama bu anda keşif yapacak halde değildim. Bu bilinmeyen canlının sürünüp gitmesine, ona bir göz bile atmadan izin verdim. Ve bir robot gibi ileri yürüdüm.

Nereye gideceğimi düşünmemiştim bile. Bazen tüpteki oksijen tükeniyormuş gibi geliyordu. Nefesim kesiliyordu. O zaman duruyordum ve göğsümü geri yordum. Sonda geçiyordu. Sinirler, sinirler ! Eğer ay’da atmosfer, yaşanabilir bir ortam olsaydı bile, bu nefes almaya uygun olmazdı. Yardım çağırmak için taşları birbirine vurabilirdim. Atmosfer

yansıları, roketin projektörlerinin pırıltısını taşırdı. Ama bu da şimdi işe yaramazdı : çünkü gökyüzünde, kasklarımızın karartılmış camları olmasa gözlerimizi kör edebilecek güneş ışınları yayılıyordu.

Artık umutsuzluğa kapılmış ve en yakın uca gitmeye hazırlanırken ansızın büyük bir kanyon gördüm : öyle sevindim ki, sanki Vasilyevskiy adasının büyük caddesine çıkmıştım.

İyi şans ! Ayrıntılara dikkat etmeyi ve hesaplamayı bırakmışken içgüdülerim beni kurtarıyor muydu?

Ama mutluluğumun yerini hızla tedirginlik aldı. Ne yöne gitmek gerek? Sağa mı, sola mı? Yön duygumu tamamen kaybetmiştim ! İçgüdülerimi dinlemeye çalışıyordum, ama şimdi bunlar susuyorlardı. . . Sağa bir adım; içgüdüm itiraz etmiyor, sola bir adım; gene aynı. . .

Tekrar beynimin yardıma koşması, düşünmem gerekiyordu. Roketten çıktığımda sağa dönmüştüm. Yani şimdi sola dönmem gerekiyor. Sola gidelim !

Belki de bir saatten fazladır yürüyordum. Açlığı hissetmeye başlamıştım. Ve kanyonun sonu hâlâ görünmüyordu. Tuhaf. İlk defa döndüğümünden beri yarım saatten fazla olmuştu. Demek ki doğru yöne gitmiyorum. Geri dönmek? Ne çok zaman kaybettim ! İnatla ileriye gitmeye devam ettim. Kanyon aniden daraldı. Çok açık, yanlış yöne gidiyorum. Hemen geri !

Güneş merhametsizce düşüyordu. Beyaz pelerini örtmek gerekiyordu. Açlık giderek daha fazla etkiliyordu ve doğrusunu söylemek gerekirse yorgunluk da başlamıştı. Ama sanki arkamdan bilinmeyen canavarlar izliyormuş gibi sıçrayıp duruyordum. Aniden bir yarık yolumu kapattı. Geniş değildi, üzerinden atlayabilirdim. Ama bu yarıkla buraya gelirken karşılaşmamıştım. Yoksa, diye düşünüyordum, farkına varmadan üzerinden mi atladım? Sırtımdan soğuk terler akıyordu. Kalbim gümbür gümbür

bür çarpıyordu. Öleceğim ! Biraz dinlenmek ve kendime gelmek için uzanmam gerekiyordu. Mavi, ölü güneş kara gökyüzünden bana bakıyordu. Ölü bedenimi de öylesine aydınlatacaktı... Hayır, hayır ! Ölmeyeceğim ! Oksijenin ve enerjim var... Tek sıçrayışta yarığı aşıp koştum... Mereye? İleri, geri, hiç fark etmez, yeter ki hareket edeyim !

Kanyon genişledi. Bir saatten fazla, halsizlikten düşene kadar durmaksızın zıpladım. Ve o zaman ilk defa gerçekten havanın azaldığını hissettim. Bu kez kendimi aldatıyor değildim. Hareket ederken çok fazla oksijen harcamıştım ve tüpteki oksijen zamanından önce bitiyordu.

Sonunda, sonunda... Hoşçakal, Tonya !... Ermenistan...

Görüşüm bulanıklaşmaya başlamıştı...

Ve aniden, üzerimde, güneşin ısı ısı aydınlattığı yumurta biçimindeki roketimizi gördüm. Beni arıyorlar ! Kurtuldum ! Son gücümü topladım, sıçradım, kollarımı çırp-tım, bağırdım, sesimin kaskımdan öteye ulaşamayacağını tamamen unutmuştum... Ama mutluluk, geldiği gibi hızla söndü : Beni görmemişlerdi. Roket kanyonun üzerinden uçtu ve dağın doruğunun arkasında kayboldu...

Bu son enerjimdi. Sonra bir kayıtsızlık beni ele geçirdi. Oksijen eksikliği... Gözlerimin önünde binlerce mavi güneş parlıyordu. Kulaklarım uğulduyordu. Bilincimi kaybet-tim.

Hiçbir şey hissetmeden ne kadar yattığımı bilmiyorum.

Sonra, gözlerimi açmadan derin bir nefes aldım. Hayat verici oksijen ciğerlerime akıyordu. Gözlerimi açtım ve üzerime eğilmiş Sokolovskiy'in yüzünü gördüm. Endişeyle kaskımın camından bana bakıyordu. Roketimizin içinde, yerde yatıyordum. Belli ki beni almışlardı. Ama neden kaskımı çıkarmıyorlar?

— İçecek... — dedim, beni duymadıklarını fark etmeden. Ama Sokolovskiy herhalde dudaklarımın hareketin-

den ne istediğimi anlamıştı. Beni koltuğa oturttu ve kaskını benimkine yaklaştırıp şöyle dedi :

— Birşeyler içip yemek istiyorsunuz, değil mi?

— Evet.

— Ne yazık ki sabretmeniz gerekecek. Bir kaza geçirdik. Yarıktaki kayalar rokette hasara neden oldular. Taşlar pencere camlarını kırdı.

“Ölüm yarığından” çıkarken yandan bir darbe aldığımızı hissettiğimi anımsadım. O zaman buna dikkat etmemiştim.

— Yedek camlarımız var, — diye devam etti Sokolovskiy, — ama bunları yerleştirmek ve lehimlemek epey zaman alacak. Hızla büyük roketimize gidecekmişiz gibi görünüyor. Ay gezisinin bitmesi gerekiyor.

— Peki beni neden roketin içine getirdiniz?

— Şundan ki, — diye yanıtladı Sokolovskiy, — sizi iki-üç saat içinde yetiştirmek için çok yüksek uzay hızına çıkmam gerekiyor. Beden ağırlığını aralıklarla artıracak güçlü patlamalar olacak. Çok güçsüzsünüz ve yukarıda tutunamazsınız. Profesör Tyurin de sizinle birlikte kabinde olacak.

— Yaşadığınız için öyle mutluyum ki değerli dostum !
— Tyurin’in sesini duydum. — Sizi bulma umudumuzu kaybetmiştik...

Bu seste beklenmedik bir sıcaklık vardı.

— Şimdi yerde rahatça yatın. Ben de yanınızda olacağım, yoldaş Sokolovskiy ise direksiyon başında !

Bir dakika sonra camları kırık roketimiz dağ zirvelerinin üzerinde yükselmişti. Batıya doğru keskin bir dönüş. Roket bir anda neredeyse yana yattı. Altımızda bizi neredeyse öldürecek olan o korkunç yarığı ve kanyondaki iniş alanını gördüm. Roket patlayışlarla titriyordu. Bedenlerimize kurşun asılı gibiydi. Kan bir başımıza, bir ayaklarımıza akın ediyordu. Düşüncelerim tekrar bulanmaya baş-

ladı... Hafif bir baygınlık geçirdim, ama çabucak kendime geldim. Oksijen; hayat veren en büyük güç. Sokolovskiy'in güçlü bir oksijen takviyesi yaptığını hissediyordum. Ama basınç bir atmosferden fazla olmamalıydı, yoksa elbise dayanamazdı. Dalış yapıyormuşum gibi şişmişti, "hava yapmıştı."

Bu gezinin sonunda roketten kendi kendime dışarı çıkacak ve büyük uzay gemimize ulaşacak kadar iyileşmiştim.

Bu "dalgıç" elbiselerinden kurtulduğum için ne çok memnundum ! Üstelik beş kişi kadar yiyip içtim.

Ruh halimiz hızla düzeldi. Başımdan geçen felaketi, bilimsel keşiflerimi kahkahalarla anlattım, ama taş benzeren "ay kaplumbağasını" kaçırdığım için kendimi affetmiyordum. Ancak onun varlığından da kuşku duyuyordum. Belki bu sadece hayal gücümün bir oyunuydu. Ama yosunlar, "sürünen yosunlar" sanki bir düşler ülkesinden gelmiş gibi çantamda duruyorlardı.

Ay keşfimiz, kısa sürmesine karşın zengin bilimsel sonuçlar vermişti. Yeryüzündeki bilimadamları için bir sürü sansasyonel haberimiz vardı.

Geri dönüş yolu rahattı. İnsanı farkına varmaksızın bilinmeyenin esiri yapan sarsıntılar yoktu. Ket yıldızına, evimize gider gibi uçuyorduk. Peki nerede Ket? Gökyüzüne baktım. Yukarıda bir yerde, üzerimizde, orak şeklindeki yeni dünyamız asılı. Altımızda gökyüzünün yarısını ay örtüyordu. Orada az kaldı ölecektim, ama görünüşü korku vermiyordu.

Ay'da yürüdük, onun yüzeyinde ayak izlerimizi bıraktık, "ay parçalarını" yanımızda Ket'e, dünyaya götürüyoruz. Belki de böylelikle ay'ın yerlisi olduk...

Yıldızlı Günler

— Buyrun bakın, bakın ! — dedi Meller, Tyurin'i dönderirken. Güneşten yanmış, gençleşmiş bir "örümcek." Kızlar nişanlanmak için can atar ! Ya kaslar? Zıplamayın, sakın olun. Bırakın kaslarınıza dokunayım. Pazılar zayıf. Ama bacaklar iyice güçlenmiş. Ağınızda bu kez kaç yıl kalacaksınız?

— Hayır, artık ona bağlı kalmayacağım, Anna İgnat'yevna ! — diye yanıtladı Tyurin. — Yakında tekrar ay'a uçuyorum. Orada yapılacak çok iş var. Mars'a, Venüs'e uçacağım.

— Bakın, kalbi çarpıyor ! — diye şaka yaptı Meller. — Test etmek için kan örneği alacağım. Ay güneşi size ne çok kan hücresi eklemiş... Ay'da mı oturuyorsunuz; doktorla işiniz yok !

Doktorun incelemesi bitince Tonya'ya koştum. Yıldıza dönmüş olduğunu düşünüyordum. Şimdi ilk defa onu ne kadar çok özlediğimi hissediyordum.

Geniş koridorda seyirttim. Ket'teki yerçekimi ay'dakinden daha azdı ve bir balerin gibi, ayaklarım neredeyse yere hiç değmeden uçan balıkmışçasına süzülüyordum. Ket'liler ise beni ara ara durduruyor ve ay üzerine sorular soruyorlardı.

— Sonra, sonra yoldaş, — diye yanıtlıyordum ve uçmaya devam ediyordum.

Kapıyı çaldım. Tanımadığım bir kız başını uzattı. Kah-

verengi saçları yüzünü ve büyük ela gözlerini örtüyordu.

— İyi günler, — dedim mahcupça. — Yoldaş Gerasimova'yı görmek istemiştım. Bu odadan taşındı mı yoksa?

— Yoldaş Artemyev? — diye sordu bana kız ve eski bir tanıdık gibi gülümsedi. — Gerasimova'nın gezisi henüz bitmedi, ama yakında dönecek. Şimdilik onun odasında ben kalıyorum. O da fizikoteknik laboratuvarında çalışıyor.

Herhalde üzgün yüzüme dikkat etti ve ekledi :

— Ama onunla telefonda görüşebilirsiniz. Telsiz odasına uğrayın.

Kıza öyle minnettardım ki ! Telsiz-telefon istasyonuna koşturdum. Kurşun gibi odaya girdim ve radyo operatörüne seslendim :

— Fizikoteknik laboratuvarı !

— Şimdi, — dedi ve aletin kolunu çevirdi. Yoldaş Gerasimova? Bir dakika... Alo ! Alo ! Buyrun.

— Ben Gerasimova. Siz kimsiniz? Artemyev?

Eğer tınlar yalan söylemiyorsa sesinden mutluluk duyuluyor.

— İyi günler, sizi duymaktan öyle mutluyum ki ! Az kaldı ölüyor muşsunuz? Siz gelmeden önce bunu öğrendim. Bize ay roketiyle ilgili bilgi sunuyorlardı... Ama iyi biten herşey iyidir. Ben de burada mutlak sıfır laboratuvarında çok ilginç deneyler yürütüyorum. Laboratuvar roketimizin gölgeli tarafının balkonunda. Ve mutlak sıfır parmaklarınızın altında ! Yarı iletkenlerin düşük sıcaklıklardaki direnci üzerine bir dizi ilginç buluş da yaptım...

Ve buluşları üzerine konuşmaya başlıyor. Kara sakallı ve Paley'i ne zaman anlatacak? Sormak da çok huzursuz edici...

— Aramalarınız nasıl? — diye sordum sonunda.

Ama tam bu anda radyo operatörü şöyle dedi :

— Ket-8 roketinden acil çağrı. Afedersiniz, konuşmanızı kesmek zorundayım.

Telsiz istasyonundan hayal kırıklığıyla çıktım. Tonya beni duymaktan mutlu olmuştu, bu açıktı. Demek ki o da bana karşı kayıtsız değildi. Ama daha çok bilimsel çalışmalarını üzerine konuşmuştu. Paley üzerinede tek kelime etmemişti. Onu yakın zamanda göremeyeceğim...

Koridorda genç bir adam beni durdurdu.

— Yoldaş Artemyev, sizi arıyordum. Yönetici sizi çağırıyor.

Parhomenko'ya gitmem gerekiyordu. Ay yolculuğumuz üzerine beni çok ayrıntılı sorguladı. Ben ise karışık yanıtlar verdim.

— Görüyorum ki bugün yorgunsunuz, — dedi yönetici. — Dinlenin, yarın çalışmaya başlarsınız. Biyologumuz yoldaş Şlikov epeydir sizi bekliyor.

Çabucak yalnız kalmak istiyordum. Ama acıkmıştım ve yemekhaneye gittim. Orada Ket'lilerle gezimiz üzerine konuşmam gerekti. Hızla ünlü olmuşum: ay'a giden ilk insanlardan biri! Büyük bir dikkatle beni dinlediler, bana gıpta ediyorlardı. Başka bir zamanda bu beni memnun edebilirdi, ama şimdi Tonya'yı göremediğim için çok üzgündüm. Hikayemi anlatmaktan yorgun düşmüştüm, sonunda odama gidebildim. Benim yokluğumda duvara katlamalı bir yatak iştirmişlerdi. Bu, döşeksiz bir ızgaraydı; döşeğe gerek yoktu. Yatağa yattım ve düşüncelere daldım... Düşüncelerim ay'dan Vasilyevskiy adasına, laboratuvarıma, Tonya'dan gizemli Paley'e kadar uzanarak uyudum...

— Yoldaş Artemyev! Yoldaş Artemyev!...

Uyandım ve sıçradım. Kapıda dazlak kafalı genç bir adam duruyordu.

— Sizi uyandırdığım için bağışlayın. Ama sanırım kalkma zamanınız geldi. Sizinle tanışmıştık. Anımsıyor musunuz, yemekhanede? Aerolog Kistenko. Size ay'daki

yosunlar hakkında sormuştum. Bununla ilgili haberler Ked şehrine ulaştı. Dünyadaki Ket'liler nümune göndermemizi istiyorlar. Ben de Ket şehrine aerolojik roketi göndereceğim.

— Buyrun, — diye yanıtladım, çantadan bir parça “pamuklu” çıkartarak.

— Harika. Bu yosun sanırım dünyadakinden daha ağır, ama sadece bir parça. Neden ağırlık üzerine konuştuğuma şaşıırıyorsunuz? Aslına bakarsanız roketim dünyaya uçuyor. Hergün Ket şehrine bir paket gönderiyorum. Ama dünya yolundayken roket otomatik olarak bütün aerolojik kayıtları yapıyor : dünyadan farklı mesafelerde atmosferin bileşenleri, kozmik ışıınımların yoğunluğu, sıcaklık, rutubet ve diğer şeyler. Yolun dörttü üçünde roket Ket'ten radyo dalgalarıyla idare ediliyor, sonra da Ket şehrinden radyo dalgalarının kontrolüne geçiyor. Ve kesin olarak belirlenmiş bir noktaya, bir metrekarelik bir alana, otomatik olarak açılan paraşütlerle düşüyor. Şaşırtıcı mı? Bu roketle posta da gönderiliyor... Roketin ağırlığı tam olarak hesaplandı. Bu nedenle yosunların ağırlığı önemli. Tekrar teşekkür ederim size...

Çıktı. Saate baktım. “Dünya” saatine, Leningrad saatine göre daha sabahtı. Kahvaltı yaptım ve işe doğru yola koyuldum.

Biyolog Andrey Pavloviç Şlıkov'un odasının kapısını açtım ve bir dakika durdum. Bu oda, dünyadaki biyologların çalışma odalarına benzemiyordu. Eğer Tyurin'i karanlık, dar bir köşedeki ağında sürünen örümcekle karşılaştıralırsak, Şlıkov da yeşil bir bahçedeki tırtıla benziyordu. Bütün odası bukleli, çok küçük yaprakları olan bitkilerle doluydu. Güneşin parlak ışınlarıyla aydınlanan yeşil bir mağara gibiydi. Odanın derinlerinde bir hamakta Şlıkov yarı yatmıştı; iyi yapılı, güneşin bronzlaştırdığı, orta yaşlı biriydi. Uyuşmuş gibi, ruhsuzcasına bana baktı. Gözkapak-

ları şişmişti. İçeri girdiğimde uykulu gözkapakları kalktı ve ela, hayat dolu ve akıllı gözler gördüm. Ama onlardaki hayat, hareketlerindeki ağırlıkla uyumlu değildi.

Selamlaştık. Şlıkov bana ay'la ilgili sorular sordu. Yandaki uzun, alüminyum masada yosun örnekleri vardı.

— Ay'da bulduğunuz bu yosunlarda şaşırtıcı hiçbir şey görmüyorum, — dedi kelimeleri vurgulayarak ve sessizce. — Bakteri sporları, dünyada da bilinen küf mantarı sporları sıfırın altında iki yüz dereceye kadar çok düşük sıcaklıklara hayatlarını koruyarak dayanabilirler. Soluma? Bu, intra-moleküler olabilir, ayrıca bağıl formlardaki oksijen gerekli de değildir. Bizim azot bakterilerimizi anımsayın. Beslenme? Amiplerimizi anımsayın. Bunların ağızları bile yoktur. “Yenilebilir” kırıntılar bulurlarsa onu bütün gövdeleriyle sarar ve asimile ederler. Ama sizin şu “kaplumbağa” biraz daha karmaşık bir durum. Ancak ay'da daha karmaşık canlıların varolma olasılığını reddetmiyorum. Organizmanın uyum yeteneği neredeyse sınırsızdır... Pekala, işe başlayalım. Yakında ay'daki geçmiş organik yaşamları dünyadakiler kadar öğreneceğiz.

Şlıkov durdu, defterine birşeyler yazdı ve devam etti :

— Şimdi işimize dönelim. Ket yıldızındaki bizim, yani biyologların ilk ödevi, bitkileri ihtiyaçlarımız için maksimum düzeyde kullanmaktan ibaret. Bitkiler bize ne verebilir? Herşeyden önce besin. Sonra havanın ve suyun temizlenmesi, ve son olarak, son molekülüne kadar kullanmak zorunda olduğumuz atık malzemeler. Bitkileri gerekli olduğu kadar yeniden modellemeli, değiştirmeli, geliştirmeliyiz. Bunu yapabilir miyiz? Hemen hemen. Ve dünyadakinden çok daha kolaylıkla. Burada ne don, ne kuraklık, ne güneş ışınlarıyla yanma, ne sam yeli söz konusu değil. İsteddiğimiz bitki için istediğimiz iklimi yapay olarak yaratıyoruz. Sıcaklık, nem, zeminin ve havanın bileşimi, güneş ışınlarının gücü; bütün bunlar ellerimizde. Dünya-

daki seralarda bizim burada Ket yıldızında yaptıklarımızın görece benzerleri yaratılabilir. Burada asla onun atmosferini aşamayarak dünya yüzeyine ulaşamayan kısa kızılötesi ışınlarımız var. Kozmik ışınlardan söz ediyorum. Sonra ağırlıksızlık. Kuşkusuz dünyanın yerçekiminin bitkiye ve onun büyümesine nasıl etki ettiğini, onların bu çekime nasıl tepki gösterdiklerini biliyorsunuz...

— Geotropizm, — dedim.

— Evet, geotropizm. Kökler dünyanın yerçekiminin yönünü, pusulanın kuzeyi göstermesi gibi hissederler. Ve eğer kök bu yönden saparsa, bu sadece su ve besin arayışından olur. Peki yerçekimsiz ortamda hücre bölünmesi, büyüme, bitkinin şekillenmesi nasıl olur? Burada en ufak bir yerçekiminin olmadığı laboratuvarlarımız var. Bu nedenle dünyada mümkün olmayan deneyler yapabiliyoruz. Bitkilerin yaşamıyla ilgili henüz çözülmemiş sorunları çözünce bu deneyi yerçekimli dünya şartlarına taşıyoruz. Sizin geotropizmi inceleme çalışmaları yapmanızı istiyorum. Büyük serada Kramer çalışıyor, laboratuvarda ise yeni çalışanımız Zorina size yardımcı olacak.

Şlıkov sustu. Kapıya döndüm, ama bir el hareketiyle beni durdurdu.

— Bitkiler de herşey değil. Canlılar üzerine de son derece ilginç çalışmalarımız var. Orada Faleyev çalışıyor. Kendisinden çok memnun değilim. İşe iyi başladı, ama daha sonra değişti. Eğer bu alanla ilgiliyseniz sizi oraya göndereyim. Her halükarda bu laboratuvarı ziyaret edin, orada ne yapıldığına bakın. Ama şimdi büyük seraya gidin. Kramer sizi onunla tanıştırır.

Ağır gözkapakları düştü. Başını uğurlarcasına sallayan Şlıkov notlarına daldı.

Kramer'de Tuhaflıklar Başlıyor

Koridora çıktım.

— Yoldaş Artemyev ! Mektubunuz var ! — dediğini duydum arkamdan bir sesin. Genç bir “postacı” kız bana bir zarf uzatıyordu. Açgözlülükle kaptım. Bu Ket yıldızında aldığım ilk postaydı. Posta pulu, mühür : Leningrad’dan. Kalbim heyecanla çarpıyordu.

— Mektup Leningrad’dan, — dedi kız. — Oraya hiç gitmedim. Söylesenize, güzel bir şehir mi?

— Harika bir şehir ! — diye yanıtladım şevkle. — Moskova’dan sonra en iyi şehir. Ama ben onu Moskova’ya tercih ederim.

Ona tutkulu bir şekilde Leningrad’ın Strelna ve Pul-kovo tepelerine yaklaşan mucizevî yeni mahallelerini, nefes kesici parklarını, ona Venedik havası veren tablodan çıkmış gibi görünen kanallarını, metropolitanı, fabrika bacalarından çıkan duman ve kurumdan tamamen temizlenmiş Leningrad havasını, çocuk bahçelerini, birinci sınıf müzelerini, tiyatrolarını, kütüphanelerini anlatmaya başladım...

— İklim de giderek daha iyi oluyor, — dedim. — Çevredeki yüzlerce kilometrelik turbalık kurutuldu, bataklık nehirler ve göller düzenlendi, şehrin kıyılarındaki bazı kanallar dolduruldu ve sokaklara çevrildi ya da düzgün köprülü otoyollarla örtüldü. Havadaki nem önemli ölçüde azaldı, öyle temiz ki Leningradlılara fazladan bir güneş

banyosu sunuyor. Şimdi şehrin her yerinde girişlerde otomobillerin ve kamyonların tekerlekleri şehre kir ve toz getirmemesi için temizleniyor. Leningrad... Leningrad!

— Mutlaka Leningrad'a ziyaret edeceğim, — dedi kız ve başını sallayarak "uçuverdi."

Mektubu açtım. Laborantım laboratuardaki onarımın bittiğini bildiriyordu. Yeni ekipmanlar yerleştiriliyordu. Yeni aletlerin yerleştirilmesi bitince laborantım da Profesör Gabel ile birlikte Ermenistan'a gidecekti, çünkü yakın zamanda döneceğime dair umudunu kaybetmişti.

Heyecanlanmıştım. Belki de herşeyi bırakıp dünyaya gitmeliydim?

Kramer'in görünmesi düşüncelerimin yönünü değiştirdi. Serayı gördüğümde ise bunların hepsini unuttum. Üzerimdeki etkisi çok büyük olmuştu.

Hemen içeri girdim. Kramer bana "dalgıç" kıyafetini giymeyi önerdi; bu, uzay boşluğundaki keşiflerde giydiğimizden daha hafifti. Elbisede bir radyo-telefon da bulunuyordu.

— Seradaki basınç buradakinden epeyce daha düşük, — diye açıkladı Kramer. — Ve atmosferinde de çok daha fazla karbondioksit bulunuyor. Karbondioksit dünya atmosferinin ancak üç binde birini oluşturur, serada ise yüzde üçü, bazı kısımlarda daha da fazla. Bu insan için zararlı, ama bitkiler için, tam tersine. Karbon çağındaki gibi büyüyorlar!

Kramer aniden nedensiz yere patlayan kahkahalara boğuldu, üstelik de bu epeyce uzadı.

— Bu kasklarda, — dedi, kahkahaların saldırısı dindiğinde, — radyo-telefon bulunuyor; böylelikle konuşmak için başlarımızı birbirimize yaklaştırmamız gerekmeyecek. Bu radyo-telefonları yakında uzay kostümlerine de ekleyecekler. Büyük bir rahatlık, değil mi? Sanırım dünyadan getirdiğiniz arkadaşınız bunu tasarladı.

Kramer bana bir göz kırptı ve tekrar kahkaha patlattı.

“Kimin kimi getirdiği belirsiz,” diye düşündüm. “Kramer bugün neden böyle vahşi kahkahalar atıyor?... ”

Atmosfer odasından geçtik ve acele etmeksizin, roketi seraya bağlayan uzun koridora çıktık.

— Birkaç tane seramız var, — diye aralıksızcasına konuşmaya devam etti Kramer. — Uzun olanını uçarken görmüştünüz. Ha-ha-ha ! Anımsıyor musunuz, ne kötü uçuyordunuz; sizi bir köpek yavrusu gibi bağlamıştım. Şimdi yeni, konik seraya gidiyoruz. Orada da rokette olduğu gibi bir ağırlık var, ama ihmal edilebilir. Hepsi hepsi dünyadaki binde biri. Yerden bir metre yüksekteki bir ağaçtan kopan yaprak tam yirmi saniyede düşüyor. Ama bu çekim kuvveti bütün atıkların ve tozların yerde birikmesi ve meyvenin uzayda uçmayıp yere düşmesi için yeterli... Henüz “ağırlıksız banyo”da yıkanmadınız mı? Harika ! — “Rüzgarla birlikte hamama girdim,” diye aniden şarkı söylemeye başladı ve yeniden vahşi bir kahkaha patlattı. — Hiçbir çekim kuvveti bulunmayan birkaç deneysel laboratuvarımız daha var. Ve banyo da... İşte geldik. “Perde kapandı.” — Kapıyı açarken tirada başlamıştı.

İlkin ışık gözlerimi aldı. Sonra, çevremi incelerken, bir huni gibi genişleyen devasa büyüklükte bir tünel gördüm. Ön kapı bu huninin dar yerinde bulunuyordu. Huninin karşı ucunda dışarıya doğru camdan dev bir yarımküre ile izole edilmişti.

Camdan ışık hüzmeleri süzülüyordu. Işık çok kuvvetli görünüyordu. Sanki binlerce sinema projektörü, gözleri kör ediyordu. Tünelin duvarları, parlak zümrütten neredeyse siyaha kadar yeşilin bütün tonlarıyla donanmıştı. Bu yeşil halı, hafif alüminyum trabzanları olan dar bir yolla kesilmişti. Manzara hayret vericiydi. Ama bitkilerin olduğu kısımla daha yakından tanıştığımda iyice şaşırdım. Biyolog, botanikçi ve bitki fizyolojisi üzerine eğitilmiş birisi

olarak benim, bitkilerin ne dereceye kadar uyumlu, “plastik” bir malzeme olabileceğine, dış görünüşlerinin ve iç yapılarının nasıl değişebileceğine dair en ufak bir bilgim bile yoktu sanki.

Herşeyi ayrıntılarıyla ve sakince incelemek istiyordum. Ama Kramer kulağımın dibinde can sıkıcı bir şekildi vızıldıyordu.

— Bütün bunlar Şlıkov’un eseri ! Bir dahi. Yakında köpekler gibi arka ayaklarının üzerinde dans eden ve kuş dilinde şakıyan bitkileri olacak. Onları terbiye ediyor ! “Bir ekmeklik tahıl,” diyor, “altmış kalorilik güneş enerjisi kullanıyor, muz ise küz kat fazlasını. Mesele sadece iklim değil. Bütün bitkilerin enerjilerini yüz kat artırmak mümkün.”

— Bana bütün bunlardan söz etti, — dedim, Kramer’in laf kalabalığını kesmek için, ama başarılı olamadım.

— Ve Şlıkov bunu başardı. Sonuçlar mı? Şu örneğe bakmak istemez misiniz? Buna ne diyeceksiniz? Ha-ha-ha !

Sessizce, hayret içinde duruyordum. Önümde insan boyunda bir çalı vardı; palmiye yaprakları ve kırmızı çilekleri anımsatan, karpuz boyunda sulu yemişler asılıydı. Bu dev boyutlarda bir çilekti. Dallar yere eğilmiyor, yukarı doğru yükseliyordu. Dev yemişler incecik saplardan asılıydı. (Bu da yerçekiminin olmadığı anlamına geliyordu !) Bunlardan biri kıpkırmızıydı, diğerleri ise henüz olgunlaşmamıştı.

— Hergün bu çalıların her birinden on tane böyle “yemiş” topluyoruz, — diye cırladı Kramer. — Birini topluyoruz, başkaları oluyor. Aralıksızcasına artıyor. Bizim bitkilerimiz, yeryüzündeki tropik bitkiler gibi iki haftalık bir dinlenme molasını bile bilmiyor. Boyuna yetiştiriyor ! Güneş ışınlarını soğurun, zemini gübre ve suyla besleyin ve onları bu lezzetli yemışlere dönüştürün. Güneş burada hiç batmıyor. Seranın atmosferi daima geçirgen. Bu birincisi. İkincisi, buradaki atmosferde kömür çağındaki gibi çok fazla karbondioksit var.

— Karbondioksitten söz etmiştiniz daha önce. i — Şu yapraklara bir bakın, — diye devam etti Kramer, kafası hiç karışmaksızın. — Neredeyse siyahlar ve bu yüzden bütün güneş enerjisini neredeyse tamamen soğuruyorlar, ama bitkilerin aşırı ısınması da söz konusu değil. Yalnızca buharlaşma yoluyla su kaybediyorlar. Bitkilerin buharlaşmayla ne kadar enerji harcadıklarını biliyor musunuz? Günlük bir iştekten otuz beş-kırk kat daha fazla. Burada ise bu enerji “bedene” karışıyor. Görüyor musunuz, yapraklar kalın, etli. Bazılarında hiç gözenek bile yok. Ve meyveler nasıl da büyük ! Bu örnek tamamen suyu ayırma işlemini gösteriyor, — dedi, yaprağının ucundan su damlayan bitkiyi göstererek. — Bitki değil, Bahçesaray Pınarı !^(####) “Gözyaşı Pınarı”nı görmüş müydünüz? Sürekli damlıyor ! Bu bizim doğal filtremiz. Bu camlı bölme, bazı bitkiler için özel koşullar yaratmak üzere yapıldı : en uygun atmosferik ortam, en iyi sıcaklık. Haşere yok. Yabanî ot yok. Işık filtreleri en uygun ışığı sağlıyor... İra ! İra ! Ne yapıyorsun, çılgınım benim? — Aniden ürkütücü bir şekilde bağırdı, zıpladı ve serada uçtu. — İra ! İra ! Bir çalının arkasından parçalanıyormuş gibi bağıırıyordu.

Ne olmuştu bu adama? Kısa zaman önce sakin, iyi huylu biriydi. Şimdi ise korkutucu bir şekilde, aşırı heyecanlıydı. Onu neyin öfkeliendirdiğini anlayamıyordum. Bir ses, hışırtı duydum ve tünelin dar ucundan dökülen yaprakların uçtuğunu gördüm.

— Neden vantilatörü böyle güçlü çalıştırdın? Kasırga mı yaratmak istiyorsun? — dedi Kramer. — Bitkileri mi öldüreceksin?... Gücü azalt, yoksa seni yere sereceğim !

Ses ve yaprakların hareketi azaldı. Bir yerden tiz bir ses duyuldu :

— Dün ben kendim vantilatörü yirmi sekize getirmiş-

(####)Puşkin'in bir eseri.

tim...

— Hayal görüyorsun !

Yavaşça camdan yarımküreye yaklaştım, aniden özellikle ilginç bir bitkinin yanında durdum. Gövdesinde ışıқта alev alev yanan afyon çiçekleri vardı. Tomurcukları yeni doğmuş bir çocuk başı büyüklüğündeydi.

— İşte görüyor musun? Görüyor musun, haşhaş tohumları nasıl salınıp dökülüyor? — diye bağırdı.

Bunlar bezelye büyüklüğündeydiler.

Birkaç metrelik bezelye salkımları “huni”nin ortasına doğru uzanıyordu. Yarım metre yarıçaplı bir ayçiçeği, neredeyse asılıydı. Salatalık, havuç, patates, çilek, ahududu, üzüm, kuşüzümü, bektaşi üzümü, erik, çavdar, buğday, yulaf, arap darısı, kenevir pancar... Bunları neredeyse tanıyamıyordum : öyle değişik biçim ve büyüklükteydiler ki...

Şaşkınlık içindeydim; bu da nesiydi?

Yeryüzündeki cüceler burada deve dönüşmüştü; ve tersine, yeryüzündeki devler de burada cüceleşmişlerdi. Birkaç gölgelik yerde de mantarlar büyüyordu; mucizevî mantarlar.

İşte alt-tropik ve tropikler. Cüce incir ağaçlarından dev yemişler sarkıyordu; çay, kahve, kakao ağaçları, ancak bir şemsiye büyüklüğünde hindistan cevizleri, Liliputlar ülkesindeki Güliwer olduğumu düşündürüyordu.

Bütün “dünyevî” başarılarım şimdi bana önemsiz görünüyordu.

Benim yıllarca kafa patlattığım sorunlar burada ne kolaylıkla çözülmüştü ! Burada yılın her anında taze meyve ve sebze vardı ve onları işleyen fabrikalar da hiç ara vermeksizin yıl boyunca çalışabilirlerdi...

Ket yıldızının bu tecrübesi yeryüzüne taşınamaz mıydı?

Örneğin, Pamir. Pamir’in kurulu olduğu yükseklikte kızılötesi ışınlar Ket yıldızındakinden daha az, ama deniz

seviyesindeki yerlerden ise çok daha fazla. Pamir platosu sürekli bir seraya dönüştürülebilir. Bütün masraflarını da karşılar. Serada istenen atmosfer yaratılabilir, karbondioksit miktarı yükseltilebilir...

Ya sıcak iklimi ve bereketli gün ışınlarıyla tropiklerin bulutsuz gökyüzü?... Cangıllar üzerinde zafer kazandığımızda milyonlarca insan orada kan ve besin bulacak.

Ya yeryüzünün çölleri? Orada da kumla, susuzlukla hızla bir savaşa giriyoruz. Ama yeryüzünde ne çok çöl var! Ve Ket'in deneylerini kullanarak, güneşi yardıma çağıracağız. Suyu tüketerek sıcaklarıyla bitkileri öldüren güneş çölleri canlandıracak. Yemyeşil bahçeler haline gelecekler...

Hayır, nüfus artışı yerküremizi asla tehdit edemeyecek. İnsanlık geleceğine gülümseyerek bakacak!...

— Yoksa geçici felç mi geçiriyorsunuz, Artemyev? — diyen keskin seslenişini duydum Kramer'in.

— Afedersiniz, dalmışım, — diye yanıtladım, ürperek.

Çevreme baktım; bu konik sera canlıydı. Dar bir yoldan genç bir kız elinde sepetle uçuyordu. Parlak ışık, çiçekler gibi alacalı elbiseleri bu yemyeşil fondan ayırt ediyordu. Kızlar yemiş topluyorlardı. Görülmez bir müzik onların çalışmasına eşlik ediyordu.

— Mitolojik bir resim, — diyerek kahkaha attı Kramer. — Yıldız kızları! Günümüzün masalı! Yakında onların yerini otomatizasyon olacak... Ama şimdi gitmemiz gerekli. Daha size laboratuvarı göstermedim. Ket yıldızının dışında... Tam bir ağırlıksızlık var. Uzay elbiselerimizi giymeli ve epeyce bir mesafeyi uçmalıyız. Portatif roketleri idare etmeyi öğrenmenizin zamanı geldi. Unutmayın: eğer bu kez uçarsanız, ben de sizi halatla bağlamayacağım!

Ama bu kez daha becerikli bir şekilde ateşlemeleri yaptım ve Kramer'in gerisinde kalmadım. Ve bu uzay uçuşu

bana, bir parça tedirginlik de verdi. Sağ ayağım üşümeye başlamıştı. Elbisemde bir hasar olduğundan, uzay soğuğunun içeri sızdığından tedirgin olmuşum. Ama ayağımın gölgede kaldığını fark ettim. Onu ışığa çevirdim ve tekrar ısınıverdi.

İşte laboratuvar. Silindir şeklinde. Silindirin içi camdan bölmelerle ayrılmış. Bunların birinden diğerine “izolasyon” odalarından geçmek gerekiyor, çünkü her bir bölmedeki basınç ve havanın bileşenleri farklı. Silindirin uzunlamasına kenarlarından birinde pencereler, onların karşısında ise bitkiler var. Bunlardan bir kısmı, köklerin gelişimini görmek için cam saksıların içine dikilmiş. Bu beni şaşırtıyor : kökler ışığı sevmiyorlar. Bir bitki yatağında, diğeri yatağına yerleştirilmiş saksılarda, diğeri sırasıyla havaya dizilmiş saksılarda. Ve bunlar garip bir şekilde büyüyorlar : dallar ve yapraklar, gün ışınlarını izleyerek saksıdan pencereye doğru ayrılıyorlar. Bazı kökler “yukarı” doğru çıkıyor, diğerleri ise “aşağı” doğru. Ama köklerin çoğunluğu gölgelik tarafta. Yerçekimsizlik geotropizmi de ortadan kaldırıyor; ve burada, belli ki büyümenin “yönü” yalnızca bir tür heliotropizm veriyor : bitkiyi ışık kaynağına doğru yönelten güç.

— Dur ! Defol ! Sana diyorum, defol ! — dediğini duyuyorum bir kadın sesinin, ve Kramer’in kahkahasını da.

Laboratuvarın sonuna bakıyorsunuz ve cam bölmeden, ley-lak rengi elbiseli genç bir kız görüyorum. Çatının altında süzülüyor; Kramer ise kanatlarını çırparak ona yaklaşıyor ve itiyor. Kenara doğru uçan kız “tavana” çarpıyor; karşı tarafa uçuyor ve bir çeşit kanat-fanlarının yardımıyla hareketsiz bir durumda kalmaya çalışıyor. Yüzü belli ki koyu yeşil çalılığı çarpacak... Ama ağırlıksız bir dünyada istediği durumda kalması öyle kolay değil. Fanları bırakan kız beline bağlı metal diski çıkartıyor ve onu, elinde taşıdığı bir çanak gibi, boşlukta bir yanına illeştiriyor. Sonra

diski dönderiyor, disk bir tarafa gidiyor, kız ise diğer tarafa. Dikey eksene dönmek için kızın disk yandan, kenarı yukarıya doğru tutması gerekiyor. Şimdi disk kızın bedenini trapezdeymiş gibi çeviriyor.

Kramer'e ve kıza yaklaşıyorum. Onu daha önce görmüştüm sanırım. Evet, işte o, Tonya'nın odasında kalan kız! Demek ki onunla çalışmam gerekiyor. Onun yanına ve yukarısına bakıyorum, her ikisi de gülünç hareketlerime bakıp gülüyorlar. Kendimi sudan çıkmış balık gibi hissediyorum. Ama kız da disk ve kanatları benden daha iyi idare edemiyor. Bir tek Kramer yüzüyor; tıpkı sudaki balık gibi, gerçekten yüzüyor. Kızın çevresinden dönmeye devam ediyor, bir başı yukarıda, bir aşağıda duruyor. Kız ise öfkeleniyor ve gülüyor. Sonra bana bir göz atan Kramer şöyle diyor :

— Tanıştırayım, Zorina !

— Biz tanışmıştık, — diye yanıtlıyor Zorina ve başıyla bir selam veriyor.

— Aha, tanışmıştınız demek? İyi o zaman, — Kramer nedense öfkeyle konuşuyor, — gidelim, Artemyev. Banyo yan tarafta. İşten önce ve sonra burada duş alıyoruz.

Dar bir geçitten yeni bir silindire, “soyunma odasına” geçiyoruz : yarıçapı hemen hemen dört metre ve uzunluğu da neredeyse aynı. Orada soyunuyoruz, yuvarlak hole sürünüyoruz ve “banyoya” giriyoruz. Bu silindirin yarıçapı da aynı, ama çok daha uzun. Yumuşak alüminyum bölme duvarları, yanlardan aydınlatma; ve bir damla bile su yok. Silindirin en ortasında duruyorum ve disk ve kanatlar olmaksızın, bölmeye giremiyorum. Boşlukta asılıyım. Kramer girişte birşeylerle uğraşıyor. Şimdi kolu çeviriyor, bir şey hışırdıyor ve silindiri kapatan yuvarlak duvarlarda bulunan musluklardan su görülüyor. Basınçlı su bana çarptı ve damlalar ve küreler düştü. Yan tarafa sürüklendim. Çevremde uçuşan ve giderek irileşen su küreleri üzerime vu-

ruyordu.

Aynı anda silindir de uzun eksende giderek hızla ve hızla dönmeye başladı. Merkezkaç kuvvetinin etkisi altındaydı. Damlalar ve küreler duvarlarda birikmeye başladılar. Az sonra silindirin duvarları bir metrelik bir su tabakasıyla örtüldü. Her yerde, solumda, sağımda, başımın üzerinde su vardı. Yalnızca silindirin uzun eksendeki orta kısmı kuru kalmıştı. En yakın duvara doğru çekilmeye başlandığımı hissettim. Birkaç dakika sonra suya gömüldüm. Ve birkaç saniye sonra da “dip”teydim. Kramer silindirin karşı duvarındaydı, başı benimkinin yanındaydı. Ama ikimiz de kendimizi epeyce sabitlenmiş hissediyorduk: suda yürüyorduk, dalıyorduk, yüzüyorduk. Bu garip banyo çok hoşuma gitmişti. Vücut ağırlığı fazla değildi, suyun üzerinde durmak çok kolaydı.

Kramer girişteki hole yüzdü ve bakır kolu çevirdi. Su hızla küçük deliklerden akmaya başladı, silindirin hareketi yavaşladı. Tamamen durduğunda da banyoda gene su yoktu ve bedenlerimiz de ağırlıksızdı.

Giyinme odasında beceriksiz bir hareketle elbiseyi kolumdan kaçırdım ve uzun zaman yakalayamadım. Bu ağırlıksız dünyada herşey çok sinsiydi. Ufak bir itekleme: kaçıp gidiyor, bir köşeden diğerine, bir duvardan ötekine çarpıyor; yakala bakalım! Kramer bununla bir oyun yapmıştı: şeyleri çiftler halinde köşeye fırlatıyor ve geri uçarlarken yakalıyordu; bazen bunlar birkaç tur yapıyorlardı.

— Zorina’yı beğendiniz mi? Gerçekten, güzel değil mi? — diye beklenmedik bir şekilde sordu. Yüzünde öfke ve kıskançlık vardı. — Göreceğiz! — dedi, tehditkar.

Zorina’yı benden mi kıskanıyordu? Ne tuhaf!

— Şimdi sizi zooloji laboratuvarına götüreceğim, — dedi Kramer, kuşkuyla yüzüme bakarak. — Oraya “tünel”den gidebiliriz. Sizi götürüp bırakacağım.

Gerçekten de beni laboratuvarın kapısında bıraktı ve

anlamalı bir şekilde tekrarladı :

— Göreceğiz !

— Neyi göreceğim? — dedim kendimi tutarak.

Yüzü aniden büzüldü.

— Siz değil, ben göreceğim ikinizi ! — diye tısladı dişlerinin arasından ve döndü.

Ne vahşi, gülünç bir adam !

Kramer'in yaptığı gibi kapının kolunu çevirdim. Kramer ayağını kapının eşiğine dayayıp benim önümde altmış derece açıyla köşede “durarak” şöyle dedi :

— Bir de şu var. Size inanmıyorum ! Neden geldiniz buraya? Şlıkov'un çalışmalarıyla tanışıp onları kendi çalışmalarınız gibi sunmak üzere dünyaya geri dönmek için mi? Şlıkov bir dahidir, ve ben kimseye izin vermem ki, ...

— Dinleyin, Kramer ! — dedim öfkeyle. — Ya hastasınız, ya da davranışlarınızın hesabını vermeniz gerekiyor. Hiçbir neden olmaksızın bana hakaret ediyorsunuz. Ne saçmaladığınızı düşünün ! Hangimiz bir başkasının çalışmasını kendimizin gibi sunabiliriz? Ve neden? Hangi zamanda yaşıyoruz?

— Ayağınızı denk alın ! — diye sözümü kesti ve, uzun bir sıçrayışla tünelde kayboldu.

Allak bullak olmuşum. Ne oluyordu? Bir makine gibi kapıyı açarak laboratuara girdim.

Zooloji Laboratuvarı

Aynı anda, tepetaklak dönmüş, gözleri şaşkınlıkla dört açılmış, geniş çeneli bir adamın yüzünü gördüm.

— Ne istiyorsunuz? — diye bağırdı adam, sanki düşüncelerimi okumuşçasına.

Allak bullak olmuştum. Her saat daha kötü oluyordu ! Şimdiye kadar Ket'te normal, sağlıklı, yaşamaktan mutlu insanlarla karşılaşmıştım, ama burada iki tané neredeyse psikopat !

— Ne oldu, yoldaş? — diye sordum.

— Bu keçiyle ne yapacağımı bilmiyorum, özellikle de bacaklarıyla. Hâlâ büyüyorlar. Uyumsuz, çarpık bacaklar eğilip duruyor. Kesip koparacağım sonunda !... Siz Artemyev misiniz? Ben de Faleyev. Sizin de biyolog olmanız iyi. Birlikte düşünelim. Zooloji laboratuvarı en rahatsız edici olanıdır. Her türden boynuzlu, dört bacaklı problemi burada bulabilirsiniz. Şlıkov sürekli yeni görevler veriyor. Ama deney sonuçları tamamen beklenmedik olunca bunlar nasıl gerçekleştirilebilir? Yerçekiminin yokluğu, birincisi; kozmik ışınların faaliyeti, ikincisi. Bu ışınlar sayesinde ellerimizle yarattığımız mutasyona uğramış türler ortaya çıkıyor. Kendiniz de bakın.

Faleyev havada beceriyle döndü ve geniş avuçlarıyla havayı tirmalayarak laboratuvarda süzüldü. Ben de becerebildiğim kadar onun peşinden gittim.

Burada hayvanlar kokmuyorlardı : belli ki temizlik ve

havalandırma ideal bir şekilde yapılıyordu. Raptiyeler burada ızgaraların sıradan parçalarıydılar. Bir ızgaranın yanında, bir topu, daha da doğrusu dev bir yumurtayı andıran devasa bir domuz gördüm. Domuzun bacakları ise makarna gibi uzun ve inceydi. Toynakları, tırnakları uzamış iki parmağa benziyordu. Böyle bir domuz bir anda dünyaya götürülmüş olsaydı kendi ağırlığı altında ezilerek yufka gibi yere yapışırdı.

Keçi beni daha da şaşırtmıştı. Burnu inanılmaz uzundu, boynuzları Türk palaları gibi uzun ve kıvrımlıydı, bacakları ince, bir buçuk metre uzunluğundaydı ve, kuşların ayakları gibi, otuz derecelik köşelerle ayrılan iki kırılğan uzantıyla bitiyorlardı. Bu “keçi”nin boyu büyük bir koyun kadardı, ama üzerinde hiç tüy yoktu.

— Çıplak bir Afrika köpeği gibi, — dedi Faleyev. Bu “etli” keçi. Kürkü olan keçi de göreceksiniz. Çok kısa boylu, ama yünleri bir metre kadar. Ve nasıl da dalgalı ! Canlı yün fabrikası !

— Sizin bu yün keçisi kuşkusuz bu sıcaklıkta yaşamıyor, değil mi? — diye sordum.

— Elbette. Onları soğukta tutuyoruz, ama iyi besliyoruz. Yün meselesi basit olanı. Şlıkov daha karmaşık görevler de veriyor. Müzik enstrümanları ve tenis raketleri için sicimlere de ihtiyacımız var. Hadi bakalım, uzun bağırsakları olan koyunlar yetiştirin. Şlıkov güçlüğü kabul etmiyor. Hiçbir şeyin imkansız olmadığını söylüyor. Ve çok kısa emirler veriyor. “Eğer,” diyor, “bağırsakların uzatılması gerekiyorsa, farklı besinler verin, gıdasını değiştirin.” Yiyecekleri değiştiriyoruz, ve koyunun bağırsakları uzayacağına şişiyor. Burada farklı etkenler devreye giriyor... Örneğin keçinin bacaklarıyla ne yapacağımı bilmiyorum. Yeniden ahıra girecek mi? Herşey büyümlü bezelye masalı gibi : yerde kestiler, tavanda kestiler, çatıda kestiler ama o gene de büyüdü. Bir tek çatıda kesemiyoruz.

— Çatıda kesip yeniden yapmıyorsunuz, — dedim. — Dünyada kozmik ışınların canlıların evriminde büyük rol oynadığı önermeleri var. Şimdi anlattığınız bu alışılmadık mutasyon bu varsayımı destekliyor. Çevre koşullarının değiştirilmesi, organizmanın uyumluluğu açısından bir “kesinti” oluşturuyor. Ağırlık olmayınca beden ayakta durmuyor ve desteğe de ihtiyacı olmuyor. Hayvanlar havada kalıyor. Bu durumdan çıkmaya meylediyorlar. Kaçınılmaz olarak uzun uzuvlar ortaya çıkıyor...

— Aynen öyle! — diye sözümü kesti Faleyev. — Buradaki ilk köpekler sızlanıp duruyorlardı. Duvara ya da mandala iliştirilmiş et parçasına erişmek için saatlerce patilerini sallıyorlardı. Ve tabii ki oldukları yerden kıpırdayamıyorlardı.

— İşte bu yüzden bacakları uzuyor. Siz ise buranın ölçülerini büyütüyorsunuz. Eğer bacakları böyle uzarsa, sanırım belli bir noktadan sonra büyümeleri duracaktır. Ya da hayvanı arkasından yakalayabileceğiniz bir kafes yapın. Bu dar kafesi daha büyük aralıkları olan bir diğeriyle değiştirin, ya da ince dallardan çit örün. O zaman hayvanın tutunma organları gelişecektir. Keçileriniz ve koyunlarınız, maymunlar gibi “dört elli” olurlar ve kavrama hareketlerinde uzmanlaşırlar. Kafeste tırmanırlar. Tutunmak ve ihtiyaç olunan şeye yetişmek için bir-iki uzuv.

— Gerçekten de öyle! — diye cıvıldadı Faleyev. — İşlerimiz sizinle hızlanacak. Son zamanlarda kafam allak bullaktı, kendimi uyuşmuş gibi hissediyordum... Biliyor musunuz, — dedi korkuyla fısıldayarak, — gözlerinizin önünde kabus gibi canavarlar doğarken burada hızla aklınızı kayırabilirsiniz... Bu uyumluluğu nereye yöneltmemiz gerekiyor? Belki de bir an önce hayvanları uçabilir kılmalıyız? Buradaki koşullarda bu çok daha pratik. Uçan keçi! Ne acaip! — Ağlamaklı bir şekilde güldü. — Ama dört elli fikriniz de gayet iyi. Keçilerimden birinin kuyruğu

öyle büyüdü ki, onu maymunlar gibi kullanabiliyor. Patileriyle erişemediğinde kuyruğunu bu işe koyuyor. Ucundan tutuyor, ve patileri ip gibi geriliyor. Sıçrarken de kuyruğunu uçan bir sincap gibi idare ediyor. Sanki patileriyle kulaklarının arasında yeniden şekilleniyor gibi. Yakında iyi bir uçucu olacak. Ya köpek Gypsy? Gerçekten acaip... Buradayım!... Gypsy! Gypsy!

Bir yerlerden bir köpek havlaması geldi. Ve aniden bize doğru uçan bir canavar gördüm. Köpeklerin en hızlı koşularını yaptığı zamanki gibi bacaklarını sallıyordu, ama ağır ağır yaklaşıyordu. İnce parmaklarının arasında küçük zarlar görölüyordu. Bu zarlar havayı iterek vücudun ileri gitmesine yardım ediyordu. Köpek, bir buldogdan biraz daha iriydi, vücudu kestane rengi tüylerle seyrek bir şekilde kaplıydı, kuyruğu uzun ve tüylüydü, burnu tamamen tüsüzdü, kısa, neredeyse düz alt çenesi az gelişmişti. Bu, köpek burunlu ve maymun ve insan yüzü arasında bir şeydi. Gerçekten de ürkütücü görünüyordu! Köpek iyice yaklaştı ve gözlerini doğruca bana dikti. İstemedен ürperdim: Gypsy'nin büyük, neredeyse insansı, düşüncelerle dolu, kahverengi gözleri vardı... Gypsy kuyruğunu salladı, bedenini ters çevirdi ve pençesiz parmak uçlarıyla bölmenin kenarına tutundu. Sonra gözlerini benden Faleyev'e çevirdi. Gözleri soru doluydu.

Faleyev sanki bir köpekle değil az tanıdığı biriyle ilgileniyormuş gibi aniden şaşırdı. Köpek yüzündeki bu insansı gözler korkutucuydu. Ben de kendimi allak bullak hissediyordum.

— Tanışın, Gypsy, — dedi Faleyev, köpeğin dikkatli gözlerinin önünde bir yere bakarak. — Yeni yoldaşımız Artemyev.

Faleyev'in köpekle, köpekleri seven bir çok insan gibi şakacı bir dille konuştuğunu düşündüm. Ben de Gypsy'nin kel başını okşamak için elimle bir hareket yaptım. Köpek

bana başını sallayıp patisini uzattığında nasıl şaşırdığımı anlatamam ! Öyle şaşkındım ki, uzattığım el bir an için havada donup kaldı. Ve Gypsy'yi normal bir köpek gibi okşamak yerine, Ket'te el sıkışmak yasak olsa da, tüysüz, sıcak patisini saygıyla sıktım.

— Diana'nın yavrusunun karnı tok mu? — diye sordu Faleyev.

Köpek hayır der gibi başını salladı.

— Neden? Memesinden süt gelmiyor mu?

Gypsy başıyla onayladı.

— Gypsy, bir uçuver de yedinci butona bas. Olya'yı çağır, çabuk gelsin.

Bana dikkatli bir bakış fırlatan köpek diğer yöne uçtu. Kalbimin hızla çarptığını hissettim.

— Gördünüz mü? — diye sessizce sordu Faleyev. – Herşeyi anlıyor. Yalnızca yanıt veremiyor. Konuşma araçlarına sahip değil, soru-yanıt sistemiyle kendisini ifade etmesi gerekiyor. Ama beyni devasa bir sıçrayışla gelişti. Doğru, korkunç görünen bir köpek ! Onunla iyi geçinmeye çalışıyorum. Beni çok seviyor, ama nedense Kramer'den hoşlanmıyor. Görünce öfkeyle bakıyor ve ondan uzaklaşıyor. Sanırım kendisi de konuşamadığı için acı çekiyor. Yani benim köpek dilini öğrenmem gerekli.

Laboratuarın derinlerinden keskin bir havlama duyuldu.

— Görüyor musunuz, beni çağırıyor. Yolunda gitmeyen birşey var. Yanına uçalım !!

Gypsy'nin havlamasına eniğinin sızlanması eşlik ediyordu. Hızla laboratuarın diğer tarafına gittik.

Perdeli ayaklı eniğin bir parmağı ızgaraya sıkışmıştı ve oradan çıkartamıyordu. Bir çocuk gibi bize bakarak çılgınca ağlıyordu. Gypsy de telaş içindeydi, uzun parmaklarıyla eniğin sıkışmış patisini çıkarmaya çalışıyor, ama yapamıyordu. Yardıma koştuk ve ortak çabayla parmağı

kurtardık.

Gypsy ile “konuşmaya” karar verdim.

— Gypsy! — Bu gözlerin bakışlarına dayanmak ne güçtü! — Konuşamıyor musun? Sana öğretmemi ister misin?

Gypsy hızla başını salladı ve bana, sanki gözlerinde mutluluk ışıldamış gibi geldi. Köpek yanıma uçtu ve elimi yaladı.

— Bu çok memnun olduğu anlamına geliyor. Görüyorum ki onunla arkadaş olacaksınız, — dedi Faleyev. — Pekala yoldaş Artemyev, nerede çalışmak istersiniz? Bitki fizyolojisi laboratuvarında mı, burada mı?

— Buna Şlıkov karar versin, — dedim. — Şimdilik serada çalışmam gerekiyor. Hoşçakalın, yoldaş Faleyev! Hoşçakal, Gypsy!

Günün geri kalanını serada geçirdim. Kramer’in ruh hali kötüydü ve benimle konuşmuyordu. Sessizce, çilek dallarıyla ilgileniyordu. Zorina bir soru sormak için yanıma uçtuğunda Kramer somurtarak onu ve benim her hareketimi izledi. Böyle bir ortamda çalışmak güçtü! Şlıkov’dan beni hayvan fizyolojisi laboratuvarına göndermesini istemeye karar verdim.

Ricamı Şlıkov’a söylediğimde çok sevindi.

— Zooloji laboratuvarındaki personelin sayısını önemli ölçüde artırmaya karar verdim, — dedi. — Seraya dünyadan bugün gelen yeni elemanlar gönderiyorum. Şimdi Faleyev’in yanına gidin. Ona ne olduğunu anlamıyorum. Her gün daha çok aptallaşıyor ve kafası dağılıyor. Onda yanlış giden birşeyler var.

— Benim görüşüme göre yalnızca onda değil, — dedim.

— Başka kimde? — diye sordu Şlıkov, hamağında doğrularak.

— Kramer’de de. Ket’te tanıştığım ilk kişi oydu. O zaman tamamen farklıydı. Şimdi ise tanıyamıyorum bile.

Dengesiz, şüpheli, sinirli olup çıktı. Sanırım psikolojisi iyi durumda değil, — dedim.

— Bilmiyorum... Onu nadiren görüyorum. Ama öyle diyorsanız onu Meller'e göstermek gerek. Faleyev'e yeni bir eleman gönderiyorum; Zorina.

— Zorina mı? — diye bağırdım.

— Neden olmasın? Ona karşı mısınız?

— Ona karşı hiçbir şey söyleyemem, — diye yanıtladım.

— Ama sanırım Kramer tam da bu kız yüzünden bana karşı kötü duygular hissediyor. Ve benimle birlikte aynı laboratuarda çalışırsa...

— Ah, şu mesele! — diyerek güldü Şlıkov. — Ket yıldızında kıskançlık doğmuş. Kramer'in neden aniden dengesizleştiği anlaşıldı. Ama buna dikkat etmeye değmez.

Ne yapacaktım? Şlıkov'a meselenin sadece Zorina olmadığını, Kramer'in benim hırsızlık yaptığımdan ve Şlıkov'un keşiflerini kendim yapmış gibi göstereceğimden kuşkulandığını ve bu yüzden nedensiz yere kahkahalar attığını anlattım... Ama Şlıkov, bütün bunların tek bir nedenden, Kramer'in kıskançlığından kaynakladığını söyledi. Kramer'in bundan sonra nasıl davranacağını beklemeye ve izlemeye karar verdim.

Yeni Bir Arkadaş

Çalışma hayatı başlamıştı.

Laboratuarda tutkuyla çalışıyordum.

Akşamları gün sonunda klüpte, ortak bahçede, sine-mada, jimnastik salonunda eğleniyorduk. Gençler sessiz sinema oynuyorlardı. Üzerlerine masa örtüsü örterek üç kişiden develer yapıyorlardı. Zorina devenin üzerinden atlıyor ve salonu bir uçtan diğerine uçuyordu. Çocuklar gibi şendiler. “Yaşlılar” da “gençler”den uzak durmuyorlardı.

Bir tek Kramer eskisi gibi tuhaf davranıyordu. Birden deli gibi kahkaha atıyor, sonra aniden derin düşüncelere dalıyordu. Hayır, bu sadece kıskançlık değildi. Beni rahat bırakmıştı, ama her adımımı izlemeye devam ediyordu.

Birçok Ket’li ile tanıştım ve arkadaş edindim. Bu göksel masalın tadına varmıştım ve bir tek Tonya’yı özlüyordum.

Nadiren de olsa onunla telefonda görüşüyordum. Bana kara sakallının Mars ile Jüpiter arasında bir yerde, as-teroit halkasında uçtuğunu söylüyordu, ama yakında Ket’e dönecekti; öte yandan kendisi de bir dizi şaşırtıcı buluş yapmıştı.

Yeni arkadaşlarım beni gökyüzü kolonisiyle tanıştırmış-lardı. Genç mühendis Karibayev çalıştığı fabrikayı gezmeyi önerdi.

— Harika bir tesis, — dedi belli bir aksanla. — Küçük bir gezegen. Küre. Büyük bir küre! Bir tek kürenin üze-rinde değil içinde yaşıyoruz. Yarıçapı iki kilometre. Küre

ağır ağır dönüyor. Bu dönüşle bir çekim kuvveti oluşuyor; dünyadaki yüzde biri. Zayıf yerçekimi en karmaşık üretimleri yapmamıza yardım ediyor. Katı, sıvı ve gazlar ağırlıkla karmaşılaşmıyor. Sesler ve genel olarak da farklı titreşimler dünyadaki gibi yayılıyor. Kuşkusuz, barometre çalışmıyor, ama ona zaten ihtiyacımız yok. Saatler, kantarlar fırlıyor. Kütleyi merkezkaç makinesinde ölçebiliyoruz. Manyetik, elektrik ve diğer kuvvetler, dünyada olduğundan daha açık. Tornaların çalışması için çekim kuvvetine gerek yok. Fırınlarda sıvı ve katı yakıttan kaçınıyoruz. Elektrik enerjisini işlemek için birbirinden çok farklı makinelerde güneşi kullanıyoruz. İki silindir düşünün. Silindirlerden biri gölgede, diğerini ise güneş aydınlatıyor. Güneşin sıcaklığı silindirdeki sıvıyı buhara çeviriyor. Buhar tüple çıkıyor ve türbini çeviriyor. Sıcak buhar sonra gölgede duran soğuk silindire giriyor ve soğuyor. Sıcak silindirdeki bütün sıvı buhar olarak soğuk silindire girdiğinde silindirler otomatik olarak yer değiştiriyorlar. Bir buzdolabı gibi çalışıyor: kaynar buhar tersine dönüşüyor. Güneşin aydınlattığı ve gölgelik taraflardaki ısı farkı çok büyük. Makine otomatik olarak ve aksamaksızın çalışıyor. Eğer işleyen parçaların aşınmasını saymazsanız bu sonsuz bir hareket. Diğer güneş tesisi ise küçük bir deliği olan büyük bir küre şeklinde. Kürenin içi siyah. Küçük delikten küreye güneşin aynayla toplanan ışını düşüyor ve kürenin içini ısıtıyor. Bu ısıyı hem hareket hem de metalurjik çalışmalar için kullanabiliyoruz. Ay'a giderken küre-fabrikamızı görmüş müydünüz?

— Gördüm, — diye yanıtladım. — Küçük bir gezegene benziyor.

— Kürenin arkasındaki, yıldızlı gökyüzünün bir bölümünü kapatan büyük kare dikkatinizi çekti mi?

— Dikkat etmedim.

— Belki de diğer taraftan geçtiniz ve kare sizin için

kenarda kaldı. Güneş onu aydınlattığında nasıl sıradışı bir “karesel ay” olduğu uzaklardan bile görülür. Bu bir fotosel. On bin metre karelik, bakır oksitle kaplı, çok ince bakır bir levha. İnce bir telden bile daha ince. Üzerinde ise kalorifer peteğine benzeyen çok daha devasa bir tesis var. Termoelektrik bir parça. Ortalarından lehimlenmiş farklı metallere tüpler. Güneşin bağlantı yerlerini ısıtmasıyla elektrik akımı elde ediliyor. Yani, sınırsız miktarda enerjiye sahibiz. Özel metal araçlar yapmak hiç de güç değil. Kuşkusuz demiri dövemiyoruz. Çekiçlerin ağırlığı yok. Ama basınç, pres bunun yerini çok iyi dolduruyor. Bu yüzden fabrikalarımızda ve atelyelerimizde duman, kum, kir yok. Temiz, sakın, muhteşem bir hava. Devasa ağırlıklar kolaylıkla taşınabiliyor. Meteor avcılarımız küremizin “avlusunda” asılı duran binlerce ton demir, bakır, kurşun, çinko, iridyum, platin, krom, volfram topladılar. Çok ince teller döktüğümüz atelyemizi görmelisiniz. “Fabrika içi nakliye” ile taşınmaları çok kolay. Bazen de küçük, enerjisini elektrikten alan “havasız roketler” kullanıyoruz. Elektrik kaynağı kullanma avantajımız var, ama bazen dolaysızca “güneş kaynağı” da kullanıyoruz. Eğer teknikle bir parça ilgiliyseniz mutlaka atelyemizi ziyaret edin... Bir de; bu sabah bizim zamanımıza göre on ikide neredeydiniz?

— Sanırım serada ya da laboratuarda.

— Alarmı duydunuz mu?

— Hayır.

— Demek ki bu sırada Ket’den ayrı laboratuardaydınız. Yoksa duymamak olanaksızdı. Siren uğulduyor ve çıldırmış gibi kükrüyordu. Ben bu sırada Parhomenko’nun yanımdaydım. Yıldızda nasıl bir velvele koptuğunu görmeliydiniz!

— Alarm neden çalmış?

— Nadir görülen birşey, yılda belki ancak bir kez. Küçük bir meteor, belki de bir kum tanesinden biraz daha büyük birşey, yıldızımıza çarpmış, bitkilerin dalları kırıl-

miş ve bir elemanımız omzunu incitmiş. İhmal edilebilecek kadar küçük bir meteor. Duruma bakınca Ket yıldızının kabuğunda çarpmanın ilk etkisiyle eriyerek yapıştığı değerlendiriliyor. Ama elbisesinde ve omzunda bu göksel konukla karşılaşan Goreva bir parıltı gördüğünü ve gökgürültüsü gibi bir çatırtı işittiğini söylemiş. O zaman da alarm verilmiş. Ne var ki meteor, kabukta derin bir delik açabilirdi. O zaman gaz dışarı kaçardı ve uzay soğuğu da roketeye sızardı. İşte bu nedenle roketimiz kapalı bölmelere ayrılmış durumda. Kapılar bir anda tamamen geçirimsiz olarak kapanır ve roketin diğer bölmelerindeki kayıp, genel bir hava sızıntısına neden olmaz. Kazanın olduğu bölme ise uzay elbiselerini giyinen çalışanlar gider. Goreva, kapılar otomatik olarak kapanmadan odasından aceleyle çıkmış. Ancak her halükarda anahtarlarımız da vardır. Eğer otomatik olarak kapanmış olurlarsa bunlarla kapılar açılıp kaçılabilir. Alarm sırasında da kargaşaya rağmen herşey disiplinli bir şekilde yürüdü. Meller Goreva'nın yarasına baktı ve böyle "steril" bir yarayı daha önce hiç görmediğini söyledi. Zaten yara da bir iğne ucundan az daha genişti. Bu "geçiş yarası"nın dikilmesine bile gerek yoktu. Gene de endişelendim, — dedi mühendis, kol saatine bakarken. — Sizi bekliyorum !

Atelyeyi mutlaka ziyaret etmeye söz verdim. Ama bu söz gerçekleşmeyecekti. Olayların akışına kapılmıştım.

Neredeyse zooloji laboratuvarına taşınmıştım, genellikle "dalgıç giysilerimi" değiştirip Ket'e yemek yemeye bile gitmiyordum; herşey zaman alıyordu ve benim her dakikam değerliydi. Bu laboratuvardaki bir dakika bile, dünyadaki saatlerden daha fazlasını veriyordu. Farklı biyolojik süreçler üzerine yaptığımız deneyler burada öylesine hızlıydı. Meyve sineklerinin mutasyonu gözlerimin önünde

gerçekleşmişti. Her dakika yeni şeyler keşfederek şaşkına dönüyordum. Bütün bu değişiklikleri yöneten yasaları incelemeye yoğunlaşmıştım. Onları anlamak, hayvanların büyüme ve gelişmesini istendiği gibi kontrol edebilecek güçlü ve yeni bir araç bulmak anlamına geliyordu. Hücre çekirdeklerini ve kalıtsal bilgileri taşıyan kromozomlarını inceliyordum, kromozom dizilerini ve bağlarını inceliyordum... Meyve sineklerinde üremenin cinsiyet ve büyüklükle ilgili düzenlerini tam olarak öğrenabilmiştim.

Ya dünyadaki hayvanların gelişme perspektifleri! Evet, orada buradaki gibi yoğun kozmik ışınlar yok. Ama dünyada da kozmik ışınları yapay olarak elde etmenin yolları bulunmuştu. Bu henüz çok pahalı, ama deneyler burada yapılabilir ve sonuçlar dünyaya bildirilebilir. Ve dünyada, özel odalarda hayvanlar, kesin olarak öngörülen sonuçları elde etmek üzere yapay kozmik ışınlara maruz bırakılacak. Ve sürülerde, doğanın istediği kadar değil, bize ne kadar gerekliyse o kadar sığır ve boğamız olabilecek. Siparişe göre dev hayvanlar elde edebileceğiz. Filimsi sığırlar hergün onlarca kova süt verecekler. Bu baştan çıkarıcı bir görev değil mi?

Çalışırken Gypsy'yi unutmuyordum. Kararlılıkla yanımda duruyor ve benden bir adım bile ayrılmıyordu. Onunlayken canım sıkılmıyordu. Dış görünüşüne ve sıradışı doğasına alışmak kolay değildi, ama ben alışmıştım ve çirkinliğinin verdiği kötü izlenim de yumuşamıştı. Gypsy'nin gözleri ıslık ıslık.

Her insan dört ayaklı dostlarımıza kibar davranmaz. Kramer de böyleydi. "Hey sen, kel koyun!" diye selamlaşıyordu Gypsy ile karşılaştığında. "Sakın yanaşma!" ve yumruklarını sıkıyordu. Gypsy'nin ona tahammül edememesi anlaşılırdı.

Gypsy'nin konuşmayı öğrenmesi, bir çeşit "koşullu dil" aşamasındaydı. Onun farklı durumlarda çıkardığı sesleri

anımsamam gerekiyordu. Bu sesler konuşma organlarından çıkanlara pek benzemiyordu, ama bunlar birbirlerinden ayırt edilebiliyordu. Gypsy tonlamasına, sesinin şiddetine, eslerine dikkat ederek bana yardımcı oluyordu. Böylece ağır ağır birbirimizin epeyce iyi bir şekilde anlamaya başlamıştık. Rahatsızlık yalnızca, Gypsy'nin dilini bir tek benim anlayabildiğim bir "yabancı" olmasındaydı. Bana öyle çok değer veriyor ve seviyordu ki. Sık sık elimi yalıyordu; bu köpeklerle has okşama duygusu onda kalmıştı. Yakınlığını başka nasıl gösterebilirdi ki?

Küçük eniğe hareket etmeyi, uzay boşluğunda uçmayı büyük bir özen ve sabırla öğretirken Gypsy'yi izlemek heyecan vericiydi. Bu resimlerin filme alınmamış olması ne yazık !

Ona bakarken düşünüyordum : hayvanları hâlâ insanların hizmetinde kullanmamız ne kötüydü ! Ağa benzer patileriyle Gypsy dünyada hareket etmeye pek az uygundu. Kasları ve iskeleti belli ki güçsüzdü. Ama burada hiçbir şey, dünya koşullarına uygun bir köpek yaratmaktan daha kolay değildi. Tek gereken şey yapay yerçekiminde büyümelerini sağlamaktı. Yoğun kozmik ışınların etkisi altında beyinlerinin gelişmesi dünyada olduğundan çok daha hızlı oluyordu. Gypsy'nin tuhaf bir şekilde ince kokusuna ve sesine dikkat etmiştim. Yalnızca gerektiğinde sinyal ışıklarını yakabilen, zili çalabilen, havlayarak telefona çağırabilen harika bir bekçi değildi, ama kendi türünde üretim sırasında canlı bir tepkiydi de. Kokudaki, sıcaklıktaki, sesteki, renkteki en küçük değişikliği bile hissediyor ve sinyal verebiliyor. Kuşkusuz bunu otomatlarımız da ideal bir şekilde yapıyorlar. Ama Gypsy otomat değil, daha fazlası : yalnızca "dikkat çekmiyor," bu otomatların yardımıyla işin yönünü de değiştirebiliyor.

Onu farklı görevlerle bir yerlere gönderdiğimde çok seviniyordu ve bunları neredeyse daima hatasızca yerine

getiriyordu. Beni anlamazsa başını sallıyordu. “Vva” ve “vve” seslerini çıkartarak “evet” ve “hayır” bile diyebiliyordu.

Kendini adamışlığının sınırı yoktu. Bir keresinde laboratuvarımıza dünyadan geleli fazla olmamış bir görevli girdi ve önümde beceriksizce fanı çevirdi. Gypsy bu yeni adamın bana vuracağını zannetti ve kelimenin tam anlamıyla ona doğru uçup bir kenara fırlattı. Adam böyle kâbus gibi bir canavarı görüp de korkudan ölmediği için mutluydu.

Gypsy'den ayrılmak benim için çok güç olacaktı, ama onu dünyaya götüremezdim de. Orada kendisini iğrenç hissedirdi.

Yani Gypsy'den çok memnundum. Faleyev ise bende daha fazla şaşkınlığa neden oluyordu. Bu adam gözlerimin önünde şaşırtıcı bir şekilde değişiyordu. Giderek daha da aptallaşıyordu. Bazen en basit şeyleri bile anlamadan önümde uzun süre asılı bekliyordu. Çalışmaları da berbattı. Herşeyi unutuyor, büyük hatalar yapıyordu. Dış görünüşü bile çöküyor, sakalları uzuyor, elbisesini nadiren değiştiriyor, banyoya neredeyse zorla götürmem gerekiyordu. En şaşırtıcı olanı ise fiziksel olarak da değişmeye başlamasıydı. Uzun süre gözlerime inanamadım, ama sonunda giderek uzadığına ikna oldum... Yüzü de uzuyordu. Alt çenesi giderek büyüyordu. Ellerindeki ve ayaklarındaki parmaklar gerginleşiyordu, kıkırdakları ve kemikleri irileşiyordu. Sanki akromegali hastalığına yakalanmış gibiydi. Bir keresinde onu, belki de bir aydır bakmadığı aynanın karşısına götürdüm ve şöyle dedim :

— Bakın kime benzediniz !

Uzun süre aynaya baktı ve sonra sordu :

— Bu da kim?

Adam kendinde değildi !

— Tabii ki siz !

— Tanımıyorum, — dedi Faleyev. — Gerçekten ben

miyim? Gypsy'den bile korkunç. — Bunu tamamen kayıtsız bir tonla söylemişti ve aynı anda aynaya sırtını dönüp başka birşeyden söz etmeye başladı.

Bu adamın bir an önce tedavi görmesi gerekiyordu.

O gün Ket'e uçmaya ve bunları Meller'e anlatmaya karar verdim.

Ama o gün olan bir olay, beni Meller ile yalnızca bir değil, iki olay üzerine konuşmak zorunda bırakacaktı.

Tuhaf Bir Hastalık

Zemberekli saatlerimiz (uzayda ağırlıksızlık yüzünden sarkaçlı saatler çalışmıyordu) neredeyse akşamın altısını gösteriyordu. Faleyev Ket yıldızına uçmuştu, Zorina ise laboratuarda kalmıştı. Bu kız çalışmaktan benim kadar zevk alıyordu ve akşam yemeğine kadar zamanını burada geçiriyordu. Daima neşeli, mutlu, güleryüzlüydü ve yalnızca çok iyi bir eleman değil, harika bir yoldaşı da.

Farklı bilimsel sorularla sık sık bana yaklaşıyordu ve onu zevkle aydınlatıyordum.

Bu kez de öyle olmuştu.

Vera Zorina, hayvanların yününün büyümesine soğun etkisini inceliyordu. Deney hayvanı oldukça düşük sıcaklıktaki bir odadaydı ve orada sıcak tutan bir elbiseyle çalışması gerekiyordu. Bu oda tüp şeklindeki laboratuvarımızın diğer ucundaydı.

Bir güvercin büyüklüğündeki devasa meyve sineğini inceleyerek cam çekmecenin yanında oturuyordum. Sineğin kanatları, iriliğine rağmen arınınkinden büyük değildi. Zira bu kanatlar, uçuş sırasında ona neredeyse hiç yardım etmiyordu ve o da camdan evinin duvarlarına hızla sürünmeyi tercih ediyordu. Ama bu dev sinek eşeysiz de değildi. Sinek dişiydi — benim tanımıma göre. Bu başarının sonuçları üzerine düşünürken Gypsy'nin bana doğru uçtuğunu ve kendi köpek dilinde birşeyler söylemeye başladığını fark etmedim. Sonra anladım : Zorina beni çağırıyordu.

Kalktım, Gypsy ağımsı patilerini çırparak önümden uçuyordu, ben de arkasından. Laboratuvarın ucuna varınca sıcak elbiseleri giydim ve oraya “girdim.” Tavanda bir koyun süzülüyordu. Öyle uzun tüyleri vardı ki, ayakları neredeyse görülmüyordu. İpeksi yumuşaklığını hissedebiliyordum. Gerçekten de altınsı yün ! Yünü koyunu bir bulut gibi sarıyordu.

— Yaşasın ! — dedim. — Başarıyorsunuz !

— Düşünün ki, — dedi mutlulukla Zorina, — koyunu daha yeni kııptım. Yünü tekrar büyüdü ve bu defa daha da uzun. Ama bir parça sertleşti. Bu beni endişelendirdi.

— Ne diyorsunuz, ipek bile daha yumuşak olamaz, — diye itiraz ettim.

— Ama örümcek ağı ipekten de incedir, — Zorina da bana itiraz etti. — Yüne bir dokunmayı deneyin. — Ve bana kar beyazı gibi ve gaz kadar hafif bir avuç yün attı.

Zorina haklıydı : bu ikinci yün biraz daha kalındı.

— Gerçekten de ilk kırpmadan sonra yün kalınlaşır mı? — diye sordu kız.

Hemen yanıtlayamadım.

— Burası soğuk, — dedim. Buradan çıkıp öyle konuşalım.

Odadan laboratuara geçtik, kürklerimizi çıkardık ve onları yanyana, “havaya” asarak konuşmaya başladık. Pencereden mavi bir güneş bakıyordu. Altımızda bir yerde devasa dünya-ay’ı asılıydı. Saman yolu mücevherden yapılmış gibi parlıyordu. Beyaz benekler halinde nebularlar görülmüyordu. Tanıdık, artık alışkın olduğum bir resim... Zorina parmaklarıyla “tavandaki” bir mandala tutunarak beni dinliyordu. Gypsy’nin başına sarılmış, en yakın pencereye tünemiştin.

Gypsy aniden endişeyle hırladı. Aynı anda Kramer’in sesini işittim :

— Göksel aşk ! Yıldızların düeti !

Bakışlarımı Zorina'dan çevirdim. Kaşları çatılmıştı. Gypsy yeniden hırladı, ama onu sakinleştirdim. Kramer sağ elini sallayarak havada ağır ağır bir çember çiziyor ve bize yaklaşıyordu.

— Vera ile konuşmam gerekli, — dedi durur durmaz gözlerini üzerime dikerek.

— Sizi rahatsız mı ediyorum? — diye sordum.

— Kurnazlığınızı kendinize saklayın, — diye karanlık bir yanıt verdi Kramer. — Sizinle daha sonra görüşeceğiz.

Ayaklarımla duvarı sert bir şekilde itekledim ve laboratuvarın diğer köşesine uçtum.

— Nereye gidiyorsunuz, Artemyev? — dediğini işittim Zorina'nın.

Yarı yolda geri döndüm ve Gypsy'nin tereddüt ettiğini gördüm : benim arkamdan mı uçması, yoksa benim kadar sevdiği kızla mı kalması gerektiğini bilmiyordu.

— Gidelim, Gypsy ! — diye bağırdım.

Ama Gypsy ilk defa emrimi yerine getirmedi. Bana Zorina ile kalacağı ve onu koruyacağı yanıtını verdi. Kramer bu yanıtı anlamadı elbette. Onun için Gypsy'nin “sözcükleri” gürültüden, havlamadan ve çenesinin hareketlerinden başka birşey değildi. Bu da iyiydi !

Meyve sineğinin olduğu odanın yanına kadar gittim ve laboratuvarın diğer ucunda olanlara kulak verdim. Kramer'in tuhaf görünüşü ve tehlikeyi sezen köpeğin davranışı beni de endişelendirmişti.

Ama her yer sessizdi. Gypsy hırlamıyordu, havlamıyordu. Kramer'in sesi de duyulmuyordu. Belki de çok alçak sesle konuşuyordu. Laboratuvarımızdaki atmosfer dünyadaki kadar yoğun değildi ve bu yüzden ses de işitilmiyordu. Bu gergin bekleyişte iki dakika geçti. Ve aniden öfkeyle havlayarak çağıran Gypsy bana doğru uçtu. Sonra ara verdi ve sadece hırıltılı homurtusu duyuldu.

Hızla geri uçtum, hızlanabilmek için duvarın çıkıntılarına tutunuyordum.

Gözlerimin önüne korkunç bir manzara seriliydi.

Kramer Zorina'yı boğuyordu. Vera onun ellerinden kurtulmaya çalışıyordu, ama gücü yetmiyordu. Gypsy dişlerini Kramer'in omzuna geçirmişti. O ise köpekten kurtulmaya çalışırken bütün bedeniyle sert hareketler yapıyordu. Gypsy umutsuzca patilerini sallıyordu. Ve üçü de, bir top gibi laboratuvarın ortasında dönüyorlardı.

Birbirine kenetlenmiş uçan gövdelerden oluşan gruba doğru uçtum ve Kramer'in gırtlığına sarıldım. Yapacak başka birşeyim kalmamıştı.

— Gypsy! Yardım çağır! Zil! Telefon! — diye bağırdım.

Kramer hırıldıyor, ama Zorina'nın boynunu bırakmıyordu. Elleri sanki taş kesilmişti. Yüzü çarpılmış gözleri ise çılgın gibiydi.

Henüz zaferimizi kutlamak için çok erkendi. Vera'yı Kramer'den biraz uzaklaştırmayı başarmıştım. Ama bir an sonra Gypsy'nin düz burunlu yüzüne bir darbe indirdi ve bana saldırdı. Tuhaf bir mücadele başladı. Kramer'den kurtulmak için umutsuzca çırpınıyordum. Ancak uzay boşluğundaki hareketlere daha alışkın olan rakibim hızla durumu değiştirdi ve bir anda başımın yanında belirdi. O zaman Gypsy, Kramer'in yüzünü ısırarak tehdit ederek aramıza girdi.

Kramer bana yumrukları ve ayaklarıyla şiddetli darbeler indiriyordu. Ama şansıma, düşmanımın yumruklarının en ufak bir ağırlığı bile yoktu. Darbeyi sadece Kramer duvardan yaylanarak üzerime atladığında hissediyordum.

Sonunda beni arkadan tutmayı başardı, elleri de boynuma yapışmaya başladı. Gypsy onun sağ bileğine atladı. Kramer'in köpeği uzaklaştırmak için sol elini serbest bırakması gerekiyordu, ama bu anda aramıza Vera da katıldı.

Kramer'in ayağını tutuyordu.

— Durun, Kramer ! Üç kişiyle bir anda başa çıkamazsınız ! — dedim ona.

Ama delirmiş gibiydi.

Laboratuarda insanların sesleri duyuldu ve az sonra beş genç bizi ayırdı. Kramer dövüşmeye, kaçmaya ve öfkeyle haykırmaya devam ediyordu. Dört kişinin onu tutması gerekti, biri de küçük alet rafımızdan ip almak için oraya uçtu. Kramer'i bağladılar.

— Beni uzay boşluğuna atın ! — diye inliyordu.

— Ne utanç verici ! — dedi gelenlerden biri. — Böyle birşey Ket'te hiç olmamıştı !

— Yöneticimiz yoldaş Parhomenko'nun adlî yetkisi de var. Sanırım bu ilk serseri hareketi sonuncusu olacaktır, — dedi bir diğeri.

— Onu zamanından önce yargılamayın yoldaşlar, — dedim özür dilercesine. — Sanırım Kramer'in yargılanmaya değil, tedavi olmaya ihtiyacı var. Hasta o.

Kramer dişlerini kenetlemiş, susuyordu.

Tekrar kavga etmeye başlamasına karşı önlem olarak elleri ve kolları bağlanarak “dalgıç” kıyafeti giydirdiler ve bir yük gibi Ket'e götürdüler. Ben ve Zorina da onu takip ettik. Laboratuarda yalnızca bir görevli ve Gypsy kaldı.

Ket'e vardığımızda Kramer'in hızla Meller'e gösterilmesine ısrar ettim. Doktora, onunla ilk karşılaşmamdan son haline kadar onun davranışlarını anlattım. Ve benim kanaatime göre Faleyev'in de hem bedensel hem de psikolojik olarak hasta olduğunu ve belki de hastalıklarının aynı olduğunu anımsattım.

Meller beni dikkatle dinledi ve şöyle dedi :

— Evet, bu çok mantıklı. Yıldızdaki koşullar çok fazla sıradışı. Şiddetli cinnet vakalarıyla daha önce de karşılaştık. “Gökyüzü göçmenlerimizden” biri yeryüzünde olduğunu hayal ediyordu. Psikolojimizde bunun nasıl izler

bıraktığını tahmin edebilirsiniz.

Önce Kramer'i, sonra da Faleyev'i kendisine getirmele-rini istedi.

Kramer sorulara yanıt vermiyordu, içine kapanmıştı ve yalnızca bir kez şu cümleyi tekrar etti :

— Beni uzay boşluğuna atın.

Faleyev, Meller'in hakkında şaka yaptığı gibi, "sakin bir şaşkınlık" içindeydi. Faleyev'in yanıtlarından bir sonuca varmış gibi görünüyordu. Her ikisini de götürdüklerinde şöyle dedi :

— Tamamen haklısınız. İkisi de hasta, üstelik ciddi bir şekilde hasta. Kramer hakkındaki hüküm çok açık. Onu bağışlamak gerek. Bilimsel çalışmanın bir kurbanı. Ya siz, biyolog, nedenlerini tahmin ediyor musunuz?

— Henüz misafir sayılırım burada, üstelik doktor da değilim... — dedim utanarak.

— Ama gene de kolayca tahmin edebilirsiniz. Dahası ben, ihtiyar kızıl kafalı, sizden daha iyi değilim. Üstelik unutuyorum... Bu kozmik ışınların marifeti ! Düşünün. Dünya yüzeyinin yirmi üç kilometre üzerinde bile kozmik ışınlar dünyadakinden üç yüz kat daha fazla. Atmosferden bu ışınların ancak ihmal edilebilecek bir miktarı geçebili-yor. Biz ise atmosferin sınırında bulunuyoruz ve dünyada-kinden bin kat daha fazla kozmik ışınların etkisine maruz kalıyoruz...

— Afedersiniz ama, — diye sözünü kestim, — öyleyse Ket'teki herkes çılgınlıklar yapmaya başlamalıydı ya da hilkat garibelerine dönüşmeliydi. Ancak böyle birşey ol-muyor.

Meller ayıplarcasına başını salladı.

— Hâlâ anlamıyorsunuz ! Bunu Ket'i inşa edenlere borç-luyuz. Kozmik ışınların tehlike içermediğine dair bir gö-rüş olsa bile, Ket'i yapanlar, dış kabukta en güçlü kozmik ışınları tutan bir izolasyon tabakası da kurdular. Anlıyor

musunuz?

— Ama şunu anlamıyorum...

— Oysa hem bitki hem de zooloji laboratuvarı bölümü maksimum miktarda kozmik ışını geçirmek üzere yapıldı. Bunların hayvan ve bitki organizmalarında ne tür etkide bulunduğunu belirlemeliydik. Meyve sinekleri ve daha iri hayvanlarla ilgili bütün deneyleriniz hangi temelde yapılıyor? Bütün bu mutasyonlar neden meydana geliyor? Kozmik ışınların etkisinden. Biliyor musunuz?

— Bunu biliyorum. Şimdi anlıyorum...

— Nihayet. Meyve sinekleri değişiyorlar; köpeklerden, keçilerden, koyunlardan kimbilir ne canavarlar doğuyor. Ve siz kendiniz de; başka türlü bir deneyin mi içindesiniz? Onlarda olan sizde olmayacak, öyle mi? Bunu biliyordum! Biliyordum ve uyarmıştım. Ama beni sizin gibi biyologlar ikna ettiler: hiçbir tehlike yok! Biri çıldırdı, diğeri çirkinleşti. Kozmik ışınlar hormonlara etki ediyor; fizyolojik ve psikolojik işlevler üzerinde etkili olan hormonlara. Bu çok açık... Faleyev'de akromegali var. Bu hastalığı yakında ortadan kaldırırsınız. Ama Kramer'in de onarılması gerekiyor. Ve siz de, arkadaşım, eğer böyle bir laboratuvar da iki yıl çalışmış olsaydınız, o zaman belki sizin de böyle sevimsiz bir hikayeniz olurdu.

— Ama şimdi ne yapacağız? Çalışmayı bırakamam.

— Bırakmayacaksınız. Birşeyler düşünelim. Radyologlar da tehlikeli ışınlar üzerine çalışıyorlar, ama daha güvenliler, sadece sizi izole etmek gerek. İzole edilmiş kasklar, izole edilmiş elbiseler. Kobay hayvanları ışınların dolaysız etkisi altında bulunabilirler; bilim çalışanları ise kozmik "yağmurdan" koruyucu şemsiyelerin altında olmalı. Böyle bir yağmur altındaki deney odasına gidiş ancak şemsiye altında olabilir. Öneride bulunacağım ve mühendislerimiz gerekeni yapacaklar.

Kara Sakallı Yevgenyev-Paley

Dünyadan ayrıldığımdan beri sekiz ay geçti.

Ket yıldızı bayrama hazırlanıyordu. Burada her yıl yıldızın kuruluş günü büyük törenlerle kutlanıyor. Yaşlılara, o gün, daha öne hiç gelmemiş olan gökyüzü kolonistlerinin Ket yıldızına akın ettiklerini anlatıyorlardı. Konferanslar yapılıyor, yıllık çalışma raporları dinleniyor, başarıları dile getiriliyor, deneyimler paylaşıyor, gelecek hakkındaki planlar tartışılıyor. Bu yıl daha özel bir bayrama hazırlanıyordu. Onu büyük bir sabırsızlıkla bekliyorduk : yalnızca Tonya'yı değil, ele geçmez kara sakallıyı da göreceğimi biliyordum.

Yıldızda hazırlık çalışmaları başlamıştı. Seradan kıvrımlı bitkiler, çiçekler taşındı ve büyük salon dekore edildi. Ressamlar pankartlar, portreler, diyagramlar çiziyorlardı; müzisyenler yeni şarkıları ve kantatları çalışıyorlardı; oyuncular piyesleri ezberliyorlardı ve yöneticiler de bilimsel çalışmaları konferans metni haline getiriyorlardı.

Neşe, "akşamları" rengarenk lambalarla süslenmiş yeşile çalan tünel boyunca uçuyordu. Herkes bayramlıklarını giymişti, şarkı söyleyenler, müzikler, genç sesler duyuluyordu. Hergün yeni yüzler görölüyordu. Gençler baskındılar. Tanışlar birbirleriyle gürültüyle buluşuyorlardı ve keyif içinde bağırıyorlardı.

— Sen neredensin?

— Asteroit kuşağından.

— Satürn'ün halkasına gittin mi?

— Elbette !

— Anlat ! Anlat ! — diyordu sesler.

Anlatıcının çevresi hızla kalabalık bir grupla, daha doğrusu arı oğuluyla sarılıyordu : ağırlık ihmal edilebilecek kadardı ve birçok dinleyici de anlatıcının başının üzerinde uçuyordu.

— Satürn'ün halkası bildiğiniz gibi aynı yönde hareket eden sayısız parçadan oluşuyor. Bu herhalde patlayan bir gezegenin kalıntıları; Satürn'ün uydusunun. Gerçekten küçük taşlar da var, dev kayalar ve koca dağlar da.

— Bir taştan diğerine atlayarak halkada yürünebilir mi? — diye sordu biri.

— Elbette, mümkün, — diye gülerек yanıt verdi anlatıcı, gerçeği mi söylüyor, şaka mı yapıyor, anlamak mümkün değildi. — Ben de öyle yaptım. Bazı kalıntılar gerçekten de öyle yakın uçuyorlar ki, birinden diğerine adım atmak mümkün. Ama genel olarak aralarındaki mesafe bu kadar az değil. Birinde portatif roketlerimiz sayesinde bir parçadan diğerine atlıyorduk. Ama yoldaşlar, bilmelisiniz ! Parçalardan bir kısmı kütle altındandı, bir kısmı gümüşten, ama çoğunluğu demirden.

— Sen de altın getirdin tabii?

— Nümune getirdik. Satürn'ün halkası bize yüz yıl yeter. Bu muhteşem gerdanlıktan taşlarını sökeceğiz. İkinci küçük taşları, sonra da daha büyüklerini alacağız.

— Ve Satürn o harika süsünden yoksun kalacak. Çok yazık, — dedi biri.

— Evet, itiraf edeyim görünüşü çok etkileyici. Halkaya onunla aynı düzlemden yaklaştığında yalnızca onun kenarını görüyorsun : aydınlık gezegeni ikiye bölen, ince, aydınlık bir çizgi. Yukarıdan bakarsan sıradışı bir güzelliği olan ıslıl ıslıl bir halka görüyorsun. Yandan baktığında gökyüzünü iki parçaya bölen, bir düzgün, bir gergin bir elips

ya da parabol. Bunlara on tane de Satürn ay'ını ekleyin, bir gezgini orada nasıl şaşırtıcı bir manzaranın beklediğini tahmin edebilirsiniz.

— Satürn'e inmedin mi?

— Hayır, bunu sana bıraktık, — dedi anlatıcı. Herkes güldü. — Ama Phoebe'de, Iapetus'ta bulunduk. Atmosferi olmayan küçük ay'lar, neredeyse hiçbir şey yok. Ama gökyüzünün görünüşü her yerden muhteşem.

— Kısaca, stratosferi odamızın atmosferi gibi inceledik. Bizim için bir gizemi yok... — diyen sesi duyuldu aerologun, elden ele arkadaşım Sokolovskiy'e doğru uçarken.

Jeoloğa el salladım ve o anda Tyurin'i gördüm. Yönetici Parhomenko'nun yanında, yere dikkatle basıyordu ve hareket hakkında birşeyler anlatıyordu. Hareket felsefesi üzerine bir konferans vermeyi mi hazırlanıyordu yoksa?...

Parhomenko, Zorina'ya yaklaştı. Yöneticiyi bu kızla daha önce de görmüştüm. Kramer'in görmemesi iyi. Zavallı, hâlâ tecritte. Tyurin, bir bilim adamının klasik kayıtsızlığıyla dostunun yanından uzaklaştığını fark etmemişti ve laf kalabalığına ağır ağır devam ediyordu:

— Hareket; iyidir, hareketsizlik; kötü. Hareket; yararlıdır, hareketsizlik; ...

Orkestranın sesi, yeni felsefenin bu vaizinin konuşmasını boğdu.

Ana koridoru baştan başa uçtum, büyük salona, yemekhaneye, "stadyum"a, havuza baktım. Her yerde süzülen, sıçrayan, tırmanan insanlar. Her yerde çınlayan sesler ve kahkahalar. Ama aralarında Tonya yok... Hüzünle dolmuştum ve kendi dört ayaklı dostumla konuşmak için laboratuara yöneldim.

Sonunda bayram günü geldi. Bir sürü kolonicinin rahat bir şekilde yerleşebilmesi için yıldızdaki çekim kuvveti neredeyse tamamen sıfırlanmıştı. Toplananlar, neredeyse homojen olarak bütün boşluğu dolduruyorlardı. Cam kutu-

daki meyve sinekleri gibi duvarlara tutunuyorlar, salonları dolduruyorlardı.

Koridorun sonunda bir “podyum” vardı. Onun arkasında sanatkarane, ıslıl ıslıl bir pankart duruyordu. Pankartta dünya, onun üzerinde Ket yıldızı, onun da üzerinde ay çizilmişti. Büyük, oval bir yuvarlakta da Konstantin Eduardoviç Tsiolkovski’ın platin bir heykeli asılıydı. En sevilen çalışırkenki pozlarından birinde çizilmişti : kağıt dolu bir tableti kucağına alırken. Sağ elinde kurşunkalem vardı. İnsanlara yıldızların yolunu gösteren büyük kaşif, sanki konuşmacıların söylediklerine kulak verirken çalışması bölünmüş gibiydi. Ressam-heykeltıraş yüze, kulakları işitmeyen bir ihtiyarın gergin ifadesini ve uzun hayatını boşuna yaşamamış olan bir insanın mutluluk gülümsemesini vermişti. Bu gümüşi-mat heykel, ışıktandırmanın etkisiyle unutulmayacak bir izlenim bırakıyordu.

Prezidyum masası altın bir halkayla havaya asılmıştı. Bir “yeni dünya”yı anımsatıyordu. Ortada Parhomenko görölüyordu. Salon neşe çılgınlıklarıyla ve alkışlarla onu selamlıyordu.

Birinin koluma dokunduğunu hissettim. Döndüm : Tonya !

— Sen!... — Yalnızca bunu söyleyebilmiştim. Onu “sen” diye çağırmak benim için de beklenmedik olmuştu.

Ket’teki kurallara rağmen sımsıkı el sıkıştık.

— İş ertelendi ! — dedi Tonya. — Bir buluş daha yaptım. Burada çok yararlı, ama ne yazık ki dünyada çok az kullanılabilir... Küçük bir asteroidin bu uyduda neredeyse felakete yol açtığı olayı anımsıyor musun? Bu beni, bu tür olayların olasılık bakış açısına göre ihtimalinin çok az olmadığına ikna etti, yani bunlar sürekli oluyor. Ve benim icat ettiğim de...

— Yani buluş değil, düpedüz icat?

— Evet, icat. Küçük asteroitlerin yaklaşmasında bile

tepki gösteren ve onları daha yoldayken Ket'ten uzaklaştıran bir alet yaptım.

— Geminin önüne bir buzdağı çıktığında uyaran radar gibi mi?

— Evet, tek farkları, benim aletim sadece uyardırmıyor, ama “gemimizin” yönünü de değiştiriyor. Sana daha sonra ayrıntılı anlatırım... Parhomenko sunuşuna başlıyor.

Herkes sustu.

Yönetici, toplananları “bir yıldız yılının sonundaki başarıları” için kutladı. Bir alkış koptu, ve gene sessizlik.

Sonra konuyu toparlayarak, dünyanın çocuğu olan Ket yıldızının “annesine borçlarını ödemeye başladığını” söyledi. Ket'lilerin devasa başarıları olduğunu; astronomi, aeroloji, jeoloji, fizik, biyoloji alanlarında emekleriyle bütün insanlığı zenginleştirdiklerini anlattı. Ne çok büyük bilimsel buluşlar yapılmıştı, dünyada üstesinden gelinmeyen ne çok mesele çözülmüştü ! Örneğin Tyurin son derece değerli keşifler yapmıştı. Onun “Evrenin Yapısı” kitabı, bilim tarihinde çığır açan klasik eserler arasına girecekti. Ve adı, Newton ve Galilei gibi, bilimin devlerinin adları arasında olacaktı.

Aerolog Kistenko'nun, jeolog Sokolovskiy'in, “seçkin kaşif ve deneyci yoldaş Gerasimova”nın çalışmaları da her türlü değere layıktı. Benim çalışmalarına da atıfta bulundu; oysa bana kalırsa ancak mütevazı bir değeri vardı bunların.

— Kendisini uzay boşluğundaki savaşıyla ortaya koyan gerçek bir kahraman; yoldaş Yevgenyev, — dedi Parhomenko ve arkasındaki birini alkışlamaya başladı.

Yevgenyev ! Kara sakallı ! Onu görmek için omuzlarımin üzerinde yükseldim, ama kahraman saklanıyordu. Alkışların önüne çıkmıyordu.

— Oh, yoldaşımız çok ağırbaşlı, — diyor Parhomenko. — Ama onu, asteroit kuşağındaki sıradışı maceralarını an-

latmaya zorlayacağız. Keşif gruplarının sorumluları önümüzde rapor sunmalı.

Yevgenyev sonunda halkada göründü. Onu hemen tanı-mıştım.

— Sen de tanıdın mı? — diye sordum Tonya’ya.

Tonya gülümsedi.

— Sakalsızların arasında; evet, ama onun gibi sakallıların arasında ancak zorlukla tanıyabilirdim. Roket üssüne gittiğinde onu ancak belli belirsiz görmüştüm.

Yevgenyev konuşmaya başladı. Daha ilk kelimeleriyle Tonya aniden bembeyaz kesildi.

— Neyin var? — dedim korkuyla.

— Bu Paley ! Onun sesi... Ama nasıl da değişmiş ! Paley-Yevgenyev... Hiçbir şey anlamıyorum !

Sanırım ben de Tonya’dan daha az beyazlamış değildim. Bu haber beni çok heyecanlandırmıştı.

— Belki de yalnız kalmak istersin? Konuşmanız gereken çok şey var.

— Aramızda sır yok, — diye yanıtladı Tonya. — Böyle iyi... Gidelim !

Ve alkışlar susup kara sakallı sahneden inince Tonya ve ben ona yöneldik.

Toplantının kutlama faslı bitmişti. “Arılar” hareket halindeydi. Orkestra çalıyordu. Herkes koro halinde “Yıldız Marşı”nı söylüyordu. Karnaval renkleri açılmıştı.

Kalabalığı zorlukla geçtik ve sonunda Paley’e yaklaştık. Tonya’yı görünce gülümsedi ve bağırdı :

— Nina ! Yoldaş Artemyev ! Merhaba !

— Sessiz bir köşeye gidelim. Seninle konuşmam gerek, — dedi Tonya Paley’e ve havada uçan kokulu, kırmızı bir çiçeği tuttu.

— Benim de öyle, — dedi Paley.

Salonun uzak bir köşesine yöneldik, ama orada da çok gürültü vardı. Tonya kütüphaneye gitmeyi önerdi.

Paley-Yevgenyev harika görünüyordu. Bizi sandalyelere “oturmaya” davet etti, oysa bunlar bizi tutamıyorlardı. O ise alışılmamış bir hız ve beceriyle altına bir sandalye çekti, havada sürükledi ve ayaklarını kıvrarak “oturdu.” Böyle bir beceriden epey uzak olsak da onu izledik. Tonya yan dönmüştü, Paley onun sandalyesini kendisinininkinin yanına çekti. Ben de onların yanında, başaşağı asılıydim, ama beceriksiz hareketlerimle Paley’in gülmesine neden olmamak için durumumu değiştirmek istemiyordum.

— Böyle daha orijinal, — dedim.

Bir süre sustuk. Görünüştteki neşemize rağmen. Paley heyecanlanmıştı. Tonya da heyecanını gizleyemiyordu. Durumumun çok tuhaf olduğunu düşünüyordum. Doğrusu, söyleyeceklerini duymayı ne kadar çok istesem de, memnuniyetle buradan gidebilirdim. Paley başını bana çevirip Tonya’ya şöyle sorduğunda daha da garip hissettim :

— Yoldaş Artemyev nişanlın mı?

Sanki düşüyormuşum gibi geldi. İyi ki burada insanlar bayılsalar bile düşemezlerdi. Tonya ne yanıt verecek? Gözlerimi çevirmeden ona baktım.

— Evet, — diye yanıtladı, hiç titremeden.

Rahat bir nefes aldım ve kendimi bu hava sandalyesinde daha muhkim hissettim.

— Yanılmamışım, — dedi sessizce Paley, sesinde bir hüznün vardı sanki.

Demek ki ben de yanılmamıştım, aralarında bilimsel ilgiden başka birşeyler de vardı.

— Sana karşı çok suçluyum Nina... — dedi Paley, bir anlık suskunluktan sonra.

Tonya onaylarcasına başını salladı.

Paley bana baktı.

— Biz, yoldaşlar, — dedi, — tamamen açık konuşabiliriz. Seni seviyordum, Nina... Bunu biliyor muydun?

Tonya başını bir parça eğdi.

— Hayır.

— İnaniyorum. Duygularımı iyi gizliyordum. Ya ben senin için ne ifade ediyordum?

— Benim için arkadaş ve işte de yoldaşımdın.

Paley başını salladı.

— Bunda da yanılmamışım. Çalışmamızla bağlanmıştın. Ben ise acı çekiyordum, şiddetli bir acı! Anımsıyor musun, Uzak Doğu'ya gitmeyi nasıl bir mutlulukla kabul etmiştim? Bana öyle geliyordu ki o zaman senin yakınında olmayacaktım.

— Ben ise çalışmamız en ilginç yerinde kesintiye uğradığı için çok öfkelen dim. Bütün notları götürdün. Formüller sende kaldı. Onlar olmaksızın daha fazla ilerleyemedim.

— Ve sadece bu formüller için beni yeryüzünde ve gökyüzünde aradın?

— Evet, — diye yanıtladı Tonya.

Bu kez Paley gururlu bir şekilde güldü.

— Her neyse, ne olduysa iyi olmuş. Birçok kez dağınık biri olduğumu söyleyip beni ayıpladın, Nina. Evet, bu benim zaafım, ama gururum da... Bu dağınıklık olmasaydım, bugün Parhomenko'nun dediği gibi, "yirmi Herkül'ün yaptığı" yapamazdım. Ayrıca hepimiz ödül de kazandık. Bu ödül benim dağınık karakterim için... İşte, — diye devam etti. — Uzak Doğu'ya gittim ve orada... Sonya'yı sevdim ve onunla evlendim, ve harika bir de kızımız var. Karım ve kızım dünyada, ama yakında buraya gelecekler.

Yüreğimden büyük bir yük kalkmıştı.

— Neden Yevgenyev oldun? Yevgeniy Yevgenyev?

— Yevgeniy Yevgenyev; bu tamamen rastlantı. Sonya'nın soyadı Yevgenyeva. Ben de bunu orijinallik olsun diye aldım. "Neden benim soyadımı taşı mıyorsun" dedi bana, evlendirme dairesine gitmeden. Peki, diye kabul ettim. Paley için de üzgün değilim: o dağınık biri. İşi en

ilginç yerinde bırakıyor... Belki de Yevgenyev daha iyi bir eleman olur.

— Peki notları neden göndermedin bana?

— Birincisi, öyle mutluydum ki, yeryüzündeki herşeyi unutmuştum. İkincisi, sana karşı kendimi suçlu hissediyordum. Senden beklenmedik bir şekilde ayrılmamdan sonra iki kez Leningrad'a geldim. Bir defasında da seni yoldaş Artemyev ile gördüm. Ona soyadıyla seslendiğini duydum. Ama ilişkinizi hemen anladım. Bu sırada Ket sistemi üzerine çalışıyordum ve bu yeni çalışmalar beni tamamen esir almıştı. Sürekli gökyüzüyle ilgilenerek yaşıyordum. Seninle olan çalışmamıza gelince, itiraf edeyim, bütün ilgimi kaybetmiştim. Ortak çalışma notlarımızı sana geri vermem gerektiğini anımsadım... Ve yoldaş Artemyev ile karşılaştım. Bunun çok acil bir sırada olduğunu söylemeliyim. Leningrad'dan havaalanına gitmeden bir saat önce bir telgraf almıştık ve bunda, yalnızca Leningrad'daki atelyelerde yapılan bazı fizik aletleri almamız gerektiği yazılıydı. Yoldaşımla alışveriş için ayrılmıştık ve Üç Temmuz Sokağı ile Yirmi Beş Ekim Caddesinin köşesinde buluşmaya sözleşmiştik. Bu yüzden, adresimi bile söyleyemeden öyle acele ayrıldım. Sonra Ket yıldızına uçtum, oradan da gezegenler arası uzay gezisine... İşte bütün hikaye. Suçluyum, çok suçluyum.

— Şimdi bu notlar nerede? — dedi Tonya.

— Beni sandalyeden atma lütfen, sonra düşüp paramparça olurum, — dedi gülerek Paley. — Pekala! Onları almak için gökyüzüne uçmana hiç gerek yoktu. Leningrad'da kaldılar, neredeyse senin yanındaki bir dairede, kızkardeşimde.

— Ve sen bunu bile yazamadın! — dedi ayıplayarak Tonya.

— Başımı senin önünde uzatıyorum kesmen için, — dedi Tonya'ya, kara saçlı başını uzatırken.

Tonya parmaklarını Paley'in kalın saçlarında gezdirdi ve gülümseyerek onu okşadı. İkisi de bu hareketle döndüler.

— Ödül vermeyi bırak, seni parçalamalıydılar, kerata !

— Bunun için parçalasınlar, ama ödülümü de versinler, — diye şakayla itiraz etti Paley.

Tonya aniden bana döndü ve şöyle dedi :

— Pekala, ne yapalım, dünyaya uçalım mı Lenya?

“Dünyaya uçalım ! Lenya !” Bu sözcükler birkaç ay önce beni nasıl mutlu ederdi ! Şimdi ise yalnızca “Lenya” mutlu ediyordu. Dünyaya uçmak ise...

— Bunu daha sonra konuşalım. Şimdi gerek yok. Senin de benim de bitmemiş işlerimiz var, — diye yanıtladım.

— Nasıl? — dedi şaşkınlıkla. — Şimdi de benimle dünyaya uçmak istemiyor musun?

— İstiyorum, Tonya. Ama biyolojide büyük bir buluşun eşiğindeyim. Ve bu işi de ancak burada bitirebilirim. İş herşeyden önce.

Tonya bana, sanki ilk kez görüyormuş gibi baktı.

— Öyle görünüyor ki Ket'te hızla olgunlaştın, — dedi, biraz şaşkın, biraz onaylayarak. — Karakterindeki bu sertliğe daha önce hiç dikkat etmemiştim. Ama bununla daha çok hoşuma gidiyorsun. Dilediğin gibi olsun. Ama ben burada daha fazla kalamam. Çalışmalarımı sözleştiğimiz zamandan önce bitirdim ve yenilerine başlamaya da hazır değilim. Paley'le başladığımızı bitirmem gerekiyor.

— Evet, Nina, — diye onu destekledi Paley. — Bir de, benim Yevgenyev olmam gibi sen de Tonya oldun anlaşılan. Herşey değişiyor ! Bu işi bitirmelisin. Az birşey kaldı. Böyle bir problemi yarım bırakmak olmaz.

— Kim yarım bırakmış? — diye sordu Tonya. — Bugünlük yeter !... Gidip eğlenelim. Bu benim Ket'teki son gecem.

Sonunda Kişiliğimi Koruyorum

Ertesi gün zooloji laboratuvarında oturmuş, Zorina ile birlikte çalışıyordum. Kozmik ışınların etkisinden bizi koruyan izolasyonlu elbiselerimizin içindeydik. Üzerimizde de izolasyon kanatları yükseliyordu. Yalnızca deney hayvanları, yağmur gibi kozmik ışınlara maruz kalıyorlardı.

Zorina bana Faleyev'in iyilemekte olduğunu söylemişti. Bedeni ve yüzü eski halini almıştı. Psikolojik durumu da düzeliyordu. Ama, Meller düzelmesinden umutlu olsa bile, Kramer'in durumu hâlâ kötüydü.

Laboratuvarın kapısı açıldı. Beklenmedik bir şekilde Tonya göründü.

— Gidiyorum, Lenya! — dedi. — Yola çıkmadan önce vedalaşıp konuşmak için uğradım.

Zorina bizi rahatsız etmemek için laboratuvarın diğer ucuna çekildi. Tonya onun arkasından baktı ve şöyle dedi:

— Yazık ki gelmiyorsun.

— Önemli değil, ayrılığımız uzun sürmeyecek, — dedim. Bu sırada Gypsy yanımıza uçtu.

— Tonya, sana kozmik ışınların etkisinden söz ettiğimi anımsıyor musun? Onların Gypsy'ye ne yaptığına bak.

— Ne fantastik bir ucube!... — diye bağırdı Tonya.

Ucube gülümsedi ve kuyruğunu sallamaya başladı.

— Bana öyle geliyor ki burada kalman tehlikeli, — dedi Tonya. — Bir dahakine karşıma bir canavar olarak çıkacaksın.

— Endişelenme. Bu elbise ve “şemsiye” ile korunuyorum. Bunlar beni koruyor; benim bedenimi, beynimi ve... sana olan aşkımı!

Tonya inanmazcasına bana baktı.

— İstedğini yap! — dedi ve benimle öfkeyle vedalaşarak çıktı.

— Eh, Gypsy, ikimiz de bekar kaldık! — dedim.

Gypsy elimi yaladı.

Dünya ve Yıldızlar

Bahar. Pencere açık. Akşam rüzgarı taze huş kokusunu taşıyor. Sayfaya el yazısıyla yazdım ve pencereden baktım. Gökyüzünde yarımay, Amiral Kulesinin tepesine takılmış gibi duruyor. Hoparlörden kemanın sesi akıyor. Herşey sanki uzun yıllar önceymiş gibi... Ama şimdi ay'a başkalarının gözleriyle bakıyorum. Dünyanın yakın, erişilmez uydusu. Ay yüzeyinde ayak izlerim kaldı... Küllerle ve kozmik tozlarla dolu zeminde sanki yeni yürümüşüm gibi taze.

Bazen bütün bunlar bir düş gibi geliyor...

Yanımdaki oda Tonya'nın. O da benim gibi profesör.

Yemek odasından bir okul çocuğunun şarkısı geliyor.

Koltuğumun yanındaki halıda en sevdiğim köpek, Gypsy'nin siyah yavrusu yatıyor. Ona yıldızda bıraktığım dostum Gypsy'yi anımsayarak aynı adı verdim. Ne acıklı bir ayrılıştı !

Ket'teki arkadaşlarımla ilişkilerimi koparmadım. Hepsi de hayatta ve sağlıklı. Zorina yönetici Parhomenko ile evlendi. Sağlığını kazanan Kramer normal bir insan : çok mutlu değil, ama bu drama dair yapılacak birşey yok. Paley-Yevgenyev baş mühendis olarak çalışıyor : roketler yapıyorlar ve onları test ediyor. Tyurin güneş sisteminin ötesine bir geziye hazırlanıyor. Kararlı bir şekilde yaşlanmıyor.

Bir ay önce, büyük "Ket Yıldızındaki Biyolojik Buluşlar" kitabını bitirdim. Şlikov'un, Kramer'in ve kendi malzeme-

lerimden yararlandım. Son derece ilginç bir kitap oldu. Baskıya verildi. Onu bitirince bu gayet sıradışı evlilikle ilişkili bütün serüvenleri tekrar yaşamayı diledim. Ve şimdi de bu kitabı bitiriyorum.

... Oğlum “Ket Yıldızı Marşı”nı söylüyor. Ona bu gezimi ne çok anlattım ! Şimdi sadece büyüdüğünde yıldıza nasıl uçacağını hayalini kuruyor. Belki de yıldızda yaşayacak.

Ek.
Çalışmalarım Hakkında

Aleksandr Belyaev

(Detskaya Literatura (Çocuk Edebiyatı), no. 5, 1936.)

Profesör Dowell'in Başı adlı romanımın eleştirisinde (Çocuk Edebiyatı, No. 1, 1939) yoldaş Rıkaçev, başka şeylerin yanında, benim, Grebnev'in *Arktaniya* romanındaki bilimsel hatalara yaptığım eleştirinin özünde bir özeleştirel karakter taşıdığını yazıyor. Söylemek gerek ki, benim bütün eleştirel metinlerim özeleştirel karakter de taşır, çünkü diğer yazarların bütün sınırları az ya da çok derecede bende de bulunur. Ancak bu, eleştirinin bir özeleştiri olarak görünmedi tek seferdir; bu defa sadece Grebnev'in bilimsel hatalarıyla ilgilidir. İşte nedeni:

Profesör Dowell'in Başı anlatı ve romanı benim tarafımdan onbeş yıl önce yazıldığında yalnızca S.S. Bryukhonenko'nun değil, ona bu yolu açan öncülleri Prof. İ. Petrov, Çeçulin, Mikhaylovskiy'in de deneyler henüz yapılmamıştı. *Profesör Dowell'in Başı* 1926'da Dünya Rehberi dergisinde yayınlanmıştı, ama canlıların hayata döndürülmesi üzerine ilk deneysel incelemeler Prof. Petrov tarafından Leningrad Emek Koruma Enstitüsünde 1928 yılında yapıldı. Bryuk-

honenko'nun çalışmaları ise daha sonraki bir döneme aittir. (Bak. Prof. Petrov'un makalesi "Canlandırma Sorunları," Izvestia, 10 Mayıs 1937, no. 109.) Bu ortadayken, Prof. S.S. Bryukhonenko'nun çalışmaları benim üzerimde dolaysız bir etki gstermiy olamazdı. Benim romanım, kendi zamanında bilimsel bir ngryd.

Bende bunu yazma dşncesi nasıl ortaya çıkmıştı? *Profesör Dowell'in Başı'nın* esas itibariyle... otobiyografik bir eser olduğunu söyleyebilirim. Hastalık beni, üçbuçuk yıl boyunca alılarla yatağa bağlamıştı. Bu hastalık dönemine vücudumun aşağı yarısının felç olması da eklenmişti. Kollarıma hakim idiysem de, bütün hayatım bu yıllarda "(hiçbir şekilde hissetmediğim) bedensiz bir başın hayatı" olup çıkmıştı. İşte o zaman fikrimi değiştirdim ve bunun, "bedensiz başın" deneyimi olduğunu hissettim. İyileşiştiğimde Moskova'da, çok çağdışı olmakla birlikte, köpeklerin başlarını hayata döndürme deneyleri yapan Brown-Squard'ın (1817-1894) alışmalarını anlatan bilimsel bir makale buldum. Bu makale beni mahmurladı, çünkü üzerine bir bilim-kurgu romanı yazma olanağı bulduğum bilimsel malzeme, "başın" kişisel deneyimine eklenmişti. (Bilim-kurgu alanındaki daha sonraki bütün çalışmalarıma yol açan da budur.) İlkin yaşayan bir başın göründüğü bir hikaye yazdım. Hikayeyi romana çevirirken iki kişi daha ekleme cüretinde bulundum, üstelik bu gene S.S. Bryukhonenko'nun değil, özellikle bu sıralarda bir dizi şaşırtıcı ameliyat (kadavralarından canlı insanlara organ ve vücut parçaları transplantasyonu) gerçekleştiren Kharkov'lu pratisyen cerrahların çalışmalarının etkisiyle oldu.

Sovyet bilim-kurgu tarzı, kaçınılmaz olarak batı Avrupalı ustalarla ıraklık aşamasına geçmek zorundaydı. Doğal ki standart biçimlerde ustalaşmalıydık. *Baş* bu dönemi yansıtır. ... Yazıldığı dönemde kuşkusuz büyük bir

rol oynayabilirdi, avantajları ve dezavantajlarıyla büyük bir hizmet görebilirdi. Özellikle genç tıp bilimadamları arasında kitabın yol açtığı ilgiye bakarsak, onun şimdiki yayınlanışı da etkisiz olmuş değildir. Moskova Kan Nakli Enstitüsünün çalışanları (örneğin V.A. Negovski) bu tür kitapların yayınlanmasının çok önemli bilim alanlarına, bu arada özellikle cerrahî alanına ve onun savunulmasına ilgi çekme açısından büyük önem taşıdığına işaret etmişlerdi. Leningrad Tıp Enstitüsünde bu romanın ortaya koyduğu bilimsel sorunlar öğrenciler ve profesörlerle birlikte derste işlendi. Büyük bir soruna dikkat çekmek, hazır bilimsel veri yığını hakkında konuşmaktan daha önemlidir. Bir bilim-kurgu eserinin yapabileceği en iyi ve en büyük şey, bağımsız bilimsel çalışmaya bir itki olabilmektir. Okur yorumları arasında da benzer şeyler var. Kursk'tan genç bir bayan okur şöyle yazıyor: "Bu bir romanı (*Profesör Dowell'in Başı*) okuduğumda, dünyadaki profesörlerin bilmediği keşifleri yapmak için ben de doktor olmaya karar verdim. Benim çalışmalarım, sosyalist anavatanımız adına gerçekleşecek."

Gelecekteki çalışmalarına da bir değinme. *Arktaniya* üzerine yorumlarımdaki ifadeleri ("Aramızdan ne kadar çok kişi sınıf düşmanlarıyla mücadele temasını işlerse o kadar iyidir") hatırlatan yoldaş Rıkaçev, bu ifadenin kuşkusuz A. Belyaev'in gelecekteki çalışmalarını açıkladığını yazıyor.

Daha önce de bu temaya adanmış çalışmalarım oldu (örneğin *Denizaltı Çiftçileri*, *Hava Tüccarı*, vb.) ve gelecekte de bundan vazgeçmeyeceğim, ama yoldaş Rıkaçev'i hayal kırıklığına uğratmalıyım, şunu bildirerek: örneğin son romanım *W'nin Laboratuvarı*, sınıf mücadelesi teması üzerine yazılmadı, üzerinde çalıştığım yeni romanım da öyle. Neden? Çok basit — sınıf mücadelesi teması üzerine eğlenceli, bir fabl keskinliğinde bilim-kurgu romanı yaratmak için.

Burada hem karakterlerin karşıtlıkları, hem m¼cadelenin keskinliği, hem de her t¼rden gizem ve s¼rpriz var. Ve bir yazar için geleceğin sınıfsız kom¼nist toplumunu anlattığı eserlerinde eğlenceli bir hikaye yaratmak, pozitif karakterler arasındaki çelişkileri ¼ng¼rmek, geleceğin insanının karakterinin iki-¼ çizgisini olsun tahmin etmek en zorudur. Ama geleceğin bu toplumunu, bilimsel, teknik, k¼lt¼rel, yerel, iktisad¼ veçhelerini g¼stermek, sınıf m¼cadelesini g¼stermekten daha az ¼nemli değildir. Ben, en zorunu ¼stleniyorum.

Ket Yıldızı

ALEKSANDR BELYAEV

Kurtların uğultusuna benzeyen bir siren doktorun sözlerini boğdu. Roketin kapağı açıldı. Bir merdiven dayandı.

— İşte, zaman geldi. Herşey gönlünüzce olsun, dedi doktor.

— Yazmayı unutmayın.

Merdiven hepsi hepsi on basamaktı ama çıkarken yüreğim şiddetle çarpıyordu. Beni Tonya, onu da uçuş mühendisi izliyordu. Pilot, koltuğuna oturmuştu. Elektrikli lambayla aydınlatılan dar bir odaya zorlukla yerleştik. Oda küçük bir asansöre benziyordu. Kapı sıkıca kapandı. “Bir tabut kapağı gibi,” diye düşündüm. Dünyayla ilişkimiz koptu.

Bu kitap, yazarın özlemlerini yansıtan türden bir bilimkurgu romanıdır. Üstelik bu özlemler, 1920’lerin, 1930’ların dünyasında, yani 80-90 yıl önce dünya üzerindeki milyonlarca, insanın paylaştığı türden özlemlerdir. Bir başka deyişle, elinizdeki kitabı sadece bir bilimkurgu kitabı olarak değil de, 80 yıl önce insanların nasıl bir gelecek arzuladığını anlatan bir kitap olarak da okumak mümkündür. Zaman ve kültür üzerine düşünmek için keyifli bir metin olarak *Ket Yıldızı*’nı ve “Sovyetlerin Jules Verne’i” olarak nitelenen Aleksandr Belyaev’i bilimkurgu okuyucularına ve kültür üzerine düşünen herkese sunmaktan mutluluk duyuyoruz.